RAY BRADBURY

FAHRENHEIT 451

Ray Bradbury

Fahrenheit 451

Traducere: Daniela Truţia

Ediţia: Fahrenheit, 1998

Versiunea 2.0 standard RIF1

RAY (DOUGLAS) BRADBURY, romancier şi nuvelist american de anvergură, s-a născut la Waukegan, Illinois, în 1920. După 1943 se dedică integral literaturii, ca scriitor profesionist, şi publică o serie de povestiri în diferite periodice, pentru ca, în 1947, să le regrupeze în volumul *Dark Carnival* (*Carnavalul negru*), urmat de alte antologii, printre care *The Golden Apples of Sun* (*Merele aurii ale Soarelui*, 1953), *The October Sky* (*Cer de octombrie*, 1955), *A Medicine for Melancholy* (*Un leac pentru melancolie*, 1959) sau, mai recent, *A Memory of Murder* (*Amintirea crimei*, 1984). Reputaţia de autor S.F. i-a adus-o romanul *The Martian Chronicles* (*Cronici marţiene*, 1950) care descrie prima încercare a pământenilor de a cuceri şi coloniza planeta Marte între anii 1999-2026. Dincolo de intriga propriu-zisă, romanul are accente critice la adresa societăţii americane şi a angoaselor ei la sfârşitul anilor ’50: teama de un război nuclear, căutarea unei vieţi simple şi paşnice, rasismul, cenzura etc. În 1953, Bradbury va publica *Fahrenheit 451*, un bestseller cu un tiraj în America de peste jumătate de milion de exemplare. Acţiunea este plasată într-un viitor tulbure în care literatura este interzisă de autoritatea opresivă a unui stat totalitar care arde toate cărţile. Împotrivindu-se acestui mod de spălare a creierelor şi de anihilare a memoriei colective, un grup de rebeli învaţă pe de rost operele literare şi filosofice. Morala e clară: o lume abrutizată de totalitarism poate rezista doar prin cultură.

Dedic această carte,
cu recunoştinţă,
lui Don Congdon.

Dacă ei îţi dau hârtie liniată,
scrie altfel.

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

Partea întâi:
Vatra şi Salamandra

ERA O PLĂCERE SĂ DEA FOC.

Era o plăcere ieşită din comun să vadă cum obiectele se mistuie în flăcări, să le vadă cum se înnegresc şi cum *se schimbă*. Să stea cu degetele încleştate pe montura de alamă a uriaşului piton care scuipa petrol ca un venin asupra lumii, să-şi simtă sângele zvâcnind în tâmple, în timp ce mâinile lui, ca cele ale unui fantastic dirijor, conduceau toate simfoniile flăcărilor, nimicind prin foc rămăşiţele şi ruinele carbonizate ale istoriei. Cu casca numerotată simbolic 451, aşezată pe capul masiv, cu ochii aruncând flăcări portocalii la gândul a ceea ce urma să fie, deschise aprinzătorul şi casa explodă într-o vâlvătaie hămesită, incendiind cerul serii într-un vârtej de roşu, galben şi negru. Păşi în mijlocul roiului de scântei. Mai presus de orice, îşi dorea – la fel ca în vechea glumă – să împingă o nalbă, cu un băţ, în vâlvătaie, în timp ce cărţile cu paginile fâlfâind ca nişte aripi de porumbel, mureau pe verandă şi pe pajiştea din faţa casei. În timp ce cărţile săreau în sus în vârtejuri de scântei, scrumul lor fiind purtat departe de vântul pe care incendiul îl preschimba într-un nor întunecat.

Montag rânji, acel rânjet înfricoşător al oamenilor atinşi de flăcări şi ţinuţi de ele la distanţă.

Ştia că, atunci când se va întoarce la unitatea de pompieri, îşi va putea face cu ochiul în oglindă, ca un comediant cu chipul înnegrit cu dop ars. Mai târziu, când va merge la culcare, îşi va simţi prin întuneric muşchii feţei încremeniţi în acelaşi rânjet necruţător ca focul. Acel surâs nu dispărea niciodată, niciodată, de când se ştia el.

* * *

Îşi agăţă în cuier casca lucioasă ca un cărăbuş, apoi o lustrui; alături îşi atârnă cu grijă haina de protecţie din

material neinflamabil; făcu duş cu apă din belşug. După aceea, fluierând, cu mâinile în buzunare, traversă etajul unităţii de pompieri şi păşi în gol. În ultima clipă, când părea să nu mai aibă vreo scăpare, scoase mâinile din buzunare şi se prinse de bara aurie. Se lăsă să alunece în jos şi îşi frână coborârea când ajunse cu călcâiele la nici trei centimetri de podeaua de beton de dedesubt.

Ieşi din clădire şi porni pe strada pustie în miez de noapte, îndreptându-se către metrou; de aici, trenul silenţios, cu aer comprimat, îl coborî prin tunelul său gresat, în măruntaiele pământului, apoi, deschizând uşile într-un val de aer cald, îl depuse pe scara rulantă cu dale alburii care urca la suprafaţă, într-un cartier de la marginea oraşului.

Fluierând, se lăsă purtat de scara rulantă înspre aerul încremenit al nopţii. Porni spre colţ, fără a se gândi la ceva anume. Cu toate acestea, înainte de a da colţul încetini pasul, ca şi cum un vânt s-ar fi iscat din senin, ca şi cum cineva l-ar fi chemat pe nume.

În ultimele nopţi, mergând spre casă sub lumina stelelor, îl încercaseră senzaţii tulburi în legătură cu aleea care dădea colţul. Avea impresia că, numai cu o clipă înainte ca el să apară după colţ, acolo se aflase cineva. În aer plutea o ciudată acalmie, ca şi cum cineva ar fi aşteptat acolo liniştit, ca numai cu o secundă înainte de venirea lui să se preschimbe într-o umbră, lăsându-l să treacă prin ea. Poate că nările lui adulmecau o vagă undă de parfum, poate că pielea de pe dosul palmelor şi de pe faţă sesiza o temperatură mai crescută în acest punct în care o persoană, stând pe loc, ridicase pentru o clipă temperatura cu câteva grade. Era ceva de neînţeles. De fiecare dată când dădea colţul, nu vedea decât aleea albă, pustie şi şerpuită, afară poate de o singură noapte, când ceva se făcuse nevăzut într-o clipită peste peluză, înainte ca el să poată desluşi despre ce fusese vorba sau să rostească vreun cuvânt.

În noaptea aceasta încetini pasul, gata să se oprească. Gândul lui, care deja era pe cale să dea colţul, auzise o

şoaptă aproape insesizabilă. O răsuflare? Sau poate numai aerul dislocat de prezenţa cuiva care aştepta acolo în tăcere?

Dădu colţul.

Frunzele toamnei se învolburau pe asfaltul luminat de lună, astfel că fata care înainta pe trotuar părea că alunecă, purtată înainte de vânt şi de frunze. Îşi ţinea capul aplecat, privind cum pantofii ei împrăştiau vârtejul de frunze. Obrazul delicat şi alb ca laptele oglindea o curiozitate blândă, care zăbovea asupra a tot ce se găsea în jur cu o neobosită sete de cunoaştere. Pe chipul fetei se ghicea o uşoară undă de mirare; ochii întunecaţi contemplau lumea înconjurătoare cu atâta concentrare, încât nimic nu le scăpa. Fata purta o rochie albă şi foşnitoare. Lui i se păru că-i aude până şi mişcarea mâinilor legănate în mers, apoi sunetul abia sesizabil al chipului alb întors spre el, în clipa în care fata descoperi că se găsea la un pas de bărbatul care aştepta în mijlocul trotuarului.

Deasupra lor copacii foşniră, lăsând să cadă la pământ ploaia lor uscată. Fata se opri, gata să facă un pas înapoi, totuşi rămase privindu-l pe Montag cu ochi atât de negri, strălucitori şi vii, încât el avu senzaţia că spusese ceva minunat. Ştia însă că nu-şi mişcase buzele decât ca s-o salute, apoi, văzând-o cum privea hipnotizată salamandra de pe braţul lui şi insigna cu pasărea phoenix de pe piept, i se adresă din nou.

— Trebuie să fii noua noastră vecină, nu-i aşa? întrebă el.

— Iar dumneata eşti probabil…, ridică privirea de la simbolurile meseriei lui, … pompierul.

Glasul i se stinse.

— Spui asta pe un ton ciudat.

— Aş… aş fi ghicit şi cu ochii închişi, răspunse ea, rostind rar cuvintele.

— De ce? Din cauza mirosului de petrol? Nevastă-mea se plânge tot timpul, râse Montag. Niciodată nu dispare cu totul.

— Aşa e, întări ea, fascinată.

El o simţi dându-i ocol, cercetându-l pe toate părţile, scuturându-l uşor, golindu-i buzunarele, fără însă a se clinti din loc.

— Petrolul e pentru mine un fel de parfum, explică el, văzând că tăcerea se prelungea.

— Chiar aşa ai impresia?

— Desigur. De ce nu?

Ea îşi luă un răgaz de gândire.

— Nu ştiu. Se întoarse cu faţa spre aleea care ducea la casele lor. Pot să merg cu dumneata? Numele meu e Clarisse McClellan.

— Clarisse. Eu sunt Guy Montag. Hai, vino. Ce cauţi pe stradă la o oră aşa târzie? Câţi ani ai?

Mergeau pe trotuarul argintat de lună, prin aerul răcoros al nopţii, în care plutea un vag parfum de caise şi căpşuni proaspete. El se uită în jur, dându-şi seama că aşa ceva era cu neputinţă în această perioadă a anului.

N-o văzu decât pe fata care păşea acum alături de el, cu obrazul strălucind alb ca zăpada în lumina lunii; îşi dădu seama că ea chibzuia la întrebările lui, căutând cel mai potrivit răspuns pe care i-l putea da.

— Ei bine, spuse ea, am şaptesprezece ani şi sunt nebună. Unchiul meu zice că sunt două lucruri care merg întotdeauna mână în mână. Când cineva te întreabă câţi ani ai, spune el, răspunde că ai şaptesprezece ani şi că eşti nebună. Nu-i o oră frumoasă pentru plimbare? Îmi place să privesc lucrurile şi să simt în nări parfumul lor, uneori rămân trează toată noaptea, ca să mă plimb şi să văd răsăritul soarelui.

Îşi continuară mersul în tăcere şi, în cele din urmă, ea spuse cu un aer gânditor:

— Ştii, mie nu mi-e deloc frică de tine.

El rămase surprins.

— De ce să-ţi fie frică?

— Mulţi oameni se tem. Vreau să spun, se tem de pompieri. În definitiv, eşti un om la fel ca toţi ceilalţi…

El se văzu reflectat în ochii fetei ca în două picături strălucitoare de apă: mic şi întunecat, dar distinct până în

cele mai mici detalii, cu ridurile din jurul gurii, cu toate trăsăturile, ca şi cum ochii ei ar fi fost două fragmente miraculoase de ambră violetă care-l puteau oglindi şi păstra intact. Chipul fetei, acum întors spre el, părea un cristal lăptos şi fragil, răspândind o lumină blândă şi constantă. Nu lumina isterică dată de electricitate, ci… ce anume? Lumina blândă, aparte şi ciudat de liniştitoare a lumânării. Cândva în copilărie, în timpul unei pene de curent, mama lui găsise o ultimă lumânare, pe care o aprinsese; în scurtul răstimp de o oră redescoperise lumea: într-o asemenea lumină spaţiul îşi reducea dimensiunile, restrângându-se intim în jurul lor, mamă şi fiu, singuri, transfiguraţi, sperând ca lumina să nu se reaprindă prea curând…

Apoi Clarisse McClellan vorbi din nou.

— Te superi dacă îţi pun o întrebare? De cât timp eşti pompier?

— De zece ani, de la vârsta de douăzeci de ani.

— *Citeşti* vreodată cărţile pe care le arzi?

— E interzis prin lege! râse el.

— Oh. Desigur.

— E o muncă bună. Luni ardem Millay, miercuri ardem Whitman, vineri Faulkner, le facem scrum, apoi ardem şi scrumul. E deviza noastră oficială.

Merseră mai departe şi fata îl întrebă:

— E adevărat că, în urmă cu mulţi ani, pompierii *stingeau* focurile în loc să le aprindă?

— Nu. Casele au fost *întotdeauna* construite din material neinflamabil, te rog să mă crezi.

— Ciudat. Am auzit că, odinioară, casele luau foc din întâmplare şi pompierii erau necesari ca să *stingă* focul.

El râse.

Ea îi aruncă o privire fugară.

— De ce râzi?

— Nu ştiu. Râse din nou, apoi se opri. De ce?

— Râzi, deşi n-am spus nimic amuzant, apoi răspunzi pe loc. Niciodată nu te gândeşti la întrebarea pe care ţi-am pus-o.

El se opri din mers.

— Zău că *eşti* ciudată, spuse, fixând-o cu privirea. Nu ai deloc respect?

— N-am vrut să te jignesc. Cred că, pur şi simplu, îmi place prea mult să privesc oamenii.

— Ei bine, pentru tine asta nu înseamnă *nimic*? întrebă el, bătându-se peste cifrele 451 cusute pe mâneca de culoarea cărbunelui ars.

— Ba da, şopti fata. Iuţi pasul. Ai urmărit vreodată maşinile cu reacţie care gonesc pe bulevard?

— Nu schimba vorba!

— Uneori îmi vine să cred că şoferii nu ştiu ce e iarba sau ce sunt florile, pentru că niciodată nu au timp să le privească, spuse ea. Dacă îi arăţi unui şofer o ceaţă verde, va spune: „Ah, da, e iarbă.” O ceaţă roz: „Ah, da, e o grădină cu trandafiri!” Ceaţa albă înseamnă case. Ceaţă maronie înseamnă vite. Unchiul meu a mers o dată pe şoseaua aceasta cu viteză mică. Cu şaizeci de kilometri la oră, şi l-au trimis la închisoare două zile. Nu-i straniu şi totodată trist?

— Te gândeşti la prea multe lucruri, îi spuse stânjenit Montag.

— Rareori mă uit la „pereţii vorbitori”, rareori merg la curse ori în parcurile de distracţii. Aşadar, presupun că am o groază de timp pentru gânduri aiurite. Ai văzut panourile lungi de şaizeci de metri de la marginea oraşului? Ştiai că, odinioară, panourile publicitare aveau numai şase metri? Apoi maşinile au început să meargă pe şosele cu asemenea viteză, încât panourile au trebuit lungite, ca reclamele să poată fi citite.

— Asta n-am ştiut! râse scurt Montag.

— Pun prinsoare că mai ştiu şi altceva ce dumneata nu ştii. Dimineaţa iarba e plină de rouă.

Brusc, Montag nu-şi mai aminti dacă ştiuse sau nu, ceea ce-l făcu să devină irascibil.

— Şi dacă te uiţi bine, făcu ea semn spre lună, acolo e un om.

Montag nu mai privise de multă vreme luna.

Parcurseră restul drumului în tăcere, ea adâncită în gânduri, el încordat şi stânjenit, aruncându-i din când în când priviri acuzatoare. Ajunşi în dreptul casei ei, văzură că toate luminile erau aprinse.

— Ce se întâmplă?

Montag rareori văzuse atâtea lumini aprinse într-o casă.

— Nimic, părinţii mei stau la taclale cu unchiul. La fel se întâmplă şi când mergi pe jos, dar mult mai rar. Nu ţi-am spus? Altă dată unchiul meu a fost arestat fiindcă mergea pe jos. Oh, suntem *teribil* de bizari.

— Dar tu despre ce *vorbeşti*?

Ea râse auzindu-i întrebarea.

— Noapte bună!

Porni pe aleea din faţa casei. Apoi îşi aminti ceva, se întoarse lângă Montag şi-l privi cu mirare şi curiozitate.

— Eşti fericit? îl întrebă.

— Să fiu *cum*? exclamă el.

Dar fata dispăruse, alergând sub razele de lună. Uşa din faţă se închise încet în urma ei.

* * *

— Fericit! Auzi prostie!

Încetă să mai râdă.

Vârî mâna în deschizătura uşii de la locuinţa lui şi aşteptă ca senzorii să-i recunoască atingerea. Uşa se deschise.

Bineînţeles că sunt fericit. Dar ce-şi închipuie ea? *Nu* sunt? întrebă el camerele cufundate în tăcere. Rămase cu privirea aţintită în sus, spre grila ventilatorului din hol, şi brusc îşi aminti că în spatele acesteia era ascuns ceva, ceva care acum părea că-l scrutează cu atenţie. Se grăbi să se uite în altă parte.

Ce întâlnire stranie într-o noapte stranie! Nu-şi amintea să mai fi trăit vreodată o asemenea experienţă; decât poate într-o după-amiază, în urmă cu un an, când întâlnise un bătrân în parc şi stătuseră de vorbă *amândoi*...

Montag clătină din cap. Se uită la zidul alb. Văzu proiectat pe el chipul fetei, frumuseţea ei aşa cum o

păstrase în memorie: de fapt, un chip uimitor. Avea o faţă micuţă, la fel cu cadranul unui ceas abia vizibil în întunericul camerei, atunci când te trezeai şi, vrând să afli cât e ora, vedeai pe cadran ora, minutul şi secunda, o certitudine luminoasă într-o tăcere albă, şi ştiai că noaptea, care avansa rapid către un întuneric şi mai dens, se apropia în acelaşi timp de o nouă zi.

Ce? întrebă Montag pe cealaltă fiinţă, subconştientul idiot care uneori o lua razna, bolborosind fără noimă, independent de voinţa, obiceiurile şi conştiinţa lui.

Privi din nou peretele. Ce mult semăna chipul ei cu o oglindă! Cu neputinţă: câţi oameni cunoşteai, capabili să-ţi răsfrângă propria ta lumină? Cel mai adesea oamenii erau… căută o comparaţie şi găsi una chiar în meseria lui… torţe care ardeau până se stingeau de la sine. Cât de rar împrumutau celelalte chipuri ceva din chipul tău, ca să-ţi reflecte propria expresie, cele mai profunde şi înfricoşătoare gânduri ale tale?

Ce incredibilă putere de identificare avea fata aceea! Ca un spectator nerăbdător al unui teatru de marionete, anticipând fiecare tresărire de pleoape, fiecare gest al mâinii, fiecare mişcare a degetelor lui, cu o fracţiune de secundă înainte. Cât timp merseseră împreună? Trei minute? Cinci? Şi totuşi, ce mult i se părea acum. Ce siluetă imensă devenise această fată pe scena din faţa ochilor lui! Ce umbră uriaşă arunca pe perete cu trupul ei fragil! Avea senzaţia că, dacă l-ar fi usturat un ochi, ar fi clipit tot ea. Dacă şi-ar fi întins imperceptibil muşchii maxilarelor, ea ar fi căscat cu mult înaintea lui.

De altfel, îşi spuse Montag, dacă stau să mă gândesc mai bine, aproape că mă aştepta acolo, în stradă, la acest ceas târziu din noapte…

* * *

Deschise uşa de la dormitor.

Avu senzaţia că intră în sala rece de marmură a unui mausoleu după ce luna coborâse la orizont. Întuneric deplin, nicio dâră argintie de la lumea dinafară, ferestrele

închise ermetic, încăperea ca un mormânt în care nu putea pătrunde niciun sunet al marelui oraş. Dar camera nu era goală.

Ascultă.

Murmurul muzicii de dans, delicat ca un bâzâit de ţânţar, murmurul electric al unei viespi ascunse în cuibul ei cald şi trandafiriu. Muzica se auzea destul de tare ca el să poată recunoaşte melodia. Simţi cum zâmbetul îi piere, se topeşte, boţit şi prăbuşit în sine, ca o ciudată lumânare de seu care ar fi ars prea mult şi acum se mistuise, cu flacăra stinsă. Întuneric. Nu era fericit. Nu era fericit. Îşi repetă cuvintele în gând. Trebuia să admită că acesta era adevărul. Îşi purta fericirea ca pe o mască, iar fata îi smulsese masca şi fugise cu ea peste peluză, iar el nu mai putea să-i bată în uşă ca să i-o ceară înapoi. Fără să aprindă lumina, îşi imagină cum arăta dormitorul. Soţia întinsă pe pat, dezvelită şi rece, ca un cadavru expus pe marginea unui cavou, cu ochii fixaţi în tavan prin fire de oţel trainice şi invizibile. Îşi vârâse adânc în urechi căştile radio, micuţe cât nişte degetare, şi oceanul de sunete electronice, vorbe şi muzică, muzică şi vorbe, continua să inunde la nesfârşit ţărmul creierului ei lipsit de somn. Într-adevăr, dormitorul era pustiu. În fiecare noapte valurile soseau şi o umpleau la refuz cu mareea lor de sunete, purtând-o cu ochii larg deschişi către dimineaţă. În ultimii doi ani nu existase noapte în care Mildred să nu fi înotat pe această mare, să nu se fi cufundat în ea cu voluptate pentru a treia oară.

Camera era rece, cu toate acestea el simţi că se înăbuşă. Nu voia să tragă draperiile şi să deschidă ferestrele mari cât peretele, fiindcă nu dorea ca razele de lună să pătrundă în încăpere. Aşadar, cu sentimentul cuiva care într-o oră avea să moară sufocat, bâjbâi prin întuneric către patul lui separat, deci rece.

Ghici cu o clipă înainte obiectul de care piciorul lui avea să se lovească pe podea. Sentimentul nu era străin de cel trăit înainte să dea colţul, cât pe ce să se ciocnească de Clarisse. Vibraţiile trimise de piciorul lui recepţionară în cale

un mic obstacol, chiar când era gata să calce pe el. Piciorul se lovi de obiect. Acesta scoase un clinchet înfundat şi zbură undeva în întuneric.

Montag rămase cu spatele înţepenit, ascultând persoana din patul cufundat în bezna în care nimic nu mai avea contur. Respiraţia ei era atât de slabă, încât ar fi clintit doar cea mai neînsemnată pâlpâire a vieţii, o frunză mică, o pană neagră, un singur fir de păr.

Nici acum nu-i trebuia lumina de afară. Scoase aprinzătorul, pipăi salamandra de pe discul lui argintiu şi o scăpără…

Două pietre ale lunii se aţintiră către el în lumina micuţei flăcări pe care o ţinea în căuşul palmei; două palide pietre ale lunii, îngropate într-un pârâu cu apă limpede peste care viaţa lumii curgea, fără să le atingă.

— Mildred!

Chipul ei era o insulă acoperită cu zăpadă, peste care ploaia ar fi putut să cadă, fără ca ea să simtă stropii; peste care norii ar fi putut pluti ca nişte umbre mişcătoare, fără ca ea să le simtă umbra. Nimic altceva decât murmurul viespilor cât un degetar, ochii ei ca de sticlă şi respiraţia slabă, abia auzită, aerul care intra şi ieşea din nări, fără ca ei să-i pese dacă venea sau pleca, dacă pleca sau venea.

Obiectul pe care îl proiectase cu piciorul lucea acum sub patul lui. Flaconul de cristal cu somnifere, care, mai devreme, în cursul aceleiaşi zile, conţinuse treizeci de pastile zăcea acum destupat şi gol în lumina flăcăruii.

În timp ce Montag stătea pironit în loc, cerul de deasupra casei se umplu de urlet. Răsună un zgomot asurzitor, ca o sfâşiere, ca şi cum două mâini gigantice ar fi rupt un tiv lung de cincisprezece mii de kilometri. Montag avu senzaţia că ceva îl retează în două. Simţi cum i se despică pieptul şi cum se desface în bucăţi. Bombardierele cu reacţie veneau, veneau şi iar veneau, unul, două, apoi şase, apoi nouă, douăsprezece, şi încă unul, şi încă unul, şi altul, şi altul, şi altul, urletul lor acoperindu-l pe al lui. Deschise gura şi lăsă scrâşnetul lor să intre şi să iasă printre dinţii lui încleştaţi. Casa se zgâlţâia din temelii.

Torţa îi zbură din mână. Pietrele lunii dispărură. Mâna lui se repezi să înşface telefonul.

Avioanele se făcură nevăzute. Murmură, atingând uşor cu buzele microfonul receptorului.

— Spitalul de urgenţă.

O şoaptă îngrozitoare.

I se părea că stelele fuseseră pulverizate de zgomotul avioanelor negre cu reacţie şi că în dimineaţa aceea pulberea lor avea să acopere pământul, ca o zăpadă stranie. Acest gând idiot îi fulgeră prin minte în timp ce stătea pe întuneric, tremurând din toate încheieturile, cu buzele mişcându-se şi iar mişcându-se, la nesfârşit.

* * *

Aveau acest aparat. De fapt, aveau două. Unul din ele se înfigea în stomac, ca o cobră neagră într-o fântână plină de ecouri, în căutarea apei stătute şi a trecutului adunat acolo. Aspira substanţa verzuie care se ridica la suprafaţă într-o fermentare lentă. Oare aspira şi întunericul? Toate toxinele acumulate în decursul anilor? Se hrănea în tăcere, sufocându-se din când în când şi căutând în gol. Avea şi un Ochi. Cu ajutorul unei căşti optice speciale, tehnicianul impersonal al aparatului putea privi înlăuntrul sufletului pe care-l absorbea. Ce vedea Ochiul? Tehnicianul nu spunea. Vedea, dar nu vedea ceea ce vedea Ochiul. Întreaga operaţiune se asemăna întrucâtva cu săparea unui şanţ într-o curte. Femeia de pe pat nu era decât stratul dur de marmură la care ajunseseră. Continuaţi, foraţi mai departe, absorbiţi vidul, dacă aşa ceva poate fi adus la suprafaţă prin pulsaţiile şarpelui aspirator. Operatorul stătea în picioare şi fuma o ţigară. Celălalt aparat era şi el în funcţiune.

Celălalt aparat era acţionat de un bărbat la fel de impersonal, îmbrăcat în salopetă brun-roşcată rezistentă la pete. Acesta pompa afară tot sângele din corp, înlocuindu-l cu sânge proaspăt şi cu ser.

— Trebuie s-o curăţăm şi de una, şi de alta, spuse tehnicianul, aplecându-se deasupra femeii care nu scotea o

vorbă. N-are rost să goleşti stomacul dacă nu cureţi şi sângele. Ia să laşi chestia asta în sânge, că acesta izbeşte în creier ca un baros, bang! de câteva mii de ori, după care creierul cedează, e, pur şi simplu, scos din funcţiune.

— Încetează! spuse Montag.

— Ziceam şi eu aşa, se scuză tehnicianul.

— Ai terminat? întrebă Montag.

Cei doi tehnicieni închiseră aparatele.

— Gata.

Mânia lui nu ajungea la ei. Amândoi stăteau şi fumau, iar rotocoalele de fum de ţigară le învăluiau nasul şi ochii, fără ca ei să clipească sau să-şi strângă pleoapele.

— Te costă cincizeci de dolari.

— De ce nu-mi spuneţi mai întâi dacă se va face bine?

— Sigur că se va face bine. Toată porcăria aia e aici, în valiza asta, nu se mai poate răspândi în organism. După cum ţi-am spus, dai afară ce-i stricat, înlocuieşti cu ce e bun, după care eşti ca nou.

— Niciunul din voi nu e doctor. De ce spitalul de urgenţă n-a trimis un medic?

— La dracu'! Ţigara se mişcă între buzele tehnicianului. Avem nouă sau zece astfel de cazuri în fiecare noapte. De vreo câţiva ani încoace au devenit atât de frecvente, încât au fost create aceste noi aparate. Bineînţeles, lentila optică e o noutate, restul e aparatura veche. Într-un astfel de caz n-ai nevoie de medic; nu-ţi trebuie decât doi oameni pricepuţi, care să-ţi rezolve problema în jumătate de oră. Uite ce e, adăugă el, pornind spre uşă, trebuie să plecăm. Tocmai ni s-a anunţat prin cască un alt caz. La zece cvartale depărtare de aici. Altcineva care a golit un flacon cu somnifere. Cheamă-ne dacă mai ai nevoie de noi. Păstrează-i linişte. I-am introdus în corp un contrasedativ. Când se va trezi, îi va fi foame. La revedere.

Cei doi bărbaţi, cu ţigări între buzele strânse ca o linie şi cu ochi de viperă, îşi luară aparatul şi tubul, recipientul de melancolie lichidă şi substanţa lor fără nume, ca un noroi întunecat, apoi porniră către uşă.

Montag se prăbuşi într-un fotoliu şi-şi privi soţia. Acum ţinea ochii închişi, iar el întinse mâna ca să-i simtă căldura răsuflării în palmă.

— Mildred, murmură într-un târziu.

Suntem prea mulţi, se gândi Montag. Suntem miliarde, ceea ce înseamnă prea mulţi. Nimeni nu mai cunoaşte pe nimeni. Nu ne mai cunoaştem între noi. Oameni străini vin şi te violează. Oameni străini vin şi-ţi smulg inima din piept. Oameni străini vin şi-ţi iau sângele. Dumnezeule sfinte, cine *erau* oamenii aceia? Nu i-am văzut *în viaţa mea*!

Trecu o jumătate de oră.

Sângele proaspăt din vinele soţiei lui începea să-şi facă efectul. Obrajii i se îmbujoraseră, buzele deveniseră cărnoase şi rumene, catifelate şi destinse. În ea pulsa sângele altcuiva. De-ar fi avut carnea, creierul şi memoria altuia! Ah, dacă i-ar fi putut curăţa şi mintea, ca să-i golească buzunarele, s-o treacă prin aburi, s-o cureţe, s-o netezească şi să i-o aducă înapoi în dimineaţa următoare. Dacă…

Se ridică, trase draperiile de-o parte şi de alta şi deschise larg ferestrele, lăsând aerul nopţii să pătrundă în încăpere. Era ora două noaptea. Nu trecuse decât un ceas de când se găsea pe stradă împreună cu Clarisse McClellan, de când intrase în cameră şi lovise cu piciorul micul flacon de cristal? Numai un ceas, dar universul se topise, ca să renască într-o formă nouă şi lipsită de culoare.

Peste peluza scăldată în razele de lună răsunară hohote de râs, venind dinspre casa în care locuia Clarisse împreună cu mama, tatăl şi unchiul ei cu zâmbet atât de liniştit şi de deschis. Mai presus de orice, râsul lor era destins şi sănătos, nicidecum forţat; râsul venea dinspre casa luminată strălucitor, în timp ce toate celelalte locuinţe stăteau învăluite în întuneric. Montag auzi glasurile vorbind, vorbind, vorbind, oferind, discutând, ţesând la nesfârşit urzeala lor hipnotică.

Fără să mai stea pe gânduri, Montag ieşi pe fereastra înaltă cât peretele şi traversă pajiştea. Se opri lângă casa ce răsuna de glasuri şi rămase ascuns în umbră, gândindu-

se că ar putea bate la uşă, murmurând: „Daţi-mi voie să intru. N-am să scot o vorbă. Nu vreau decât să ascult. Despre ce vorbiţi?”

Totuşi, rămase afară, înţepenit de frig, cu obrazul ca o mască de gheaţă, ascultând o voce de bărbat (unchiul?) care spunea cu dezinvoltură:

— Ei bine, în definitiv, trăim în epoca materialelor de unică folosinţă. Îţi sufli nasul pe cineva, faci haina cocoloş şi o arunci la toaletă, te duci la altul, sufli, faci cocoloş, arunci. Fiecare foloseşte poalele hainei altcuiva. Cum să fii suporterul unei echipe locale când n-ai niciun program şi când nu ştii nici cum îi cheamă? Apropo, ce culoare de tricouri poartă când ies pe teren?

Montag se întoarse acasă, lăsă fereastra larg deschisă, verifică starea lui Mildred, îi aranjă cu grijă cuvertura pe lângă trup, apoi se lungi pe pat, lăsând razele lunii să-i lumineze pometţii şi cutele săpate pe frunte – aceeaşi lumină care i se topea în ochi, formând în fiecare o cataractă de argint.

Un strop de ploaie. Clarisse. Alt strop. Mildred. Un al treilea. Unchiul. Al patrulea. Incendiul din seara aceea. Unul, Clarisse. Doi, Mildred. Trei, unchiul. Patru, focul. Unul, Mildred, doi, Clarisse. Unul, doi, trei, patru, cinci, Clarisse, Mildred, unchiul, focul, somniferele, bărbaţi, materiale de unică folosinţă, poalele hainelor, suflă, fă cocoloş, aruncă, Clarisse, Mildred, unchiul, foc, pastile, şerveţele, suflă, fă cocoloş, aruncă. Unu, doi, trei, unu, doi, trei! Ploaie. Furtună. Unchiul râzând. Tunetul rostogolindu-se din ceruri. Întregul univers căzând potop peste pământ. Focul izbucnind dintr-un vulcan. Năpustindu-se la vale cu un vuiet asurzitor şi revărsându-se şuvoi până dimineaţă.

— Nu mai ştiu nimic, murmură el, lăsând somniferul să se topească pe limbă.

* * *

La ora nouă dimineaţa patul lui Mildred era gol.

Montag se sculă în grabă, cu inima zbătându-i-se în piept, şi alergă pe coridor până în uşa bucătăriei.

Pâinea prăjită ieşea din prăjitorul de argint, de unde era prinsă de un braţ subţire de metal care o muia în unt topit.

Mildred urmărea robotul, punându-i pâinea în farfurie. În amândouă urechile avea albine electronice, care bâzâiau ca să-i omoare timpul. Brusc ridică privirea, îl văzu şi dădu din cap.

— Te simţi bine? întrebă el.

După ani întregi de exerciţiu cu căştile în urechi, Mildred era expertă în a citi mişcarea buzelor. Dădu din cap încă o dată. Comută prăjitorul pentru altă felie de pâine.

Montag se aşeză.

— Nu înţeleg *de ce* îmi e atât de foame, spuse soţia lui.

— Tu…

— Eu mor de *foame*.

— Azi-noapte…, începu el.

— N-am dormit prea bine. Mă simt îngrozitor, îl întrerupse ea. Doamne, cât îmi e de foame! Nu pot să pricep.

— Azi-noapte…, începu el din nou.

Ea îi urmări buzele, cu o privire indiferentă.

— Ce s-a întâmplat azi-noapte?

— Nu-ţi aminteşti?

— Ce? Am avut o petrecere de pomină sau ce? Mă simt mahmură. Dumnezeule, cât îmi e de foame! Cine a fost la noi?

— Câteva persoane, răspunse el.

— Aşa mi-am zis şi eu. Îşi ronţăi pâinea prăjită. Mă doare stomacul, dar mi-e o foame nebună. Sper că n-am făcut vreo trăsnaie la petrecere.

— Nu, răspunse el liniştit.

Prăjitorul îi puse şi lui o felie de pâine cu unt. Montag o luă în mână, simţind că aşa trebuia.

— Nici tu nu arăţi prea grozav, spuse soţia lui.

* * *

Târziu spre după-amiază începu să plouă şi totul deveni cenuşiu şi mohorât. Montag se opri în holul casei şi-şi puse insigna cu salamandra portocalie învăluită în flăcări.

Rămase pe loc mult timp, cu ochii la grătarul ventilatorului din hol. În camera cu televizorul, soţia lui catadicsi să ridice privirea de la scenariul pe care îl citea.

— Hei, exclamă ea. Omul nostru *gândeşte*!

— Da, încuviinţă el. Voiam să stau de vorbă cu tine. Făcu o pauză. Azi-noapte ai înghiţit toate pastilele din flaconul cu somnifere.

— Oh, n-aş face niciodată aşa ceva! răspunse ea, surprinsă.

— Flaconul era gol.

— N-aş face niciodată aşa ceva, repetă ea. Ce motiv aş avea?

— Poate ai luat două pastile, pe urmă ai uitat şi ai mai luat două, iar ai uitat şi iar ai înghiţit două, apoi ai fost atât de ameţită, încât ai ţinut-o tot aşa până ai luat treizeci sau patruzeci.

— La dracu'! exclamă ea. De ce-aş vrea să mor? De ce-aş vrea să fac o asemenea prostie?

— Nu ştiu, răspunse el.

Era limpede că ea îl aştepta să continue.

— N-aş face una ca asta, repetă ea. Nici într-un miliard de ani.

— Foarte bine, dacă aşa spui tu, răspunse Montag.

— Aşa a spus doamna.

Zicând acestea, se concentră din nou asupra scenariului.

— Ce se transmite azi după-amiază? întrebă el obosit.

Ea nu mai ridică privirea de pe scenariu.

— Peste zece minute se va transmite o piesă pe circuitul din perete în perete. Azi-dimineaţă mi-au trimis prin poştă rolul meu. Le-am trimis câteva idei grozave. Ei scriu scenarii din care lipseşte un rol. E o idee nouă. Rolul care lipseşte e gospodina, adică eu. Când vin la rând replicile lipsă, toată lumea din cei trei pereţi se uită la mine, iar eu îmi spun replica. De pildă, aici bărbatul spune: „Ce părere ai de ideea asta, Helen?" Şi se uită la mine, care stau aici în centrul scenei, înţelegi? Atunci eu spun, spun… Făcu o pauză şi urmări cu degetul o replică din scenariu. „Cred că

e grozav!” Apoi piesa continuă până când el spune: „Eşti de acord cu asta, Helen?”, iar eu răspund: „Sigur că da! Nu-i aşa că-i nostim, Guy?”

El stătea pe hol, privindu-şi soţia.

— E foarte amuzant, spuse ea.

— Despre ce e vorba în piesă?

— Adineauri ţi-am spus. Sunt trei personaje, Bob, Ruth şi Helen.

— Oh!

— E foarte amuzant. Va fi şi mai amuzant când ne vom permite să instalăm şi cel de-al patrulea ecran. Cât crezi că va dura până vom strânge bani ca să dărâmăm peretele şi să punem în loc un al patrulea ecran TV? Nu costă decât două mii de dolari.

— Asta înseamnă o treime din leafa mea pe un an.

— Numai două mii de dolari, repetă ea. Din când în când ai putea să-ţi mai pese şi de mine. Cu un al patrulea perete, camera parcă n-ar mai fi a noastră, ci a unor personaje inedite. Am putea renunţa la unele lucruri.

— Deja am renunţat la unele lucruri ca să plătim cel de-al treilea perete. L-am instalat abia de două luni, îţi aminteşti?

— Numai atât? rămase cu ochii la el câteva momente. Ei, la revedere, iubitule.

— La revedere, răspunse el. Se opri din mers şi se întoarse către ea. Piesa are un final fericit?

— N-am ajuns până acolo.

El veni lângă Mildred, citi ultima pagină, împături scenariul şi i-l înapoie. Apoi ieşi afară în ploaie.

* * *

Ploaia se mai rărise şi fata mergea pe mijlocul aleii, cu fruntea sus, în timp ce pe obraz i se prelingeau câţiva stropi de apă.

Dând cu ochii de Montag, zâmbi.

— Bună!

El îi răspunse la salut, apoi o întrebă:

— Acum ce poznă ţi-a mai dat prin minte?

— Sunt tot nebună. E grozav să simţi ploaia. Îmi place să mă plimb prin ploaie.

— Nu cred că mi-ar plăcea aşa ceva, spuse el.

— Poate ţi-ar plăcea, dacă ai încerca.

— N-am încercat niciodată.

Ea îşi linse buzele.

— Până şi gustul ploii e bun.

— Dar tu ce faci, colinzi încercând, de fiecare dată, totul? întrebă el.

— Uneori de două ori.

Se uită la ceva ce ţinea în palmă.

— Ce ai acolo? întrebă el.

— Cred că-i ultima păpădie din anul acesta. Nu mi-am imaginat că voi găsi una pe pajişte atât de târziu. Ştiai ce înseamnă să-ţi freci bărbia cu o păpădie? Uite aşa.

Râzând, îşi atinse bărbia cu floarea.

— Ce?

— Dacă se scutură, înseamnă că sunt îndrăgostită. S-a scuturat?

El nu avu încotro şi trebui să se uite.

— Ei bine? întrebă ea.

— Ţi s-a îngălbenit bărbia.

— Grozav! Acum să te văd pe *dumneata*.

— Cu mine nu va merge.

— Uite.

Înainte ca el să facă vreo mişcare, fata îi puse păpădia sub bărbie. El se trase înapoi, şi fata râse.

— Stai pe loc!

Se uită cu atenţie sub bărbia lui şi se încruntă.

— Ei? întrebă Montag.

— Ce păcat! spuse ea. Nu eşti îndrăgostit de nimeni.

— Ba da, sunt.

— Nu se vede.

— Sunt îndrăgostit, chiar foarte mult! Încercă să-şi ia o expresie potrivită cu ceea ce spunea, dar chipul îi era lipsit de expresie. Sunt îndrăgostit!

— Te rog, nu te mai uita aşa urât la mine.

— Păpădia e de vină, spuse el. S-a scuturat toată la tine. Mie nu mi-a mai rămas nimic.

— Sigur că asta trebuie să fie cauza. Oh, acum te-am supărat, văd bine că te-am supărat. Îmi pare rău, zău că-mi pare rău.

Îi atinse cotul.

— Nu, nu, se grăbi el s-o liniştească. Nu sunt supărat.

— Trebuie să plec, aşa că spune-mi că mă ierţi. Nu vreau să fii supărat pe mine.

— Nu sunt supărat. Tulburat, da.

— Trebuie să merg la psihiatru. Mi s-a *impus* să merg. Îmi pregătesc răspunsurile dinainte. Nu ştiu ce crede despre mine. Cică sunt ţicnită[1] de-a binelea. Îi dau de lucru, să mă cojească strat cu strat.

— Înclin să cred că ai nevoie de un psihiatru, spuse Montag.

— Sper că nu vorbeşti serios.

El răsuflă adânc, apoi îşi goli plămânii de aer şi spuse:

— Nu, nu vorbesc serios.

— Psihiatrul vrea să ştie de ce ies să mă plimb prin pădure, de ce mă uit la păsări şi de ce prind fluturi. Într-o zi am să-ţi arăt colecţia mea.

— Bine.

— Ceilalţi vor să ştie cum îmi umplu timpul. Le spun că uneori, pur şi simplu, stau şi *mă gândesc*. Dar nu le spun la ce anume. Îi duc cu vorba. Le spun că, uneori, îmi place să-mi las capul pe spate, uite aşa, ca stropii de ploaie să-mi picure în gură. Ploaia are acelaşi gust ca vinul. Ai încercat vreodată?

— Nu, eu…

— M-ai *iertat*, da?

— Da. Se gândi o clipă. Da, te-am iertat. Dumnezeu ştie de ce. Eşti ciudată, eşti exasperantă, totuşi nu mi-e greu să te iert. Zici că ai şaptesprezece ani?

— Adică… luna viitoare.

---

[1] În original *onion* („ceapă”) de unde şi jocul de cuvinte din fraza următoare (n.trad.)

— Ce straniu! Ce ciudat! Soţia mea are treizeci, şi totuşi, uneori tu pari mult mai matură. Mi-e greu să înţeleg.

— Şi dumneata eşti un om ciudat, domnule Montag. Câteodată uit că eşti pompier. Acum, îmi dai voie să te supăr din nou?

— Dă-i drumul.

— Cum ai început? Cum ai ajuns să te implici? Cum ţi-ai ales meseria, ce te-a făcut să-ţi iei această slujbă? Nu eşti la fel ca ceilalţi. Am cunoscut câţiva oameni, aşa că *ştiu*. Când îţi vorbesc, te uiţi la mine. Aseară, când ţi-am vorbit despre lună, ai privit spre ea. Ceilalţi nu fac niciodată aşa. Pleacă şi mă lasă să vorbesc de una singură. Sau mă ameninţă. Nimeni nu mai are timp şi pentru ceilalţi. Dumneata eşti unul dintre puţinii care îmi arată îngăduinţă. De aceea mi se pare straniu că eşti pompier. Într-un fel, nu mi se pare o meserie potrivită pentru dumneata.

El simţi cum trupul i se împarte între fierbinţeală şi răceală, blândeţe şi cruzime, tremur şi neclintire, două jumătăţi care se sfâşiau una pe cealaltă.

— Mai bine vezi că ai oră la doctor, spuse el.

Ea o luă la fugă şi-l lăsă singur în ploaie. Trecu mult timp până când Montag se urni din loc.

În timp ce mergea, îşi lăsă foarte încet capul pe spate, în ploaie, doar pentru câteva momente şi deschise gura…

* * *

Dulăul Mecanic dormea, dar nu dormea, trăia, dar nu trăia, în vizuina lui care bâzâia şi vibra molcom, învăluită într-o lumină palidă, într-un colţ întunecat al unităţii de pompieri. Lumina difuză de la ora unu noaptea, razele lunii de pe cerul încadrat de fereastra uriaşă lăsau ici-colo dâre pe fiara de alamă, cupru şi oţel, care vibra imperceptibil. Luna sclipea pe fărâme de sticlă rubinie şi pe firele de păr subţiri şi sensibile din nările căptuşite cu nailon ale creaturii care tremura uşor, uşor, proptită pe cele opt picioare cu pernuţe de cauciuc.

Montag se lăsă să alunece în jos pe bara de alamă. Ieşi să privească oraşul; norii se risipiseră complet; îşi aprinse o

ţigară, apoi se înapoie şi se aplecă să se uite la Dulău. Semăna cu o albină uriaşă, revenită în stup cu trupul încărcat de nectar adus de pe un câmp sălbatic unde mierea era plină de otravă, nebunie şi coşmar, şi acum dormea ca să se risipească răul adunat în ea.

— Salut! şopti Montag, fascinat ca de fiecare dată la vederea fiarei moarte, şi totuşi vii.

În nopţile când nu aveau de lucru – ceea ce se întâmpla în fiecare noapte – oamenii coborau pe barele de alamă şi puneau în funcţiune sistemul olfactiv al Dulăului; apoi dădeau drumul la şobolani, uneori pui sau chiar pisici, care, oricum, urmau să fie înecaţi, şi pariau care dintre vietăţi avea să cadă prima în ghearele Dulăului. Animalele erau lăsate în libertate. Trei secunde mai târziu vânătoarea lua sfârşit: şobolanul, pisica sau puiul capturat pe la jumătatea holului era imobilizat cu labele, în timp ce din botul Dulăului ieşea un ac de oţel lung de zece centimetri, care injecta victimei doze masive de morfină sau procaină. După aceea prada era aruncată în crematoriu. Începea o nouă partidă de vânătoare.

De cele mai multe ori când aveau loc astfel de distracţii, Montag rămânea sus. Cu doi ani în urmă făcuse şi el prinsoare cu cei mai pătimaşi dintre colegi, pierduse leafa pe o săptămână şi trebuise să înfrunte furia necontrolată a lui Mildred, vânătă la faţă de supărare. Acum însă îşi petrecea nopţile stând întins pe patul lui cazon, cu faţa la perete, ascultând râsetele ascuţite care răzbăteau de la parter, fuga şobolanilor ca zbârnâitul unei corzi de pian, chiţăitul şoarecilor ca o coardă de vioară şi tăcerea adâncă, apăsătoare şi mişcătoare a Dulăului, care sărea în lumina lunii ca o molie, găsindu-şi victimele, imobilizându-le, înfigându-le acul, ca apoi să se înapoieze în cuşca lui, unde rămânea nemişcat, parcă oprit printr-un buton.

Montag îi atinse botul.

Dulăul mârâi.

Montag făcu un salt înapoi.

Dulăul se ridică pe jumătate în vizuina lui şi-l privi cu ochii lui de neon albastru-verzui, activaţi dintr-o dată. Mârâi

din nou, o combinaţie stranie şi hârâită de zbârnâit electric cu sfârâit de grăsime încinsă şi râcâit metalic, ca de roţi zimţate, ruginite şi învechite de suspiciune.

— Nu, nu, băiete, spuse Montag cu inima bătând să-i spargă pieptul.

Văzu cum acul argintiu iese în afară doi centimetri, apoi cum se retrage, iar iese şi iar se retrage. Mârâitul continuă şi fiara se uită la el.

Montag se trase înapoi. Dulăul făcu un pas afară din cuşcă. Montag apucă bara de metal cu o mână. Bara se ridică, trăgându-l fără zgomot în sus, prin tavan. Montag coborî în lumina palidă de la nivelul superior. Tremura şi era alb-verde la faţă. Dedesubt, Dulăul se lăsase din nou pe incredibilele lui picioare de insectă şi continua să bâzâie ca pentru sine, stingându-şi ochii cu mai multe faţete.

Montag se opri lângă gaură, aşteptând să-i treacă spaima. În spatele lui, patru bărbaţi aşezaţi la o masă de cărţi, sub lampa cu abajur verde din colţ, îi aruncară priviri fugare, fără a scoate vreun cuvânt. Numai cel cu chipiu de căpitan, pe care se vedea insigna cu pasărea phoenix, i se adresă curios din celălalt capăt al sălii lungi, continuând să-şi ţină cărţile de joc în mâna osoasă:

— Montag?...

— Nu mă *place*, spuse Montag.

— Cine, Dulăul? Căpitanul îşi studie cărţile. Las-o moartă. El nu ştie ce înseamnă simpatia sau antipatia. Pur şi simplu, „funcţionează”. Ca o lecţie de balistică. Are o traiectorie pe care o decidem noi. Se orientează singur, se înapoiază singur în lăcaşul lui şi se deconectează. Nu-i decât sârmă de cupru, baterii şi curent electric.

Montag înghiţi în sec.

— Computerul lui poate fi fixat pe orice combinaţie, atâţia amino-acizi, atâta sulf, atâtea grăsimi, atâta substanţă alcalină. Adevărat?

— Asta ştim cu toţii.

— Proporţiile şi procentele chimice ale tuturor celor care lucrăm aici sunt înregistrate în fişierul principal de la parter. Ar fi simplu pentru cineva să introducă o combinaţie

parţială în „memoria” Dulăului, poate anumiţi amino-acizi. Ar fi o explicaţie pentru ce a făcut adineauri creatura. A reacţionat faţă de mine.

— Pe dracu’! exclamă căpitanul.

— Era agasat, dar nu furios. Cu suficiente date în „memorie” ca să mârâie în clipa în care l-am atins.

— Cine să facă aşa ceva? se miră căpitanul. Aici nu ai niciun duşman, Guy.

— Niciunul pe care să-l cunosc.

— Mâine vom cere tehnicienilor noştri să verifice Dulăul.

— Nu-i pentru prima oară când mă ameninţă, adăugă Montag. Luna trecută s-a întâmplat de două ori.

— Îl vom pune la punct. Nu-ţi face griji.

Dar Montag rămase pe loc, gândindu-se la grila ventilatorului din hol şi la ceea ce era ascuns acolo. Dacă cineva de la staţia de pompieri ştia ce se găseşte acolo, atunci nu era oare posibil să-i fi „spus” Dulăului?…

Căpitanul veni până la buza găurii şi-i aruncă lui Montag o privire cercetătoare.

— Mă întrebam, spuse Montag, la ce se gândeşte Dulăul stând acolo jos în timpul nopţii? Nu cumva prinde viaţă în prezenţa noastră? Numai cât mă gândesc şi mă trec fiorii.

— Nu gândeşte nimic din ce nu vrem noi să gândească.

— E trist, replică liniştit Montag, pentru că tot ce-i comandăm noi e să vâneze, să găsească şi să ucidă. Mare păcat că asta-i tot ce va fi vreodată în stare să realizeze.

Beatty pufni încetişor.

— La dracu’! E o maşinărie reuşită, o armă pe cinste, capabilă să-şi caute singură ţinta şi care niciodată nu dă greş.

— Acesta e şi motivul pentru care n-aş vrea să fiu următoarea lui victimă, replică Montag.

— De ce? Ai cumva ceva pe conştiinţă?

Montag îi aruncă o privire scurtă.

Beatty rămase lângă el, pironindu-l cu privirea, apoi deschise gura şi începu să râdă încetişor.

* * *

Una, două, trei, patru, cinci, şase, şapte zile. De tot atâtea ori ieşi din casă şi undeva în calea lui era Clarisse. O dată o văzu scuturând un castan, altă dată stând jos pe peluză şi tricotând un pulover albastru, de trei sau patru ori găsi un buchet de flori târzii de toamnă pe verandă sau un pumn de castane într-un săculeţ, sau câteva frunze îngălbenite prinse grijuliu pe o foaie albă de hârtie lipită pe uşa lui. În fiecare zi Clarisse îl conducea până la colţ. Într-o zi plouase, în alta fusese senin, în alta bătuse un vânt puternic, următoarea fusese blândă şi liniştită, iar imediat după aceea începuse o căldură ca de vară, şi Clarisse avea obrazul bronzat de soarele târziu de după-amiază.

— Oare de ce mi se pare că te cunosc de ani de zile? o întrebă el într-o zi la intrarea în metrou.

— Pentru că îmi placi, răspunse ea, şi pentru că nu vreau nimic de la dumneata. Şi pentru că ne cunoaştem.

— Mă faci să mă simt foarte bătrân, aproape ca un tată.

— Acum explică-mi, spuse ea, dacă îţi plac atât de mult copiii, de ce nu ai nicio fiică aşa ca mine?

— Nu ştiu.

— Glumeşti!

— Vreau să spun… Se opri şi clătină din cap. Ei bine, soţia mea… ea nu şi-a dorit niciodată să aibă copii.

Zâmbetul ei dispăru.

— Îmi pare rău. Am crezut că râzi de mine. Sunt o proastă.

— Nu, nu, o linişti el. A fost o întrebare normală. E multă vreme de când oamenilor le mai păsa suficient de mult cât să întrebe. O întrebare normală.

— Să vorbim despre altceva. Ai mirosit vreodată frunzele uscate? Aşa-i că au parfum de scorţişoară? Uite. Miroase.

— Păi, da, într-un fel *seamănă* cu scorţişoara.

Fata îl privi cu ochii ei întunecaţi şi limpezi.

— De fiecare dată pari şocat.

— Pentru că n-am avut timp…

— Te-ai uitat la panourile acelea lungi, aşa cum ţi-am spus?

— Parcă da. Da.

Simţi nevoia să râdă.

— Râsul tău sună mai frumos decât înainte.

— Zău?

— Mult mai destins.

El se simţea bine şi în largul lui.

— De ce nu eşti la şcoală? În fiecare zi te văd hoinărind pe străzi.

— Oh, cei de acolo nu-mi duc dorul, spuse ea. Cică sunt antisocială. Nu mă integrez. E foarte bizar. De fapt, sunt o fiinţă foarte sociabilă. Totul depinde de ceea ce înţelegi prin sociabil, nu? Pentru mine, sociabil înseamnă să discut cu tine despre astfel de lucruri. Zornăi câteva castane căzute din copacul din grădina din faţă. Sau să vorbesc despre cât de ciudată este lumea. E plăcut să fii cu oameni. Dar nu cred că sociabil înseamnă să aduni la un loc un grup de persoane şi să nu le dai voie să vorbească, n-am dreptate? O oră de televiziune, o oră de baschet, baseball sau alergări, altă oră de istoria transcrierii sau de pictură, iarăşi sport, însă niciodată nu punem întrebări, adică cei mai mulţi dintre noi nu întreabă; pur şi simplu, ni se indică răspunsurile, pac, pac, pac, şi noi stăm acolo încă patru ore de film. Mie nu mi se pare deloc că asta înseamnă să fii sociabil. O mulţime de ţevi în care se toarnă o mare cantitate de apă, care se scurge prin capătul celălalt; nouă ni se spune că e vin, dar nu e. La sfârşitul zilei suntem atât de istoviţi, încât nu mai suntem în stare decât să mergem la culcare sau să ne ducem într-un parc de distracţii, să scoatem lumea din sărite, să spargem geamuri la Spărgătorul de Ferestre sau să distrugem maşini cu o bilă mare de oţel la Distrugătorul de Maşini. Ori să ieşim cu maşinile şi să gonim pe străzi, trecând razant pe lângă stâlpi sau încercând să ne smulgem unii altora capacele de la roţi. Presupun că sunt exact aşa cum mă cred ceilalţi, foarte bine. N-am niciun prieten. Asta ar trebui să fie o dovadă că sunt anormală. Dar toţi cei pe care-i cunosc urlă şi dansează ca nişte apucaţi sau se încaieră între ei. Ai remarcat cum se lovesc oamenii în zilele noastre?

— Vorbeşti de parcă ai fi bătrână.

— Uneori chiar sunt. Mă înspăimântă tinerii de vârsta mea. Se ucid între ei. Aşa a fost întotdeauna? Unchiul meu spune că nu. Numai anul trecut au fost împuşcaţi şase prieteni de-ai mei. Alţi zece au murit în accidente de maşină. Mi-e teamă de cei de vârsta mea, iar ei nu mă simpatizează pentru că mi-e frică. Unchiul meu spune că bunicul îşi amintea de vremea când copiii nu se omorau între ei. Dar asta se întâmpla cu multă vreme în urmă, când toate erau altfel. Unchiul spune că oamenii aveau simţul răspunderii. Să ştii că eu am simţul răspunderii. Am fost bătută la timp, când eram copil. În plus, fac toate cumpărăturile şi toată curăţenia cu mâna mea. Dar mai presus de orice, continuă ea, îmi place să privesc oamenii. Uneori merg cu metroul toată ziua, ca să-i privesc şi să-i ascult. Vreau doar să-mi dau seama cine sunt ei, ce vor şi unde merg. Uneori mă duc şi în parcurile de distracţii sau mă plimb cu maşinile cu reacţie care gonesc la marginea oraşului în miez de noapte şi de care poliţia nu se sinchiseşte atâta timp cât sunt asigurate. Câtă vreme au asigurări de câte zece mii, toţi sunt fericiţi. Uneori mă furişez în metrouri şi trag cu urechea. Sau ascult pe la ţâşnitorile cu sifon… şi ştii ceva?

— Ce anume?

— Oamenii nu mai discută despre nimic.

— Oh, dar *trebuie* să discute!

— Nu, absolut despre nimic. În general, înşiră o sumedenie de maşini, haine sau piscine şi exclamă ce grozave sunt! Dar toţi spun aceleaşi lucruri, nimeni nu spune altceva decât ceilalţi. De cele mai multe ori au acasă tonomatele cu glume, care reiau la infinit aceleaşi bancuri, sau peretele muzical cu luminile lui multicolore, dar acolo e vorba numai de culori şi totul e abstract. Pe urmă, muzeele, ai fost *vreodată* într-un muzeu? *Toate* sunt abstracte. Nu mai există nimic altceva. Unchiul meu spune că odinioară era altfel. Cu multă vreme în urmă imaginile vorbeau despre ceva sau chiar înfăţişau *persoane*.

— Unchiul tău spune, unchiul tău zice. Unchiul tău trebuie să fie un om deosebit.

— Aşa şi este. Cu siguranţă că este. Ei, acum trebuie să plec. La revedere, domnule Montag.

— La revedere.

— La revedere…

* * *

Una, două, trei, patru, cinci, şase, şapte zile: unitatea de pompieri.

— Montag, te caţeri pe bară ca o pasăre în copac.

A treia zi.

— Montag, văd că, de data asta, ai venit pe uşa din spate. Te sperie Dulăul?

— Nu, nu.

A patra zi.

— Montag, să-ţi spun o ciudăţenie. Am auzit-o azi-dimineaţă. Un pompier din Seattle a introdus în memoria Dulăului Mecanic propriile sale combinaţii chimice, apoi l-a lăsat liber. Ce părere ai de *aşa* o sinucidere?

Cinci, şase, şapte zile.

Apoi Clarisse dispăru. Montag nu ştia ce se întâmplă în acea după-amiază, însă n-o vedea nicăieri prin preajmă. Pajiştea era pustie, copacii goi, strada era şi ea pustie; în primul moment nici nu-şi dădu seama dacă îi lipsea sau dacă o căuta, dar, când ajunse la metrou, simţea deja o vagă tulburare. Se întâmpla ceva, rutina fusese întreruptă. E drept, o rutină simplă, care dura doar de câteva zile, şi totuşi… Aproape că-i venea să se întoarcă din drum, să-i lase timp să apară. Dar era târziu şi sosirea metroului îl împiedică să-şi pună intenţiile în aplicare.

* * *

Fluturarea cărţilor de joc, mişcarea mâinilor, a pleoapelor, bâzâitul monoton al ceasului-robot din plafonul unităţii de pompieri „… unu treizeci şi cinci, joi dimineaţă, patru noiembrie… unu treizeci şi şase… unu treizeci şi şapte dimineaţă…”

Zgomotul sec al cărţilor de joc trântite pe masa unsuroasă şi toate celelalte zgomote ajungeau până la Montag, care stătea cu ochii închişi, în spatele barierei temporare pe care şi-o ridicase. Simţea sclipirile, strălucirea şi tăcerea unităţii de pompieri, lucirile ei de alamă, nuanţele ca de monede din aur şi argint. Oamenii nevăzuţi din celălalt capăt al mesei oftau cu ochii la cărţi, în aşteptare, „... unu patruzeci şi cinci...” Ceasul-robot jelea ora de gheaţă a unei dimineţi îngheţate dintr-un an şi mai îngheţat.

— Ce s-a întâmplat, Montag?

Montag deschise ochii.

Undeva se auzi un aparat de radio, „... războiul poate fi declarat în orice clipă. Ţara noastră este pregătită să-şi apere...”

Clădirea se zgudui în clipa în care o uriaşă escadrilă de avioane cu reacţie sfâşie cerul mohorât al dimineţii, huruind la unison.

Montag clipi. Beatty îl privea ca pe o statuie de muzeu. În orice clipă Beatty se putea ridica de la locul lui, ca să vină până la Montag, să-l atingă, să-i scruteze vinovăţia şi conştiinţa de sine. Vinovăţia? Ce fel de vinovăţie?

— E rândul tău, Montag.

Montag se uită la bărbaţii din faţa lui, cu chipurile arse de mii de incendii reale şi alte zeci de mii imaginare, oameni cărora meseria le înroşea obrazul, făcând să le sticlească ochii, ca de febră. Oameni care priveau, fără să clipească, flăcările aprinzătorului de platină de fiecare dată când îşi aprindeau pipele negre mocnind fără întrerupere. Aveau părul de culoarea cărbunelui, sprâncenele pline de funingine şi faţa mânjită de cenuşă albăstruie acolo unde se bărbieriseră la sânge; meseria li se citea pe chip. Montag tresări şi deschise gura. Oare întâlnise vreodată un pompier care să *nu aibă* părul şi sprâncenele negre, obrazul stacojiu, bărbia rasă şi albăstruie ca oţelul, dar un aspect neîngrijit? Toţi aceşti oameni erau oglinda lui! Deci pompierii erau aleşi atât pentru înfăţişare, cât şi pentru înclinaţii? Pentru culoarea lor de scrum şi cenuşă, pentru nelipsitul miros de

ars al pipei lor. Căpitanul Beatty învăluit în nori de fum de ţigară, Beatty desfăcând un nou pachet şi mototolind celofanul în palmă, cu un zgomot ca trosnetul de flăcări. Montag se uită la cărţile pe care le ţinea în mână.

— Mă… mă gândeam. Mă gândeam la focul de săptămâna trecută. La omul a cărui bibliotecă am ars-o. Ce s-a întâmplat cu el?

— L-au ridicat urlând şi l-au închis la balamuc.

— Dar nu era nebun.

Beatty îşi aranja liniştit cărţile.

— Oricine îşi închipuie că poate păcăli statul şi pe noi este nebun.

— Încercam să-mi imaginez cum e, continuă Montag. Cum ar fi dacă pompierii ne-ar incendia casa şi biblioteca *noastră*.

— Noi nu avem cărţi.

— Să presupunem că am avea.

— Tu *ai*?

Beatty clipi rar.

— Nu. Montag privi peste capetele lor, la peretele pe care se găsea lista tipărită cu un milion de titluri interzise. Aceste titluri cădeau pradă flăcărilor, pierind de ani de zile sub toporişca şi furtunul său, din care nu ţâşnea apă, ci petrol. Nu.

Dar în mintea lui se stârni un vânt rece, pornit de la ventilatorul de acasă, un vânt care încet-încet îi îngheţa obrazul. Se revăzu în parcul înverzit, stând de vorbă cu un om bătrân, foarte bătrân, iar vântul din parc era la fel de îngheţat.

Montag şovăi.

— Aşa… aşa a fost întotdeauna? Unitatea de pompieri, meseria noastră? Vreau să spun cândva…

— Cândva! exclamă Beatty. Ce fel de discuţie e *asta*?

Nesăbuitule! se apostrofă în gând Montag. Ai să te dai de gol. La ultimul incendiu văzuse o carte de basme şi-şi aruncase ochii asupra unui singur rând.

— Mă refer la vremurile de altădată, înainte ca locuinţele să fie complet asigurate împotriva incendiilor…

Brusc i se păru că în locul lui vorbea o voce mult mai tânără. Deschise gura şi o auzi pe Clarisse McClellan spunând:

„Pompierii nu *stingeau* incendiile, în loc să aprindă şi să întreţină focul?”

„Auzi colo bazaconie!”

Stoneman şi Black îşi scoaseră broşurile cu regulamentul, care includeau şi scurte istorioare despre pompierii din America, şi le deschiseră la pagina pe care Montag, deşi familiarizat cu ele de multă vreme, putu citi:

„Înfiinţat în 1790, pentru a arde cărţile influenţate de englezi de pe tot cuprinsul coloniilor. Primul pompier: Benjamin Franklin.

REGULĂ

1. Răspunde imediat la alarmă.
2. Declanşează imediat incendiul.
3. Arde tot.
4. Întoarce-te imediat la bază.
5. Fii pregătit pentru noi alarme.”

Toţi erau cu ochii la Montag. Acesta nu schiţă nicio mişcare.

Sună alarma.

Clopotul din tavan bătu de două ori. În clipa următoare nu mai rămăseseră decât patru scaune goale. Cărţile de joc se risipiră ca un vârtej de zăpadă. Bara de alamă tremura. Cei patru bărbaţi se făcură nevăzuţi.

Montag rămase pe scaunul lui. Jos, dragonul portocaliu se trezi la viaţă.

Montag se lăsă să alunece pe bară ca prin vis.

Dulăul Mecanic sări în picioare în vizuina lui, cu ochii ca două flăcări verzi.

— Montag, ţi-ai uitat casca!

O înşfăcă de pe peretele din spate, alergă, făcu un salt şi în clipa următoare demarară, însoţiţi de vâjâitul vântului de noapte, de urletul sirenelor şi de scrâşnetul metalic al maşinilor!

* * *

Era o casă cu trei etaje şi pereţi coşcoviţi, în partea veche a oraşului. Avea vreo sută de ani, dar cu multă vreme în urmă fusese acoperită – la fel ca toate celelalte – cu un strat subţire de plastic ignifug, iar acum părea că numai această coajă subţire o mai ţine în picioare.

— Aici e!

Maşina frână brusc. Beatty, Stoneman şi Black alergară pe alee, dintr-o dată graşi şi urâţi în mantalele lor largi, impermeabile. Montag porni după ei.

Sparseră uşa de la intrare şi puseră mâna pe o bătrână, deşi femeia nu fugise şi nici nu încerca să scape. Stătea în picioare, legănându-se dintr-o parte în alta şi privind fix peretele, ca şi cum ar fi primit o cumplită lovitură în moalele capului. Îşi mişca limba în gură, iar ochii încercau să-şi amintească ceva; deodată îşi amintiră, şi limba bătrânei se mişcă din nou.

— Fii bărbat, meştere Ridley; cu voia lui Dumnezeu, azi vom aprinde în Anglia o lumină care sunt sigur că nu se va stinge niciodată.

— Ajunge! se răsti Beatty. Unde sunt?

O plesni peste faţă cu o detaşare uimitoare şi repetă întrebarea. Ochii bătrânei se aţintiră asupra lui.

— Ştii bine unde sunt, altfel n-ai fi aici, răspunse ea.

Stoneman îi întinse cartela de alarmă telefonică, cu reclamaţia notată pe verso:

„Mansardă suspectă; adresa: 1 No. Elm, City.
E.B."

— Trebuie să fie doamna Blake, vecina mea, spuse bătrâna, citind iniţialele.

— E-n regulă, băieţi, să le luăm!

În clipa următoare se năpustiră în întunericul mirosind a mucegai, îşi înfipseră toporiştile argintii în uşile neîncuiate şi dădură buzna înăuntru, strigând ca nişte copii care se joacă:

— Hei!

Puzderie de cărţi se prăvăliră asupra lui Montag, care suia înfiorat scara aproape verticală. Ce neplăcut! Până atunci fusese de fiecare dată foarte simplu, ca şi cum ai fi stins un fitil de lumânare. Poliţia sosea înainte, punea la gura victimei o bandă adezivă şi o expedia legată în maşinile lor sclipitoare ca nişte cărăbuşi, iar când soseau pompierii, găseau o casă goală. Nu făceai rău nimănui, nu făceai rău decât *lucrurilor*! Şi cum, de fapt, lucrurilor nu le puteai face rău, fiindcă lucrurile nu simţeau nimic, nu ţipau şi nu scânceau, aşa cum ar fi putut începe să ţipe şi să se văicărească bătrâna aceasta, mai târziu nu aveai de ce să-ţi faci mustrări de conştiinţă. Nu te ocupai decât de curăţenie. Treabă de femeie de serviciu. Puneai totul la punct. Repede, petrolul! Cine are un chibrit?

Dar astă-seară undeva existase o greşeală. Femeia aceasta strica ritualul. Oamenii făceau gălăgie, râdeau, glumeau ca să acopere tăcerea ei teribilă şi acuzatoare. Ea lăsa încăperile pustii să urle de învinuiri, prăvălind asupra intruşilor pulberea fină a vinovăţiei, pe care ei o trăgeau pe nări în timp ce cotrobăiau în toată casa. Nu era deloc corect. Montag se simţi iritat la culme. În primul rând, femeia n-ar fi trebuit să se găsească aici!

Cărţile îl izbeau în umeri, peste braţe, peste obrazul ridicat în sus. O carte se aprinse, aproape cu supunere, în mâna lui, ca un porumbel alb bătând din aripi. În lumina slabă şi nesigură o pagină atârna ruptă, ca o pană albă, pe care erau tipărite delicat cuvinte. În toată zarva şi învălmăşeala, Montag nu avu decât răgazul să citească un rând, dar în momentul următor acele vorbe i se întipăriră în minte, parcă arse cu fierul roşu. „Timpul a adormit în lumina soarelui de după-amiază.” Aruncă volumul. Imediat se trezi cu altul în braţe.

— Montag, vino sus!

Mâna lui Montag se închise ca o gură, apucând cartea cu patimă sălbatică şi strângând-o la piept într-o pornire nebunească, fără să ţină seama de nimic. Oamenii de deasupra lui azvârleau braţe întregi de reviste în aerul prăfuit. Revistele cădeau ca nişte păsări sfârtecate, şi

bătrâna rămăsese la parter ca o fetiţă înconjurată de cadavre.

Montag nu făcuse nimic. Mâna lui acţionase; mâna lui, condusă de un creier propriu; fiecare deget devenise hoţ, tremurând de propria lui conştiinţă şi curiozitate. Mâna strecură cartea sub braţ, o vârî la subsuoara transpirată, apoi se retrase goală, cu un gest triumfător de magician! Priviţi aici! N-am făcut nimic! Priviţi!

Se holbă şocat la palma albă. O ţinu departe de ochi, de parcă ar fi fost miop. Apoi o apropie de ochi, ca şi cum ar fi fost orb.

— Montag! Tresări convulsiv. Nu sta acolo ca un dobitoc!

Cărţile zăceau ca nişte mormane uriaşe de peşte lăsate la uscat. Oamenii călcau pe ele, alunecau şi cădeau deasupra. Titlurile sclipeau cu ochii lor aurii, învinşi şi morţi.

— Petrol!

Pompară lichidul rece din rezervoarele numerotate 451, prinse în curele pe umerii lor. Îmbibară bine fiecare carte, apoi inundară încăperile.

Coborâră în grabă scările, cu Montag clătinându-se pe urma lor, în fumul de petrol.

— Hai, femeie!

Femeia îngenunche printre cărţi, atingând pielea şi cartonul îmbibate în petrol, citind cu degetele titlurile aurite, în timp ce ochii ei îl acuzau pe Montag.

— Nu-mi puteţi lua cărţile, spuse ea.

— Cunoşti legea, replică Beatty. Ţi-ai pierdut minţile? Cărţile acestea nu au nimic comun unele cu altele. Ai stat ani la rând ferecată aici ca într-un blestemat de Turn al lui Babel. Vino-ţi în fire! Oamenii din aceste cărţi n-au trăit niciodată. Hai, vino! Ea clătină din cap. Casa va arde până în temelii, spuse Beatty.

Pompierii se îndreptară cu paşi greoi spre uşă. Aruncară priviri înapoi, spre Montag, care se oprise lângă bătrână.

— Nu vrei să pleci de aici? se răsti el.

— Nu vrea să vină.

— Ia-o pe sus!

Beatty ridică mâna în care ţinea aprinzătorul.

— Trebuie să ne înapoiem la bază. În plus, astfel de fanatici mereu încearcă să se sinucidă; sunt situaţii frecvente.

Montag puse mâna pe cotul femeii.

— Poţi veni cu mine.

— Nu, răspunse ea. Oricum, îţi mulţumesc.

— Număr până la zece, anunţă Beatty. Unu. Doi.

— Te rog, insistă Montag.

— Du-te, îl îndemnă femeia.

— Trei. Patru.

— Hai, repetă Montag, trăgând-o după el.

— Vreau să rămân aici, răspunse liniştită bătrâna.

— Cinci. Şase.

— Poţi să opreşti numărătoarea, spuse ea.

Desfăcu încet degetele unei mâini. În palmă avea un singur obiect micuţ.

Un chibrit de bucătărie.

La vederea lui, pompierii se năpustiră afară din casă, alergând ca să se îndepărteze cât mai mult posibil. Vrând să-şi păstreze demnitatea, căpitanul Beatty ieşi încet, cu spatele, pe uşa de la intrare, cu obrazul stacojiu, bronzat şi lucitor de la miile de focuri şi isprăvi nocturne. Dumnezeule, îşi spuse Montag, cât e de adevărat! Alarma nu sună decât noaptea. Niciodată în timpul zilei. Oare pentru că focul e mai frumos pe timp de noapte? Oferă un alt spectacol, mai impresionant? În pragul uşii, chipul roşcovan al lui Beatty trăda o urmă de panică. Mâna femeii se crispă pe acel unic băţ de chibrit. În jurul ei se ridicau vapori de petrol. Montag simţi cum cartea ascunsă la piept bate ca o inimă.

— Du-te, repetă femeia, şi Montag se trase înapoi, ieşind pe urmele lui Beatty, după care coborî treptele şi străbătu peluza pe care se vedea o dâră de petrol ca urma unui şarpe al răului.

Pe veranda de la intrare, femeia rămase nemişcată, urmărindu-i cu privirea într-o tăcere acuzatoare.

Beatty îşi mişcă scurt degetele, aprinzând petrolul.

Prea târziu, icni Montag.

Femeia de pe verandă întinse dispreţuitoare mâna şi scăpără chibritul de balustradă.

Pe toată strada, oamenii ieşiră alergând din case.

* * *

Pe drumul de întoarcere spre unitatea de pompieri nimeni nu scotea o vorbă. Nimeni nu se uita la ceilalţi. Montag şedea pe locul din faţă, alături de Beatty şi Black. Nici măcar nu-şi fumau pipele. Şedeau acolo, privind drept înainte din fruntea marii Salamandre care coti, continuându-şi drumul în tăcere.

— Meştere Ridley, spuse într-un târziu Montag.

— Poftim? exclamă Beatty.

— A spus: „Meştere Ridley”. Când am intrat noi, a spus ceva ciudat: „Fii bărbat, meştere Ridley.” Şi aşa mai departe.

— „Cu voia lui Dumnezeu, azi vom aprinde în Anglia o lumină care sunt sigur că nu se va stinge niciodată”, spuse Beatty.

Stoneman îi aruncă o privire căpitanului, la fel de uluit ca Montag.

Beatty îşi frecă bărbia.

— Un anume Latimer a adresat aceste cuvinte unui om pe nume Nicholas Ridley, în momentul în care amândoi erau arşi pe rug la Oxford, sub acuzaţia de erezie, la 16 octombrie 1555.

Montag şi Stoneman îşi aţintiră din nou privirea asupra străzii care luneca sub roţile maşinii.

— Sunt tobă de citate, explică Beatty. Aşa se cuvine să fie majoritatea căpitanilor de pompieri. Uneori mă mir şi eu. *Atenţie*, Stoneman!

Stoneman frână brusc.

— Ce dracu’! exclamă Beatty. Ai trecut de intersecţia unde cotim spre unitatea de pompieri.

* * *

— Cine e?

— Cine să fie? se miră Montag, sprijinindu-se pe întuneric de uşa închisă.

— Atunci, aprinde lumina, spuse într-un târziu soţia lui.

— Nu vreau lumină.

— Hai la culcare.

El o auzi răsucindu-se enervată în aşternut; arcurile scârţâiră.

— Eşti beat? întrebă ea.

Totul porni de la propria lui mână. Simţi o mână, apoi pe cealaltă descheindu-i haina şi lăsând-o să cadă pe podea. Întinse pantalonii undeva în abis şi le dădu drumul pe întuneric. Mâinile lui fuseseră contaminate, curând aveau să i se infecteze şi braţele. Simţea otrava urcându-i în încheieturi, în coate şi în umeri, apoi trecând dintr-un omoplat în celălalt, ca o scânteie peste o prăpastie. Mâinile lui erau hămesite. Chiar şi ochii începeau să simtă foamea, ca şi cum ar fi trebuit cu orice preţ să privească ceva, orice, totul.

— Ce *faci*? El rămase suspendat în spaţiu, cu cartea între degetele scăldate în sudoare rece. După o clipă, ea vorbi din nou: Nu sta acolo, în mijlocul camerei. El scoase un sunet abia auzit. Poftim? întrebă ea.

El scoase alte sunete înăbuşite. Bâjbâi pe întuneric până la pat şi, cu gesturi şovăielnice, ascunse cartea sub salteaua rece. Se trânti pe pat, iar soţia lui ţipă, speriată. Patul lui era tocmai în celălalt capăt al camerei, pe o insulă cu gheţuri veşnice, izolată într-o mare de pustietate. Ea îi vorbi mult timp, de una, de alta, cuvinte golite de conţinut, ca cele pe care le auzise cândva în camera copilului din casa unui prieten, când copilaşul de doi ani înşira cuvinte unul după altul şi vorbea pe limba lui scoţând sunete frumoase. Dar Montag nu sufla o vorbă şi, după un răstimp în care el nu articulase decât sunete înăbuşite, o simţi pe Mildred mişcându-se prin cameră, apropiindu-se de patul lui şi aplecându-se ca să-i atingă obrazul cu palma. Ştiu că în clipa în care ea îşi retrăsese mâna, avea palma umedă.

* * *

Târziu în toiul nopţii aruncă o privire înspre Mildred. Era trează. În aer plutea un firicel de muzică, ea avea din nou căştile în urechi şi asculta voci îndepărtate din locuri îndepărtate, cu ochii larg deschişi pironiţi în abisul de întuneric de deasupra capului.

Exista parcă o veche glumă despre soţia care vorbea atât de mult la telefon, încât soţul, disperat, alergase până la magazinul cel mai apropiat şi-i telefonase ca s-o întrebe ce aveau la cină. Atunci de ce să nu-şi cumpere şi el o staţie de radioemisie, ca să-i vorbească soţiei noaptea târziu, să-i murmure, să-i şoptească, să strige, să ţipe, să urle? Dar ce să-i şoptească, ce să-i urle? Ce i-ar fi putut spune?

Dintr-o dată, o simţi atât de străină, încât nu-i venea să creadă că o cunoştea. Avea impresia că se găseşte în casa altcuiva, ca în vechile bancuri despre beţivi care se întorceau acasă noaptea târziu, intrau în altă casă, se culcau lângă o străină, iar dimineaţa se trezeau devreme şi plecau la lucru, fără ca vreunul din ei să-şi fi dat seama.

— Millie?... şopti el.

— Ce e?

— N-am vrut să te sperii. Vreau să ştiu un lucru…

— Ce anume?

— Când ne-am întâlnit? Şi *unde*?

— Când ne-am întâlnit pentru *ce*? întrebă ea.

— Vreau să spun… prima oară.

Ştia că ea se încruntase pe întuneric.

Încercă s-o lămurească.

— Unde şi când ne-am întâlnit noi prima oară?

— Păi, era la… Se opri. Nu ştiu, îi răspunse.

El îngheţă.

— Nu-ţi aminteşti?

— E mult de atunci.

— Numai zece ani, atâta tot, numai zece ani.

— Nu te ambala, încerc să mă gândesc. Scoase un chicotit ciudat, din ce în ce mai ascuţit. Ce straniu, să nu-ţi aminteşti când ţi-ai cunoscut soţul sau soţia!

El stătea culcat, masându-şi încet ochii, fruntea, ceafa. Îşi puse palmele peste ochi şi le apăsă pe pleoape, parcă pentru a-şi strivi memoria. Dintr-o dată, pentru el cel mai important lucru din lume era să-şi amintească unde o cunoscuse pe Mildred.

— Nu contează, spuse ea.

Se ridică şi intră în baie; Montag auzi apa curgând, apoi zgomot de înghiţituri.

— Nu, presupun că nu, întări el.

Încercă să numere de câte ori înghiţise Mildred. Îşi aminti de vizita celor doi bărbaţi cu feţe parcă mânjite cu oxid de zinc, cu ţigări între buzele strânse, apoi de Şarpele cu Ochi Electronic străbătând strat după strat noaptea, piatra şi apa stătută de primăvară şi vru să-i strige soţiei: Câte ai luat *astă-seară*? Câte capsule? Câte vei lua mai târziu, fără să-ţi dai seama? Şi aşa mai departe, din oră în oră! Sau poate nu în noaptea aceasta, poate mâine seară! Iar eu nu voi dormi la noapte, nici mâine noapte, în nicio altă noapte multă vreme de aici încolo, acum că s-a ivit problema aceasta. Se gândi la Mildred, cum zăcea în pat cu cei doi tehnicieni în picioare lângă ea, nu aplecaţi cu îngrijorare, ci stând drepţi, cu braţele încrucişate. Îşi aminti cum se gândise că, dacă ea murea, el unul era convins că nu va plânge. Pentru că ar fi murit un om străin, o persoană de pe stradă, o fotografie din ziar. Dintr-o dată i se păruse aşa de cumplit, încât începuse să plângă – nu din pricina morţii, ci la gândul că *nu plângea* în faţa morţii, un bărbat neputincios şi cu sufletul pustiu lângă o femeie neputincioasă şi cu sufletul pustiu, pe care şarpele flămând o secătuia şi mai mult.

Cum de ajungi să fii atât de gol pe dinăuntru? se întrebă el. Cine te goleşte astfel? Şi floarea aceea îngrozitoare de mai deunăzi, păpădia! Ea rezuma totul, nu-i aşa? „Ce păcat! Nu eşti îndrăgostit de nimeni!” De ce nu?

Păi, dacă stătea să se gândească, între el şi Mildred nu exista un zid? De fapt, nu unul singur, ci trei până în prezent! Şi costisitoare, pe deasupra! Unchii, mătuşile, verii, nepoatele, nepoţii care trăiau în acele ziduri,

maimuţele căţărătoare care bolboroseau fără să spună nimic, nimic, nimic, dar vorbeau tare, tare, tare. Încă de la început îşi luase obiceiul să-i numească rubedenii. „Cum se simte astăzi unchiul Louis?” „Cine?” „Dar tuşa Maude?” Imaginea cea mai semnificativă pe care o păstra despre Mildred aşezată în mijlocul „salonului vorbitor” era cea a unei fetiţe într-o pădure fără copaci (ce straniu!) sau mai curând rătăcită pe un podiş pe care cândva crescuseră copaci (amintirea siluetei lor dăinuia pretutindeni). Salonul vorbitor – ce bine i se potrivea acum denumirea. De fiecare dată când intra, pereţii îi vorbeau lui Mildred fără încetare.

— Trebuie făcut ceva!

— Da, trebuie *făcut* ceva!

— Foarte bine, să nu mai pierdem vremea cu vorbăria!

— Să trecem la *fapte*!

— Sunt atât de furios, încât îmi vine să *scuip*!

Despre ce era vorba? Mildred nu ar fi putut spune. Cine era furios pe cine? Mildred nu ştia precis. Ce aveau de gând să facă? Ei bine, spunea Mildred, aşteaptă şi ai să vezi.

Aşteptase să vadă.

Un uragan de sunete ţâşnise din pereţi. Muzica îl bombarda cu o asemenea violenţă, încât avea senzaţia că i se zgâlţâie oasele în tendoane; îşi simţea maxilarul vibrând, ochii clătinându-se în cap. Ca victima unei comoţii. Când totul se sfârşise, Montag se simţise ca şi cum ar fi fost aruncat de pe o stâncă, învârtit într-o maşină centrifugă şi proiectat peste o cascadă în care se prăvălea, se prăvălea în vid şi iar în vid şi niciodată… nu… atingea… fundul… niciodată… niciodată… nu… atingea… fundul… şi căderea era atât de vertiginoasă, încât niciodată nu atingea marginile… niciodată… nu… atingea… nimic.

Tunetul se îndepărtă. Muzica se stinse.

— Uite! spusese Mildred.

Într-adevăr, era remarcabil. Ceva se întâmplase. Deşi oamenii din pereţii camerei abia dacă se mişcaseră şi nu ajunseseră la niciun acord, aveai impresia că cineva pusese în funcţiune o maşină de spălat sau că erai absorbit într-un aspirator gigantic. Te înecai în muzică şi într-o cacofonie de

sunete. Ieşise din cameră transpirat, gata să leşine. În urma lui, Mildred rămăsese aşezată în fotoliu şi vocea continuase să-i vorbească:

— Ei, de acum totul va fi bine, o asigurase o „mătuşă”.

— Oh, nu fi chiar atât de sigură, o temperase un „văr”.

— Nu te supăra şi tu!

— Cine e supărat?

— *Tu*!

— *Eu*?

— Eşti nebun!

— De ce sunt nebun?

— De-aia!

— Foarte bine, ţipase Montag, dar de ce sunt furioşi? Cine *sunt* oamenii aceştia? Cine-i bărbatul şi cine e femeia? Sunt soţ şi soţie, sunt divorţaţi, logodiţi, ce sunt? Dumnezeule, *nimic* nu are legătură.

— Ei… începuse Mildred. Păi, ei… ei s-au certat, înţelegi? Fără îndoială că se ceartă deseori. Ar trebui să asculţi. Cred că sunt căsătoriţi. Da, sunt căsătoriţi. De ce?

Când nu erau cei trei pereţi – în curând patru, ca visul să fie complet – atunci era maşina decapotabilă, pe care Mildred o conducea prin oraş cu o sută cincizeci de kilometri la oră, în timp ce el ţipa la ea şi ea la el, fiecare făcând eforturi ca să audă ce spune celălalt, fără să prindă însă decât scrâşnetul maşinii.

— Măcar ţine-o la limita inferioară! urla el.

— Ce? ţipa ea.

— Ţine-o la limita inferioară de optzeci de kilometri! urla el.

— Ce să ţin? ţipa ea.

— Viteza! striga el.

Atunci ea accelera la o sută şaizeci, iar el simţea cum i se taie răsuflarea.

Când coborau din maşină, ea avea căştile în urechi.

Tăcere. Numai adierea vântului.

— Mildred! Montag se foi în pat. Întinse mâna şi scoase mica insectă muzicală din urechea ei. Mildred. Mildred?

— Da, răspunse ea cu voce slabă.

Montag avu impresia că era o creatură inserată electronic în pereţii-ecran şi că vorbea fără ca vorbele lui să străbată bariera de sticlă. Nu putea decât să gesticuleze, sperând că ea va întoarce capul şi îl va vedea. Sticla îi împiedica să se atingă.

— Mildred, o ştii pe fata despre care ţi-am povestit?

— Care fată?

Aproape adormise.

— Care locuieşte în casa de alături.

— Care fată din casa de alături?

— Ştii, fata de la liceu. O cheamă Clarisse.

— Ah, da! exclamă soţia lui.

— N-am văzut-o de câteva zile… mai precis de patru. Tu ai văzut-o?

— Nu.

— Tot am vrut să-ţi vorbesc despre ea. E ciudat.

— Oh, ştiu la cine te referi.

— Mi-am închipuit că ai să-ţi dai seama.

— La ea, vorbi Mildred în întunericul din cameră.

— Ce-i cu ea? întrebă Montag.

— Voiam să-ţi spun. Dar am uitat. Am uitat.

— Spune-mi acum. Ce s-a întâmplat?

— Cred că a plecat.

— A plecat?

— Toată familia s-a mutat de aici. Dar ea a plecat definitiv. Cred că a murit.

— Nu poate fi vorba despre aceeaşi fată.

— Ba da. E aceeaşi fată. McClellan. McClellan. A fost călcată de o maşină. Acum patru zile. Nu ştiu sigur. Dar cred că a murit. Familia s-a mutat. Nu ştiu. Dar cred că ea e moartă.

— Eşti sigură?

— Nu sigură. Foarte sigură.

— De ce nu mi-ai spus până acum?

— Am uitat.

— De patru zile!

— Am uitat cu desăvârşire.

— De patru zile, repetă el liniştit, continuând să stea întins în pat. Rămaseră lungiţi în camera întunecoasă, fără ca vreunul din ei să schiţeze vreo mişcare.

— Noapte bună, spuse ea.

El auzi un foşnet slab. Mildred îşi mişcă mâna. La atingerea mâinii ei, casca electronică se mişcă pe pernă ca o călugăriţă care se roagă. Acum casca bâzâia din nou în urechea ei.

El ascultă: soţia lui fredona încetişor, abia auzit.

Afară se mişcă o umbră, vântul de toamnă se înteţi, apoi se domoli din nou. Dar în tăcere el desluşi şi altceva. Ceva ca o răsuflare sub fereastră. Ca un fir subţire de fum verzui, fosforescent, ca foşnetul unei singure şi uriaşe frunze de octombrie purtate de vânt peste peluză şi mai departe.

Dulăul, se gândi Montag. În noaptea asta e aici, afară. În clipa de faţă e aici. Dacă aş deschide fereastra…

Dar n-o deschise.

* * *

Dimineaţă se trezi cu febră şi scuturat de friguri.

— Nu se poate să fii bolnav, spuse Mildred.

El închise pleoapele peste ochii arşi de febră.

— Ba da.

— Dar azi-noapte te simţeai bine.

— Nu, nu mă simţeam bine.

Auzea „rubedeniile” ţipând în salon.

Mildred se aplecă deasupra patului, plină de curiozitate. El o simţi acolo, o văzu fără să-şi deschidă ochii: cu părul ei ars de chimicale, ca nişte fire de pai casante, cu ochii bolnavi de un fel de cataractă invizibilă, dar lesne de ghicit în spatele pupilelor, cu buzele ţuguiate şi date cu ruj, cu trupul slab ca de călugăriţă din pricina regimului de slăbire, cu carnea ca slănina albă. Nu şi-o putea aminti şi altfel.

— Vrei să-mi aduci o aspirină şi un pahar cu apă?

— Trebuie să te scoli, spuse ea. E amiază. Ai dormit cu cinci ore mai mult decât de obicei.

— Nu vrei să închizi televizorul de perete? întrebă el.

— E familia mea.

— Vrei să stingi televizorul când te roagă un om bolnav?

— Am să-l dau mai încet. Ieşi din cameră, apoi se înapoie, fără să fi redus volumul pereţilor-ecran. Acum e mai bine?

— Mulţumesc.

— E programul meu preferat, spuse ea.

— Ce faci cu aspirina mea?

— Niciodată n-ai fost bolnav.

Ieşi din nou.

— Ei bine, sunt bolnav acum. Diseară nu mă duc la lucru. Sună-l pe Beatty din partea mea.

Ea se întoarse, fredonând.

— Aseară te-ai purtat ciudat.

— Unde-i aspirina?

Aruncă o privire la paharul cu apă pe care i-l întinse soţia.

— Oh! Ea se duse iar în baie. S-a întâmplat ceva?

— Un incendiu, atâta tot.

— Eu am avut o seară plăcută, vorbi ea din baie.

— Cu ce te-ai ocupat?

— Cu televizorul de perete din salon.

— Ce s-a transmis?

— Programe.

— Ce fel de programe?

— Dintre cele mai bune pe care le-am văzut vreodată.

— Cu cine?

— Oh, ştii bine, cu grupul.

— Da, grupul, grupul, grupul.

Îşi apăsă ochii, ca să-şi mai aline durerea, şi deodată mirosul de petrol îl făcu să vomite.

Mildred intră, fredonând. Rămase pironită locului.

— De ce-ai făcut asta?

El privi deznădăjduit podeaua.

— Am ars o femeie, împreună cu cărţile ei.

— Noroc că covorul e lavabil. Aduse o cârpă şi începu să frece. Aseară am fost la Helen.

— Nu puteai urmări programele la tine în salon?

— Ba da, dar e plăcut să mergi în vizită.

Se duse în salon. El o auzi cântând.

— Mildred? o strigă.

Ea se întoarse, plesnind încet din degete.

— Nu vrei să ştii cum a fost aseară? întrebă el.

— Ei, cum a fost?

— Am ars o mie de cărţi. Am ars o femeie.

— Şi?

Vacarmul din salon devenise insuportabil.

— Am ars exemplare din Dante, din Swift şi Marcus Aurelius.

— Nu cumva era european?

— Cam aşa ceva.

— Parcă şi radical?

— Nu l-am citit niciodată.

— A fost radical, spuse Mildred, jucându-se cu telefonul. Sper că nu vrei să-l sun pe căpitanul Beatty.

— Trebuie!

— Nu ţipa!

— N-am ţipat. Brusc, se ridică în capul oaselor, furios şi roşu la faţă, tremurând din toate încheieturile. Urletele din salon umpleau aerul fierbinte. Nu-i pot telefona eu. Nu-i pot spune că sunt bolnav.

— De ce?

Pentru că mi-e teamă, se gândi el. La fel ca un copil care se preface bolnav, se temea să dea telefon pentru că, după vreun minut, conversaţia s-ar fi încheiat cam aşa: „Da, căpitane, deja mă simt mai bine. Diseară la zece sunt acolo."

— Nu eşti bolnav, spuse Mildred.

Montag se prăbuşi la loc în pat. Îşi strecură mâna sub pernă. Cartea pe care o ascunsese era acolo.

— Mildred, cum ar fi dacă pentru un timp aş renunţa la slujbă?

— Vrei să renunţi la tot? După atâţia ani de muncă, pentru că într-o noapte o femeie şi cărţile ei…

— Ar fi trebuit s-o vezi, Millie!

— Pentru mine nu înseamnă nimic; n-ar fi trebuit să ţină cărţile. A fost vina ei, era cazul să se gândească la asta. O urăsc. Uite în ce hal te-a adus, mâine-poimâine vom ajunge pe drumuri, fără casă, fără slujbă, fără nimic.

— Tu n-ai fost acolo, n-ai *văzut*, spuse el. Trebuie să existe ceva în cărţi, lucruri pe care nu ni le putem închipui, ca să determine o femeie să rămână într-o casă în flăcări; trebuie să existe ceva. Nu rămâi să arzi aşa, de florile mărului.

— Nu era întreagă la minte.

— Era la fel de întreagă ca mine şi ca tine, poate chiar mai mult, iar noi am ars-o.

— Fără apă, nu clădeşti pod.

— Nu, nu apă, foc. Ai văzut vreodată o casă arzând? Mocneşte zile la rând. Află că focul acesta va mocni în mine câte zile voi avea. Dumnezeule! Toată noaptea m-am luptat să mi-l sting din minte. Am ajuns în pragul nebuniei tot încercând să-l sting.

— Ar fi trebuit să te gândeşti la asta înainte să te faci pompier.

— Să mă gândesc! exclamă el. Am avut oare de ales? Tata şi bunicul au fost pompieri. Alerg pe urmele lor şi-n vis.

Din salon răzbătea muzică de dans.

— Azi eşti în schimbul unu, spuse Mildred. Trebuia să fii plecat de două ore. Abia acum mi-am dat seama.

— Nu-i vorba numai de femeia care a murit, continuă Montag. Azi-noapte m-am gândit la tot petrolul pe care l-am folosit în ultimii zece ani. M-am gândit la cărţi. Pentru prima oară am înţeles că în spatele fiecărei cărţi există un om. Fiecare a fost gândită de un om. Cineva a pierdut mult timp ca să le aştearnă pe hârtie. Niciodată până acum nu mi-a venit în minte acest gând. Se sculă din pat. Cuiva i-a trebuit poate o viaţă întreagă ca să încredinţeze foii de hârtie o parte din gândurile sale despre viaţă şi lumea înconjurătoare, şi iată că vin eu şi în două minute pac! Totul s-a dus.

— Dă-mi pace, se răsti Mildred. Eu n-am făcut nimic.

— Să-ţi dau pace? Foarte bine, dar mie cine-mi dă pace? Nu trebuie să ni se dea pace. Din când în când trebuie să ne mai sâcâie câte ceva. De cât timp n-ai mai avut o grijă *adevărată*? În legătură cu ceva important, cu ceva real?

Tăcu, amintindu-şi incidentul petrecut cu o săptămână în urmă, cele două pietre albe aţintite în tavan şi tubul ca un şarpe cu ochiul lui cercetător, cei doi bărbaţi cu figuri imobile, mişcându-şi ţigările între buze în timp ce vorbeau. Dar aceea fusese o altă Mildred, ascunsă adânc înlăuntrul celei de acum, atât de necăjită, necăjită cu adevărat, încât cele două femei nu ajungeau niciodată să se întâlnească. Îi întoarse spatele.

— Acum ai făcut-o de oaie, exclamă Mildred. Priveşte în faţa casei. Uite cine a venit.

— Puţin îmi pasă.

— Tocmai a oprit o maşină cu pasărea phoenix. Pe aleea din faţă vine un bărbat în cămaşă neagră, cu un şarpe portocaliu pe mânecă.

— Căpitanul Beatty? întrebă el.

— Căpitanul Beatty.

Montag nu se mişcă, ci rămase cu privirea aţintită spre peretele alb şi rece din faţa lui.

— Te rog du-te şi pofteşte-l înăuntru. Spune-i că sunt bolnav.

— N-ai decât să-i spui chiar tu!

Coborî în fugă câteva trepte, apoi alte câteva şi se opri, făcând ochii mari, în momentul în care difuzorul de la intrare o chemă pe nume încetişor, încetişor, doamnă Montag. Doamnă Montag, e cineva la uşă, e cineva la uşă, doamnă Montag, doamnă Montag, e cineva la uşă. Sunetul se pierdu treptat.

Montag se asigură că ascunsese cartea adânc sub pernă, se urcă încet la loc în pat, îşi înveli genunchii şi pieptul cu pătura, stând aproape în capul oaselor; după un timp Mildred intră în cameră, iar căpitanul Beatty o urmă cu paşi mari, cu mâinile vârâte în buzunare.

— Închide gura „rubedeniilor”, zise Beatty, uitându-se în jur la tot, în afară de Montag şi de soţia lui.

De data aceasta Mildred plecă alergând. Urletele din salon amuţiră.

Căpitanul Beatty se aşeză în cel mai confortabil fotoliu, cu o expresie liniştită pe obrazul lui roşcovan. Îşi pregăti pe îndelete pipa de alamă, o aprinse şi scoase un vălătuc mare de fum.

— M-am gândit să trec să văd cât de bolnav e băiatul nostru.

— De unde-ai ştiut că sunt bolnav?

Beatty îi adresă zâmbetul lui caracteristic, care-i dezvelea gingiile trandafirii ca nişte acadele şi dinţii albi ca nişte dropsuri.

— Mi-am închipuit tot. Aveai de gând să te învoieşti la noapte. Montag se ridică în capul oaselor. Ei bine, continuă Beatty, *ia-ţi* o noapte liberă! Îşi studie nelipsita cutie de chibrituri, pe capacul căreia scria GARANTAT: UN MILION DE APRINDERI, şi începu să scapere chibritul chimic, cu un aer absent, stingându-l, aprinzându-l, iar stingându-l, iar aprinzându-l, spunând câteva cuvinte, iar stingându-l. Privi flacăra. Stinse chibritul şi urmări fumul. Când ai să te faci bine?

— Mâine. Poate poimâine. În prima zi a săptămânii.

Beatty pufăi din pipă.

— Mai curând sau mai târziu fiecare pompier trece prin această stare. Tot ce-i trebuie e să înţeleagă, să ştie cum funcţionează mecanismul. Să cunoască istoria meseriei noastre. Acum nu se mai predă la începători, cum se obişnuia odinioară. Mare păcat. Pufăi din nou. În prezent numai căpitanii de pompieri şi-o mai amintesc. Pufăi. Am să ţi-o spun şi ţie. Mildred începu să dea semne de nelinişte. Lui Beatty îi trebui un minut întreg ca să se instaleze cât mai comod şi să-şi adune în minte tot ceea ce voia să spună. Te întrebi care sunt începuturile profesiei noastre, cum a apărut ea, unde şi când? Ei bine, aş zice că începuturile ei se situează în preajma unui eveniment numit Războiul Civil. Deşi în regulamentul nostru scrie că a apărut mult mai devreme. Cert este că n-am făcut prea mari progrese până la apariţia fotografiei. A urmat filmul, la

începutul secolului al douăzecilea. Radioul. Televiziunea. Lucrurile au început să capete *consistenţă*. Montag şedea sprijinit în perne, fără să se mişte. Şi pentru că au căpătat consistenţă, au devenit mai simple, continuă Beatty. Cândva, cărţile atrăgeau un anumit număr de persoane, ici, colo, pretutindeni. Acestea îşi permiteau să fie altfel. Lumea era suficient de încăpătoare. Apoi însă lumea s-a umplut de ochi, de coate şi de guri. Populaţia globului s-a mărit de două, de trei, de patru ori. Cinematograful şi radioul, revistele, cărţile s-au redus la nişte norme convenţionale, mă urmăreşti?

— Cred că da.

Beatty studie cu atenţie rotocoalele de fum pe care le înălţase în aer.

— Imaginează-ţi. Omul secolului al nouăsprezecelea, cu caii, câinii şi trăsurile lui, totul în mişcare lentă. Apoi, în secolul al douăzecilea, apare mania vitezei. Cărţile devin mai scurte. Totul se condensează. Rezumate. Ziare format mic. Totul devine improvizaţie cu final comandat.

— Final comandat, încuviinţă din cap Mildred.

— Din clasici se taie pentru a fi încadraţi în emisiuni radiofonice de cincisprezece minute, apoi se taie din nou pentru o cronică de carte de două minute, ca, în final, să fie reduşi la un articol de dicţionar de zece-douăsprezece rânduri. Bineînţeles, exagerez. Dicţionarele erau cărţi de referinţă. Dar pentru mulţi, toate cunoştinţele despre *Hamlet* (cu siguranţă cunoşti titlul, Montag; dumneata poate ai auzit de el, doamnă Montag), cum spuneam, toate cunoştinţele despre *Hamlet* constau într-o pagină de rezumat în care se spunea: *acum puteţi, în sfârşit, citi toţi clasicii; imitaţi exemplul vecinilor dumneavoastră*. Vedeţi? De la grădiniţă la colegiu şi înapoi la grădiniţă; iată care a fost modelul intelectual de cel puţin cinci secole încoace.

Mildred se ridică şi începu să se mişte prin cameră, luând lucruri şi apoi punându-le la loc. Beatty nu-i acordă nicio atenţie şi-şi continuă povestirea:

— Acum accelerează derularea filmului, Montag, ia viteză. *Clic, Pac, Priveşte, Ochi, Acum, Flic, Aici, Acolo, Iute,*

Fuga, Jos, Înăuntru, Afară, De ce, Cum, Cine, Ce, Unde, Ei? Ah, Bang! Poc! Buf! Bing, Bong, Bum! Rezumatul rezumatului, rezumatul rezumatului rezumatului. Politică? O coloană, două propoziţii şi un titlu! Apoi totul dispare ca prin farmec! Vârtejul stârnit de cei care fac cărţi şi emisiuni radio, exploatând mintea omenească, e atât de puternic, încât forţa centrifugă aruncă afară tot ce e inutil, gândul care înseamnă pierdere de vreme!

Mildred netezi cuvertura. Montag simţi cum îi zvâcneşte inima în piept, o dată şi încă o dată, în momentul în care ea îi aranjă perna. Îl trase de umăr, vrând să-l dea deoparte, ca să-i ia perna, s-o bată puţin şi să i-o aşeze la loc. Va ţipa sau, pur şi simplu, va întinde mâna şi va întreba: „Ce-i asta?”, ca apoi să scoată la iveală cu înduioşătoare candoare cartea ascunsă sub pernă?

— Şcoala s-a scurtat, disciplina s-a îmblânzit, s-a renunţat la filosofie, istorie şi limbi străine. Engleza şi ortografia au ajuns treptat să fie neglijate şi, în final, ignorate cu desăvârşire. Contează viaţa imediată, slujba, după muncă ai la îndemână tot felul de plăceri. De ce să mai înveţi şi altceva în afară de a apăsa butoane, a învârti comutatoare, a fixa şuruburi şi piuliţe?

— Lasă-mă să-ţi aranjez perna, spuse Mildred.

— Nu, răspunse în şoaptă Montag.

— Fermoarul înlocuieşte nasturii, iar omului îi lipseşte exact acel răgaz de a gândi în timp ce se îmbracă în zorii zilei, oră filosofică, deci predispusă la melancolie.

— Haide! insistă Mildred.

— Du-te de-aici! o repezi Montag.

— Viaţa devine o buşitură zdravănă, Montag: totul se reduce la bang, buf şi au!

— Au! exclamă Mildred, trăgând de pernă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă în pace! strigă furios Montag.

Beatty făcu ochii mari.

Mâna lui Mildred îngheţă după pernă. Degetele ei pipăiau conturul cărţii şi, pe măsură ce forma obiectului îi

devenea familiară, chipul ei lua o expresie surprinsă, apoi năucită. Deschise gura, gata să pună o întrebare…

— Goliţi teatrele, ca să rămână numai clovnii, instalaţi în camere pereţi de sticlă în culori frumoase, şerpuind în toate direcţiile, ca nişte confeti, ca sângele, ca lichiorul sau ca vinul. Îţi place baseballul, Montag, nu-i aşa?

— E un joc frumos.

Beatty era aproape invizibil, glasul lui răzbătea de undeva din spatele unui nor de fum.

— Ce-i asta? întrebă Mildred aproape cu încântare. Montag se lăsă cu putere peste braţele ei. Ce-i asta?

— Stai jos! strigă Montag. Ea sări într-o parte, cu mâinile goale. Nu vezi că stăm de vorbă?

Beatty continuă să povestească, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Îţi place bowlingul, nu-i aşa, Montag?

— Bowlingul, da.

— Dar golful?

— Golful e un joc frumos.

— Baschetul?

— Tot un joc frumos.

— Biliardul? Fotbalul?

— Toate sunt jocuri frumoase.

— Cât mai multe sporturi pentru toată lumea, spirit de grup, distracţie şi iată că nu mai trebuie să gândeşti, aşa-i? Organizează, organizează şi superorganizează super-super-sporturi. Mai multe desene animate în cărţi. Mai multe desene. Mintea se hrăneşte din ce în ce mai puţin. Nerăbdare. Şosele pline de lume care merge undeva, undeva, undeva, nicăieri. Refugiaţii benzinei. Oraşele se transformă în moteluri, oamenii, în valuri de nomazi care migrează dintr-un loc în altul, urmând mareele lunare, rămânând peste noapte în camera în care tu ai dormit la amiază, iar eu, cu o noapte în urmă.

Mildred ieşi din dormitor şi trânti uşa după ea. „Mătuşile” de pe peretele-ecran începură să râdă de „unchii” de pe peretele-ecran.

— Acum să ne gândim la minorităţile din civilizaţia noastră, da? Cu cât este mai numeroasă populaţia, cu atât există mai multe minorităţi. Nu călca pe bătătură iubitorii de câini, de pisici, doctorii, avocaţii, negustorii, şefii, mormonii, baptiştii, unitarienii, chinezii din a doua generaţie, suedezii, italienii, nemţii, texanii, brooklynezii, irlandezii, locuitorii din Oregon sau Mexico. Oamenii dintr-o carte, dintr-o piesă, dintr-un serial TV nu sunt făcuţi să reprezinte pictori, cartografi, mecanici din viaţa reală. Cu cât e mai mare piaţa de desfacere, cu atât mai puţin poţi stăpâni controversele, să nu uiţi asta, Montag! Toate mini-minorităţile trebuie menajate. Scriitori animaţi de gânduri rele, încuiaţi-vă maşinile de scris. *Asta* au şi făcut. Revistele au devenit un amestec agreabil de tapioca cu vanilie. Cărţile, după cum spuneau criticii afurisiţi şi snobi, au ajuns apă de ploaie. Nu-i de *mirare* că nu s-au mai vândut, comentau criticii. Dar publicul, care ştia ce vrea, şi-a văzut fără griji de distracţii, lăsând să supravieţuiască scrierile comice. Şi, bineînţeles, revistele sexy tridimensionale. Asta este, Montag. Nu statul a dat dispoziţie. Din capul locului, nu a existat nicio dispoziţie, nicio declaraţie, nicio cenzură, nu! Tehnologia, exploatarea în masă şi presiunea minorităţilor a făcut totul, har Domnului! Astăzi, mulţumită lor, poţi fi fericit în permanenţă, ai voie să citeşti reviste umoristice, vechile jurnale de confesiuni sau de comerţ.

— Bine, dar cum e cu pompierii? întrebă Montag.

— Ah! Beatty se aplecă spre el prin fumul subţire al tutunului de pipă. Ce poate fi mai firesc şi mai lesne de explicat? Pe măsură ce şcolile au dat tot mai mulţi alergători, săritori, maratonişti, cârpaci, pungaşi, tâlhari, piloţi şi înotători în loc de profesori, critici, savanţi şi creatori cu imaginaţie, cuvântul „intelectual” a devenit, bineînţeles, o insultă, după cum şi merita. Întotdeauna te temi de ceea ce nu cunoşti. Fără îndoială, îţi aminteşti de colegul nostru de şcoală, elevul „strălucit” care recita şi răspundea la cele mai multe întrebări, în timp ce ceilalţi stăteau ca nişte idoli de plumb, detestându-l în adâncul sufletului. Nu pe colegul nostru cel deştept îl alegeai după

ore drept ţintă a bătăilor şi chinurilor de tot felul? Evident că da. Toţi trebuie să fim la fel. Nu născuţi liberi şi egali, cum spune Constituţia, ci *făcuţi* să fim egali. Fiecare om trebuie să fie imaginea celorlalţi; atunci toţi sunt fericiţi, pentru că nu există piscuri care să-i înfricoşeze şi cu care să se compare. Aşadar! O carte este o armă încărcată în mâinile vecinului de alături. Arde-o. Împiedic-o să detoneze. Pătrunde în mintea omenească. De unde ştii cine ar putea fi ţinta unui om cu carte? Cât despre mine, eu nu i-aş tolera niciun minut. Aşadar, atunci când casele au fost, în sfârşit, total asigurate împotriva focului, pompierii din întreaga lume (presupunerea ta de aseară a fost corectă) şi-au pierdut utilitatea de odinioară. Li s-a dat o nouă însărcinare, aceea de paznici ai tihnei noastre sufleteşti, exponenţii spaimei noastre explicabile şi justificate de a fi inferiori: cenzori oficiali, judecători şi executanţi ai sentinţei. Asta eşti tu, Montag, asta sunt şi eu.

Uşa salonului se deschise şi în prag apăru Mildred, care se uită la ei, întâi la Beatty, apoi la Montag. În spatele ei pereţii salonului erau scăldaţi în artificii verzi, galbene şi portocalii, sfârâind şi explodând în ritmul unei muzici compuse aproape exclusiv din tobe, tam-tamuri şi talgere. Buzele ei se mişcară, spunea ceva, dar vacarmul îi acoperea vorbele.

Beatty îşi scutură pipa în palma trandafirie, studie scrumul de parcă ar fi fost un simbol care trebuia descifrat, în căutarea unei semnificaţii.

— Trebuie să înţelegi că civilizaţia noastră este atât de vastă, încât nu putem stârni şi supăra minorităţile. Pune-ţi singur întrebarea. Ce dorim în primul rând în această ţară? Oamenii vor să fie fericiţi, adevărat? Nu asta ai auzit o viaţă întreagă? Toată lumea spune că vrea să fie fericită. Şi nu-i aşa? Nu le dăm în permanenţă o ocupaţie, nu le oferim distracţii? Doar pentru asta trăim, nu? Pentru plăcere, pentru excitarea simţurilor? Trebuie să recunoşti că cultura noastră le oferă din plin aceste lucruri.

— Da.

După mişcarea buzelor, Montag desluşi ce-i spunea Mildred din prag. Încerca să nu se uite la gura ei, fiindcă Beatty ar fi putut întoarce şi el capul, descifrând aceleaşi lucruri.

— Oamenilor de culoare nu le place *Micul negru Sambo*. Arde-o. Albii nu înghit *Coliba unchiului Tom*. Arde-o. Cineva a scris o carte despre tutun şi cancerul la plămâni? Arde cartea. Seninătate, Montag. Tihnă, Montag. Scoate neliniştea din casă. Sau, şi mai bine, arunc-o la crematoriu. Înmormântările sunt triste şi păgâne? Elimină-le şi pe acestea. La cinci minute după deces, omul se află în drum spre Big Flue, crematoriile deservite de elicoptere de pe tot cuprinsul ţării. La zece minute după moarte, din om nu mai rămâne decât o grămăjoară neagră de cenuşă. Ce să ne mai complicăm cu indivizi cu cavouri? Uită-i. Arde tot, arde orice. Focul e strălucitor şi curat.

În salonul din spatele lui Mildred artificiile se stinseră. În aceeaşi clipă încetă şi ea să mai vorbească: o coincidenţă miraculoasă. Montag îşi ţinu respiraţia.

— Alături de noi locuia o fată, spuse el rar. Nu mai este acolo, cred că a murit. Nici nu-mi mai amintesc chipul ei. Dar era altfel. Cum… cum s-a *întâmplat*?

Beatty zâmbi.

— Ici-colo trebuie să se mai întâmple. Clarisse McClellan? Avem un dosar despre familia ei. I-am urmărit cu atenţie. Ereditatea şi mediul sunt lucruri stranii. Nu te poţi debarasa de toate vechile apucături în numai câţiva ani. Mediul de acasă poate strica mult din educaţia dată de şcoală. De aceea vârsta de intrare în grădiniţă s-a redus de la an la an, ca în prezent copiii să fie luaţi aproape din leagăn. Am primit câteva alarme false în legătură cu familia McClellan, pe vremea când locuiau la Chicago. Niciodată n-am găsit vreo carte. Unchiul avea un dosar eterogen; antisocial. Fata? Ea era o bombă cu explozie întârziată. Familia îi alimentase subconştientul. Sunt convins de asta, din câte am citit în foaia ei matricolă. Nu voia să ştie *cum* este făcut un lucru, ci *de ce*. De aici pot decurge o seamă de neajunsuri. Întrebi de ce se fac o sumedenie de lucruri

şi, dacă o ţii tot aşa, te trezeşti profund nefericit. Sărmana fată, mai bine că a murit.

— Da, a murit.

— Din fericire, astfel de bizarerii nu apar prea des. Ştim cum să le înăbuşim în faşă. Nu poţi clădi o casă fără lemn şi cuie. Dacă vrei să nu fie construită casa, atunci ascunde cuiele şi lemnul. Dacă vrei ca cineva să nu fie nefericit din punct de vedere politic, nu-i oferi două variante ale aceleiaşi probleme, ca să-l nelinişteşti; oferă-i numai una. Sau, şi mai bine, nu-i oferi niciuna. Lasă-l să uite că există război. Dacă statul e ineficient, excesiv de birocratic şi pus pe impozite, mai bine să existe toate aceste neajunsuri decât să-şi facă oamenii probleme pentru ele. Tihnă, Montag. Oferă oamenilor concursuri la care pot câştiga amintindu-şi cuvintele unor cântece extrem de cunoscute, nume de capitale sau cantitatea de grâu recoltată în Iowa anul trecut. Îndoapă-i cu date inofensive, umple-i cu „fapte" până la refuz, să se simtă sufocaţi şi totodată „sclipitori" din punct de vedere informaţional. Atunci vor avea impresia că gândesc, vor avea *senzaţia* de mişcare fără a se clinti din loc. Şi vor fi fericiţi, pentru că faptele de acest gen nu se schimbă. Nu le oferi nimic echivoc ca filosofia sau sociologia, ca să facă legătura între lucruri. De aici li se trage melancolia. Oricine e în stare să scoată un perete-ecran, ca apoi să şi-l monteze la loc – ceea ce mai toată lumea poate face în zilele noastre – e mai fericit decât cineva care se străduieşte să măsoare cu rigla, să cântărească şi să pună în ecuaţie universul, fiindcă acesta, pur şi simplu, nu se lasă măsurat sau pus în ecuaţie fără a-i da omului sentimentul de animalitate şi singurătate. Eu ştiu cum e, am încercat la rândul meu, ce dracu'! Aşadar, să vină cluburile şi petrecerile, acrobaţii şi magicienii, temerarii, maşinile cu reacţie, elicopterele-motocicletă, sexul şi heroina, cât mai mult din tot ce are legătură cu reflexul necondiţionat. Dacă drama e proastă, dacă filmul nu-ţi spune nimic, dacă piesa e lipsită de conţinut, înţeapă-mi timpanele cu muzică stridentă. Îmi voi imagina că sunt receptiv la piesă, când, de fapt, e numai o reacţie tactilă la

vibraţie. Dar puţin îmi pasă. Pur şi simplu, îmi place distracţia. Beatty se ridică. Trebuie să plec. Prelegerea s-a terminat. Sper că am lămurit lucrurile. Lucrul cel mai important pe care trebuie să ţi-l aminteşti, Montag, e că noi suntem Aducătorii de Fericire, Duo Dixie, tu, eu şi ceilalţi. Noi ţinem piept micului val al celor care vor să aducă nefericire omenirii prin teorii şi gânduri contradictorii. Ne înfigem zdravăn degetele în diguri. Ne împotrivim din răsputeri. Nu lăsa torentul de melancolie şi filosofie sumbră să inunde lumea noastră. Ne bizuim pe tine. Cred că nici nu-ţi dai seama cât eşti de important, *tu*, *noi*, pentru lumea noastră fericită, aşa cum este ea în momentul de faţă.

Beatty scutură mâna vlăguită a lui Montag. Montag continua să rămână în capul oaselor, ca şi cum întreaga casă s-ar fi prăbuşit în jurul lui, fără ca el să poată face vreo mişcare în patul în care zăcea. Mildred dispăruse din cadrul uşii.

— Încă ceva, adăugă Beatty. Cel puţin o dată în cariera sa, pe pompier începe să-l zgândăre curiozitatea. Oare ce *spun* cărţile? se întreabă el. Oh, mâncărimea nu trece decât prin *scărpinat*. Montag, te rog să mă crezi pe cuvânt. La viaţa mea am fost şi eu nevoit să citesc câteva cărţi, ca să-mi dau seama despre ce e vorba: ei bine, cărţile nu spun *nimic*! Nimic care să poată fi transmis şi altora sau care să poată fi crezut. Cărţile vorbesc despre oameni care nu există, produse ale imaginaţiei, dacă sunt ficţiune. Iar dacă nu sunt ficţiune e şi mai rău, profesorii se denigrează între ei, filosofii urlă unii la alţii. Toţi forfotesc încoace şi încolo, stingând stelele şi lumina soarelui. Până la urmă rătăceşti drumul.

— Dar dacă din întâmplare, fără rea intenţie, un pompier ia acasă o carte?

Montag tresări. Uşa deschisă îl fixa cu ochiul ei gol.

— O greşeală firească. Simplă curiozitate, răspunse Beatty. Nu ne îngrijorăm peste măsură, nici nu ne înfuriem. Îl lăsăm să păstreze cartea douăzeci şi patru de ore. Dacă între timp n-a ars-o, atunci venim noi să-i facem acest serviciu.

— Desigur.

Montag îşi simţea gura uscată.

— Ei bine, Montag. Azi vrei să intri în schimb mai târziu? Poate la noapte?

— Nu ştiu, răspunse Montag.

— Cum?

Pe chipul lui Beatty se citi o undă de surpriză.

Montag închise ochii.

— Voi veni mai târziu. Poate.

— Cu siguranţă că ţi-am simţi lipsa dacă n-ai veni, spuse Beatty, punându-şi pipa în buzunar, cu un aer gânditor.

N-am să mai vin niciodată, îşi spuse Montag.

— Fă-te bine şi ai grijă de sănătatea ta, îi ură Beatty.

Îi întoarse spatele şi ieşi pe uşa deschisă.

* * *

Montag privi pe fereastră cum Beatty se îndepărta în maşina lui ca un gândac lucitor de culoarea flăcării, cu roţi negre ca tăciunele.

Pe celălalt trotuar şi de-a lungul străzii celelalte case îşi înşiruiau faţadele lor plate. Ce-i spusese Clarisse într-o după-amiază? „Fără verande. Unchiul povesteşte că altădată casele aveau verande. Uneori oamenii stăteau seara pe verandă, discutând când aveau chef de vorbă, legănându-se în balansoare şi tăcând când aveau chef să tacă. Uneori, pur şi simplu, şedeau pe verandă, gândindu-se la diverse lucruri, chibzuind la una şi la alta. Unchiul meu spune că arhitecţii au renunţat la verande pentru că nu dădeau un aspect frumos. Dar tot unchiul spune că a fost doar un pretext; adevăratul motiv din spatele acestei justificări pretext a fost acela că poate nu se dorea ca oamenii să şadă aşa, fără să facă nimic, legănându-se în balansoare şi gândind. Era un *mod* greşit de a înţelege viaţa socială. Oamenii vorbeau prea mult. Aveau timp să se gândească. Aşa că s-a renunţat la verande. Şi la grădini. Acum nu mai există multe grădini în care să poţi sta pe o bancă. Pe urmă, priveşte mobilierul. Nu mai există balansoare. Erau prea confortabile. Oamenii trebuie să stea

în picioare şi să fie tot timpul în mişcare. Unchiul meu spune… şi… unchiul meu… şi… unchiul meu…”

Glasul ei se pierdu treptat.

* * *

Montag întoarse capul şi se uită la soţia lui: aceasta şedea în mijlocul salonului, adresându-se crainicului, care-i vorbea la rândul său.

— Doamnă Montag, spunea el. Aşa şi pe dincolo. Doamnă Montag… Şi iar aşa şi pe dincolo. Dispozitivul de conversiune, care-i costase o sută de dolari, introducea automat numele ei de fiecare dată când crainicul se adresa unor telespectatori anonimi, lăsând un spaţiu acolo unde urma a fi introduse silabele necesare. Un dispozitiv modela imaginea televizată, mai precis porţiunea din jurul gurii, astfel încât să rotunjească frumos vocalele şi consoanele. Fără îndoială că era un prieten, un bun prieten. Doamnă Montag, acum priviţi fix aici…

Ea întoarse capul, deşi se vedea limpede că nu era atentă.

— E primul pas ca să nu mai merg la muncă azi, nici mâine, să nu mai lucrez niciodată la unitatea de pompieri, spuse Montag.

— Dar diseară te duci la lucru, nu-i aşa? întrebă Mildred.

— Încă nu m-am hotărât. În clipa de faţă am un chef nebun să sparg şi să omor tot ce-mi stă în cale.

— Du-te şi ia maşina.

— Nu, mulţumesc.

— Cheile de la maşină sunt pe noptieră. Mie îmi place să conduc cu viteză mare de fiecare dată când mă simt aşa. Accelerezi la o sută douăzeci la oră şi te simţi minunat. Uneori conduc toată noaptea şi mă înapoiez acasă fără ca tu să ai habar. E foarte plăcut să mergi în afara oraşului. Calci iepuri, uneori şi câini. Du-te şi ia maşina.

— Nu, de data asta nu vreau. Vreau să păstrez starea asta ciudată. Doamne, mă apasă rău de tot. Nici nu ştiu ce este. Sunt teribil de nefericit. Sunt atât de furios şi nu-mi dau seama de ce. Mă simt de parcă m-aş fi îngrăşat. Mă

simt gras. Ca şi cum aş fi pus deoparte o sumedenie de lucruri, fără să ştiu ce anume. Aş putea începe să citesc cărţi.

— Te-ar trimite după gratii, nu-i aşa?

Mildred îl privi ca şi cum s-ar fi aflat în spatele unui perete de sticlă.

El începu să se îmbrace, plimbându-se neliniştit prin dormitor.

— Da, şi s-ar putea să fie o idee bună. Înainte să fac vreun rău cuiva. L-ai auzit pe Beatty? Ai ascultat ce-a spus? El cunoaşte toate răspunsurile. Are dreptate. Lucrul cel mai important e fericirea. Distracţia e totul. Cu toate acestea, eu stau aici şi-mi repet că nu sunt fericit, nu sunt fericit.

— *Eu* sunt, declară Mildred cu un surâs larg. Şi mă mândresc cu asta.

— Voi face ceva, continuă Montag. Încă nu ştiu ce, dar am să fac ceva important.

— Am obosit să-ţi ascult prostiile, spuse Mildred, întorcând capul de la el la crainic.

Montag atinse butonul de volum din perete şi crainicul amuţi.

— Millie? Făcu o pauză. Casa aceasta e a ta la fel cum e şi a mea. E cinstit din partea mea să-ţi spun un lucru, acum. Ar fi trebuit să-ţi spun mai înainte, dar nici nu puteam să cred că e adevărat. Vreau să-ţi arăt ceva, ceva ce am pus deoparte şi am ascuns în ultimul an, puţin câte puţin, nu ştiam de ce, dar am făcut-o şi nu ţi-am spus niciodată.

Luă scaunul cu spătar şi-l trase încet şi hotărât în holul de la intrare, apoi se cocoţă pe el şi rămase aşa câteva clipe, ca o statuie pe piedestal, cu soţia aşteptând undeva la picioarele lui. După aceea întinse mâna, dădu deoparte grilajul sistemului de aer condiţionat, vârî mâna mai adânc spre dreapta, mişcând din loc altă placă de metal, şi scoase de acolo o carte. Fără să-i arunce vreo privire, o lăsă să cadă pe podea. Vârî din nou mâna şi scoase alte două cărţi, pe care le aruncă pe podea. Continuă sa vâre mâna înăuntru şi să arunce cărţi, mici, mari, galbene, roşii, verzi.

Când termină, se uită la cele circa douăzeci de volume zăcând la picioarele soţiei lui.

— Iartă-mă, spuse el. Nu mi-am dat seama. Acum însă suntem implicaţi amândoi.

Mildred se trase înapoi, de parcă dintr-o dată i-ar fi ieşit în cale o ceată de şoricei iviţi din podea. Montag o auzi răsuflând grăbit, cu obrazul golit de sânge şi cu ochii larg deschişi. Ea îi rosti numele o dată, de două, de trei ori. Apoi, gemând, se repezi, luă o carte şi alergă cu ea spre crematoriul din bucătărie.

Montag o prinse, ţipând. O înşfăcă, iar ea începu să se zbată şi să-l zgârie, vrând să scape din strânsoare.

— Nu, Millie, nu! Aşteaptă! Încetează, auzi? Nu ştii... Încetează! O plesni peste faţă, o imobiliză din nou şi începu s-o zgâlţâie. Ea îi rosti numele şi începu să plângă. Millie! spuse el. Ascultă-mă. Numai o clipă, te rog. Nu putem face nimic. Nu le putem arde. Vreau să mă uit prin ele, cel puţin o dată. Dacă ce spune comandantul e adevărat, atunci le vom arde împreună, crede-mă, le vom arde împreună. Trebuie să mă ajuţi. O privi drept în ochi, apoi o prinse cu fermitate de bărbie. Nu se uita doar la chipul ei, ci încerca să-i citească pe figură cine era el însuşi şi ce se cuvenea să facă. Fie că ne place sau nu, suntem implicaţi amândoi. În toţi anii de când suntem împreună nu ţi-am cerut să faci mare lucru pentru mine, dar îţi cer acum, şi te implor. Trebuie să începem de undeva, să înţelegem de ce am ajuns în situaţia tragică în care ne aflăm, tu cu somniferele tale şi cu maşina, iar eu cu munca mea. Ne îndreptăm către prăpastie, Millie. Nu vreau să mă prăbuşesc. Nu va fi uşor. Nu avem nimic de care să ne agăţăm ca să ne continuăm drumul, dar poate reuşim să punem lucrurile cap la cap şi să găsim o cale de a ne ajuta unul pe celălalt. Nici nu-ţi pot spune câtă nevoie am de tine în clipa asta. Dacă mă iubeşti cât de cât, atunci vei accepta această stare de lucruri douăzeci şi patru sau patruzeci şi opt de ore, apoi totul se va termina, îţi făgăduiesc, îţi jur! Dar dacă există ceva aici, ceva cât de mărunt într-o infinitate de lucruri fără noimă, poate că-l putem transmite şi altora.

Ea nu se mai zbătea, aşa că Montag îi dădu drumul. Mildred se lăsă moale şi lunecă pe lângă perete, apoi rămase aşezată pe podea, cu ochii la cărţi. Atinse una cu piciorul şi, când îşi dădu seama, şi-l retrase.

— Femeia din noaptea trecută, Millie, tu n-ai fost acolo. Nu i-ai văzut chipul. Şi Clarisse. N-ai stat niciodată de vorbă cu ea. Eu, da. Oamenii ca Beatty se tem de ea. Nu pricep de ce. De ce să se teamă de un om ca ea? Dar aseară am comparat-o cu pompierii de la bază şi dintr-o dată mi-am dat seama că îi dispreţuiam profund, aşa cum mă dispreţuiam şi pe mine. M-am gândit că poate ar fi mai bine să fie arşi chiar pompierii.

— Guy!

Uşa de la intrare vorbi încetişor:

— Doamnă Montag, doamnă Montag, e cineva la uşă, e cineva la uşă, doamnă Montag, doamnă Montag, e cineva la uşă.

Încetişor.

Amândoi întoarseră privirile înmărmurite către uşă, înconjuraţi de maldăre de cărţi risipite pretutindeni.

— Beatty! şopti Mildred.

— Nu poate fi el.

— S-a întors! şopti ea.

Uşa de la intrare chemă din nou încetişor.

— E cineva la uşă…

— Nu răspundem.

Montag se sprijini de perete, apoi se lăsă încet pe vine şi, cu un aer rătăcit, începu să dea bobârnace cărţilor cu degetul mare, cu arătătorul. Tremura şi, mai mult decât orice pe lume, şi-ar fi dorit să îngrămădească la loc cărţile în spatele grilajului de la ventilator, dar ştia că nu va fi în stare să dea ochii cu Beatty. Se ghemui, apoi se lăsă în şezut, iar uşa de la intrare repetă chemarea, mai insistent decât înainte. Montag ridică o carte micuţă de pe jos.

— De unde începem? Deschise cartea pe la jumătate şi o privi cu atenţie. Presupun că vom începe cu începutul.

— Va intra peste noi, spuse Mildred. Ne va da foc şi nouă o dată cu cărţile!

În cele din urmă, glasul uşii de la intrare amuţi. Se aşternu tăcerea. Montag simţi prezenţa cuiva în spatele uşii, aşteptând, ascultând. Apoi auzi paşi îndepărtându-se pe alee şi traversând peluza.

— Să vedem ce-i asta, spuse Montag.

Vorbea cu voce întretăiată, cu o luciditate dureroasă. Citi vreo douăsprezece pagini răzleţe, după care ajunse la pasajul următor:

„S-a calculat că unsprezece mii de persoane preferaseră în diverse ocazii să-şi piardă viaţa decât să spargă ouăle la capătul cel mic.”

Mildred se aşeză în celălalt capăt al holului.

— Ce înseamnă asta? Nu înseamnă *nimic*! Căpitanul avea dreptate!

— Ei, şi-acum, spuse Montag, mai facem o încercare. De data aceasta, începem cu începutul.

Partea a doua:
Sita şi Nisipul

CITIRĂ ÎN TOT CURSUL ACELEI LUNGI DUPĂ-AMIEZI, în timp ce ploaia rece de noiembrie cădea din cer peste căsuţa cufundată în tăcere. Rămăseseră în hol, fiindcă salonul era teribil de pustiu şi cenuşiu fără peretele colorat în confetti şi săgeţi portocalii şi galbene, fără femeile în rochii de plasă aurie şi bărbaţii în catifea neagră, care scoteau iepuri de cincizeci de kilograme din jobenele lor argintii. Salonul era mort, şi Mildred îl fixa cu o privire goală, în vreme ce Montag se plimba de colo-colo cu paşi mari. Într-un târziu se întoarse şi se lăsă pe vine, recitind pagina cu glas tare pentru a zecea oară.

„Nu putem afirma cu precizie în ce moment se înfiripă prietenia. Ca şi cum ai umple un vas picătură cu picătură până când un ultim strop face să reverse apa din pahar, tot aşa după o serie de dovezi de afecţiune apare una care face să se reverse preaplinul inimii."

Montag şedea, ascultând ploaia.

— Oare asta să se fi întâmplat cu fata din vecini? De-ai şti ce mult am încercat să înţeleg!

— Ea a murit. Pentru numele lui Dumnezeu, să vorbim despre cineva în viaţă.

Fără să-i arunce vreo privire soţiei, Montag se duse, tremurând pe coridor, la bucătărie; rămase multă vreme acolo, privind ploaia care bătea în geamuri; apoi se înapoie în hol, sub lumina cenuşie, aşteptând să i se potolească tremurul.

Deschise altă carte.

„Subiectul preferat. Eu însumi."

Scrută peretele printre pleoapele îngustate.

— „Subiectul preferat. Eu însumi".

— *Asta* înţeleg, spuse Mildred.

— Dar subiectul preferat al Clarissei nu era ea însăşi, ci toţi oamenii din jurul ei, printre care şi eu. A fost prima

persoană după mulţi ani care mi-a plăcut cu adevărat. Prima persoană din câte îmi amintesc care m-a privit drept în ochi, ca şi cum aş fi contat. Ridică cele două cărţi. Aceşti doi oameni au murit de mult, dar ştiu că cele scrise de ei se referă într-un fel sau altul la Clarisse. Afară, în ploaie, la uşa de la intrare se auzi o zgârietură slabă.

Montag îngheţă. O văzu pe Mildred icnind şi lipindu-se brusc de perete.

— Cineva… uşa… de ce nu ne anunţă uşa…

— Am deconectat-o.

Pe prag se auzi un adulmecat rar şi curios, o exalare de abur electric.

Mildred râse.

— Nu-i decât un câine, atâta tot! Vrei să-l alung de acolo?

— Rămâi pe loc!

Tăcere. Doar ploaia rece. Şi mirosul de electricitate albastră răzbătând pe sub uşa încuiată.

— Să ne întoarcem la lucru, spuse Montag liniştit.

Mildred lovi cu piciorul o carte.

— Cărţile nu sunt fiinţe omeneşti. Tu citeşti şi eu mă uit în jur, dar nu e *nimeni*!

El privi salonul mort şi cenuşiu ca apele unui ocean care ar pulsa de viaţă dacă ei ar aprinde soarele electronic.

— Ei bine! continuă Mildred. „Familia” mea e formată din oameni. Îmi povestesc diverse lucruri: eu râd, ei *râd*. Pe urmă, culorile!

— Da, ştiu.

— Unde mai pui că, dacă ar afla căpitanul Beatty despre aceste cărţi… Se gândi la această posibilitate. Chipul ei oglindi uimire, apoi spaimă. Ar putea veni să ne ardă casa şi „familia”. E îngrozitor! Gândeşte-te cât am investit. De ce să citesc? La ce *bun*?

— La ce bun? De ce? o îngână Montag. Noaptea trecută am văzut cel mai oribil şarpe din lume. Era mort, şi totuşi viu. Vedea, şi totuşi nu vedea. Vrei să-l *vezi* şi tu? E la Spitalul de Urgenţă, unde există un raport despre porcăria pe care şarpele a scos-o din stomacul tău! Nu vrei să te

duci să citeşti în fişă? Caută la Guy Montag sau poate la Spaimă sau Război. Vrei să te duci la casa care a ars azi-noapte? Să scurmi cenuşa, căutând oasele unei femei care şi-a dat singură foc la casă? Dar Clarisse McClellan, pe ea unde s-o căutăm? La morgă? Ascultă!

Bombardierele invadară cerul, trecând pe deasupra casei, gâfâind, murmurând, şuierând ca un imens ventilator care-şi roteşte paletele în gol.

— Dumnezeule Doamne! exclamă Montag. Din oră în oră cerul se umple de blestemăţiile astea! Cum dracu' apar bombardierele astea sus pe cer în fiecare clipă a existenţei noastre? De ce nu vrea nimeni să discute despre asta? Din 1990 am început şi am câştigat două războaie atomice! Oare pentru că ne distrăm aşa de bine acasă am uitat de restul lumii? Oare pentru că suntem atât de bogaţi când pe glob există atâta sărăcie, nouă puţin ne pasă de acest lucru? Mi-a ajuns la ureche zvonul că omenirea moare de foame, dar noi suntem bine hrăniţi. Să fie adevărat că lumea trudeşte din greu, în timp ce noi ne distrăm? De asta suntem atât de detestaţi? Din când în când, în decursul anilor, am auzit vorbindu-se şi despre această ură. *Tu* cunoşti motivul? Eu nu, asta e *sigur*. Cărţile poate ne vor trage măcar pe jumătate afară din cavernă. *Poate* ne vor împiedica să repetăm aceleaşi greşeli blestemate şi nebuneşti! Pe idioţii din peretele-ecran nu-i aud vorbind despre astfel de lucruri! Doamne, Millie, nu *vezi*? O oră sau două pe zi cu aceste cărţi şi poate…

În clipa aceea sună telefonul. Mildred înşfăcă receptorul.

— Ann! râse ea. Da, astă-seară este Clovnul Alb!

Montag se duse în bucătărie şi azvârli cartea pe jos.

— Montag, se apostrofă el, eşti prost de-a binelea. De acum încolo ce facem? Înapoiem cărţile, dăm totul uitării?

Deschise cartea şi încercă să se concentreze, în ciuda râsetelor lui Mildred.

Biata Millie, îşi spuse el. Bietul de tine, Montag, şi tu te afli în mocirlă. Dar unde să cauţi ajutor, unde să găseşti un profesor la o oră aşa târzie? Stăpâneşte-te. Închise ochii. Da, desigur, îşi aminti din nou de parcul înverzit, unde

fusese în urmă cu un an. În ultima vreme şi-l amintise adeseori, acum însă îi venea în minte ziua aceea petrecută în parcul oraşului, când îl văzuse pe bătrânul în costum negru ascunzând repede ceva sub poala hainei.

— Aşteaptă! îi spusese Montag.

— N-am făcut nimic! strigase bătrânul, tremurând.

— N-a spus nimeni că ai făcut ceva.

Se aşezaseră în lumina verde şi blândă, câteva clipe nu scoseseră un cuvânt, apoi Montag începuse să vorbească despre vreme şi bătrânul îi răspunsese cu glas slab. Fusese o întâlnire stranie şi liniştită. Bătrânul mărturisise că era profesor de engleză ieşit la pensie, azvârlit în stradă cu patruzeci de ani în urmă, când colegiul lui de arte liberale se închisese din lipsă de studenţi şi fonduri. Numele lui era Faber şi, într-un târziu, când teama de Montag îi dispăruse, vorbise rar şi cadenţat, cu ochii la cer, la copaci şi la parcul înverzit, iar după un ceas îi spusese ceva lui Montag, ceva ce el ghicise a fi o poezie fără rimă. Apoi bătrânul căpătase mai mult curaj şi-i mai spusese ceva, tot o poezie. Faber îşi ţinea mâna peste buzunarul stâng al hainei şi rostea cuvintele încetişor, iar Montag ştia că, dacă ar fi întins mâna, ar fi scos din buzunarul bătrânului o carte de poezie. Dar nu întinsese mâna. Rămăsese cu palmele pe genunchi, simţindu-se amorţit şi inutil.

— Eu nu vorbesc despre *lucruri*, domnule, spusese Faber. Vorbesc despre *înţelesurile* lucrurilor. Stau aici şi *ştiu* că sunt viu.

Asta fusese tot. O oră de monolog, o poezie, un comentariu, apoi, fără ca vreunul din ei să pomenească despre faptul că Montag era pompier, Faber îşi scrisese adresa pe o bucată de hârtie, cu degetele tremurând uşor.

— Pentru dosarul dumitale, spusese el. Dacă te hotărăşti să fii supărat pe mine.

— Nu sunt supărat, răspunsese mirat Montag.

* * *

În hol Mildred râdea în hohote.

Montag se duse la dulapul din dormitor şi căută în portvizitul de lucru, la rubrica: VIITOARE INVESTIGAŢII. Acolo figura numele lui Faber. Nu-l divulgase la bază, dar nici nu-l ştersese din agendă.

Formă numărul pe o linie secundară. La celălalt capăt al firului, telefonul chemă numele lui Faber de vreo douăsprezece ori, apoi profesorul răspunse cu glas slab. Montag se prezentă; urmă o lungă tăcere.

— Da, domnule Montag…

— Profesore Faber, vreau să-ţi pun o întrebare oarecum ciudată. Câte exemplare din Biblie mai există în ţara noastră?

— Nu înţeleg ce vrei să spui!

— Vreau să ştiu dacă mai există *vreun* exemplar.

— E o capcană! Nu pot vorbi la telefon chiar cu *oricine*.

— Câte exemplare din Shakespeare şi din Platon?

— Niciunul! Ştii la fel de bine ca şi mine. Niciunul!

Faber închise telefonul.

Montag puse şi el receptorul în furcă. Niciunul. Un amănunt pe care îl cunoştea, desigur, din listele afişate la unitatea de pompieri. Dar cumva voise să afle răspunsul chiar din gura lui Faber.

În hol chipul lui Mildred oglindea o satisfacţie fără margini.

— Grozav! Vin cucoanele!

Montag îi arătă o carte.

— Aici sunt Vechiul şi Noul Testament şi…

— Nu începe iar!

— Ar putea fi ultimul exemplar din această parte a lumii.

— Diseară trebuie s-o înapoiezi, nu-i aşa? Comandantul Beatty *ştie* că o ai, adevărat?

— Nu cred că ştie ce carte anume am furat. Dar cu care s-o înlocuiesc? Să dau în locul ei pe Jefferson? Pe Thoreau? Care e cea mai puţin valoroasă? Dacă o înlocuiesc, şi Beatty ştie ce am furat, îşi va închipui că avem acasă o bibliotecă întreagă!

Buzele ei se crispară.

— Vezi ce *faci*? Ai să abaţi nenorocirea asupra noastră! Ce e mai important, eu sau Biblia aceea?

Începu să ţipe, stând jos, ca o păpuşă de ceară topită de propria ei căldură.

Auzi glasul lui Beatty.

„Stai jos, Montag. Priveşte. Cu gingăşie, la fel ca petalele unei flori. Aprinde prima pagină, aprinde-o pe a doua. Fiecare devine un fluture negru. Frumos, nu? De la a doua aprinde-o pe a treia şi aşa mai departe, pagină de pagină, capitol de capitol, toate fleacurile cuprinse în cuvinte, toate promisiunile deşarte, toate noţiunile transmise la mâna a doua, toate filosofiile prăfuite de timp.” Îl văzu pe Beatty, uşor transpirat, pe podeaua presărată cu roiuri de molii negre, ucise de o singură furtună.

Mildred încetă să mai ţipe, la fel de brusc cum începuse. Montag nu-i dădu nicio atenţie.

— Nu putem face decât un singur lucru, spuse el. Până diseară, când îi voi duce cartea lui Beatty, trebuie să-mi fac o copie.

— Diseară vii acasă pentru Clovnul Alb şi pentru vizita cucoanelor? îi strigă Mildred.

Montag se opri în prag, fără să se întoarcă.

— Millie?

Tăcere.

— Da?

— Millie? Clovnul Alb te iubeşte?

Niciun răspuns.

— Millie…, îşi linse buzele. „Familia” ta te iubeşte, te iubeşte *foarte* mult, te iubeşte din tot sufletul, Millie?

O simţi clipind încet chiar în spatele lui.

— Ce ţi-a venit să-mi pui o întrebare aşa prostească?

El simţi nevoia să plângă, dar ochii şi buzele nu-l ascultau.

— Dacă vezi câinele afară, spuse Millie, arde-i un picior din partea mea.

El şovăi, ascultând de cealaltă parte a uşii. Apoi o deschise şi ieşi.

Ploaia se oprise şi soarele apunea pe cerul limpede. Strada, peluza şi veranda erau pustii. Oftă prelung, golindu-şi plămânii de aer.

Trânti uşa după el.

* * *

Călătorea cu metroul.

Sunt amorţit, îşi spuse. De unde a apărut amorţeala din obraz? Din corp? Din noaptea în care am lovit pe întuneric flaconul de pastile, ca şi cum aş fi călcat pe o mină îngropată în pământ.

Amorţeala va dispărea, se gândi el. Va trece un timp, dar voi reuşi sau poate mă va ajuta Faber. Cineva undeva îmi va reda chipul şi mâinile de altădată. Chiar şi zâmbetul, vechiul meu zâmbet dăltuit de foc, pe care nu-l mai am. Fără el sunt un om pierdut.

Un metrou săgetă pe lângă el, plăci albicioase, negru de smoală, numere şi întuneric, mai mult întuneric, întuneric peste întuneric. În copilărie se aşezase pe o dună galbenă, la malul mării, în miezul unei zile fierbinţi şi senine de vară, încercând să umple o sită cu nisip, fiindcă un văr răutăcios îi spusese: „Umple sita asta şi ai să primeşti zece cenţi.” Cu cât se grăbea s-o umple, cu atât mai repede curgea nisipul, ca o şoaptă fierbinte. Îl dureau mâinile, nisipul era încins, sita rămânea goală. Stând acolo în miez de iulie, fără o vorbă, simţise lacrimile curgându-i pe obraz.

Acum când metroul îl plimba, zgâlţâindu-l cu viteză ameţitoare prin subteranele moarte ale oraşului, îşi aminti logica teribilă a acelei site, apoi privi în jos şi-şi dădu seama că ţinea Biblia deschisă. În metrou se aflau şi alte persoane; îi veni în minte gândul năstruşnic că, dacă citeai repede şi citeai tot, poate că o parte din nisip avea să rămână în sită. Citea, însă cuvintele cădeau prin el şi-şi spuse că peste câteva ore va da ochii cu Beatty şi-i va înmâna cartea, aşa că nu trebuia să-i scape nicio frază, trebuia să memoreze fiecare rând. Îmi voi impune să realizez acest lucru.

Îşi încleştă degetele pe carte.

Răsună ţipăt ascuţit de trompete.

„Pasta de dinţi Denham.”

Taci, îşi impuse Montag. Gândeşte-te la crinii de pe câmp.

„Pasta de dinţi Denham.”

Ei nu depun efort, nici ele…

„Pasta de dinţi…”

Gândeşte-te la crinii de pe câmp, taci, taci.

„Pasta de dinţi!”

Deschise brusc cartea, frunzări paginile, pipăindu-le, ca şi cum ar fi fost orb, atinse forma literelor, totul fără să clipească.

„Denham. D-E-N…”

Ei nu trudesc, nici ele…

Un foşnet teribil de nisip încins curgând din sita goală.

„*Denham lucrează pentru voi*!”

Gândeşte-te la crini, la crini, la crini…

„Detergentul dental Denham.”

„Taci, taci, taci!” Era o implorare, un strigăt atât de disperat încât Montag se trezi în picioare, în timp ce pasagerii şocaţi se fereau din faţa bărbatului cu figură congestionată de nebun, care bolborosea cuvinte fără noimă, cu buzele uscate, fluturând în mână o carte deschisă. Oamenii care până cu o clipă în urmă şedeau bătând din picior în ritmul reclamei pentru Pasta de dinţi Denham, Detergentul Dental Elegant Denham, Pasta, Pasta, Pasta de Dinţi Denham, unu doi, unu doi trei, unu doi, unu doi trei. Oamenii ale căror buze schiţau involuntar cuvintele Pastă de Dinţi, Pastă de Dinţi, Pastă de Dinţi. Drept pedeapsă, radioul din metrou vomită asupra lui Montag o avalanşă de muzică numai cositor, cupru, argint, crom şi alamă. Oamenii din metrou fură supuşi cu lovituri sonore; nu fugeau, nu aveau unde să fugă; uriaşul tren se afunda prin tunelul său spre măruntaiele pământului.

— Crinii de pe câmp.

„Denham.”

— Am spus *Crinii*!

Oamenii se holbau la el.

— Chemaţi paza!

— Individul e ţicnit…

— Knoll View!

Trenul se opri, scrâşnind.

— Knoll View!

Un ţipăt.

„Denham.” O şoaptă. Montag abia îşi mişcă buzele.

— Crinii…

Uşile metroului se deschiseră şuierând. Montag stătea în picioare. Uşile icniră, dând să se închidă la loc. În ultima clipă îşi făcu loc pe lângă ceilalţi pasageri, urlând în gând, năpustindu-se prin uşa-ghilotină în ultima secundă. Urcă în fugă dalele albe, străbătu tunelele, renunţă la scările rulante pentru că voia să-şi simtă picioarele mişcându-se, braţele legănându-se, plămânii umflându-se şi golindu-se de aer, gâtul usturându-l din pricina aerului. O voce pluti în derivă în urma lui. „Denham, Denham, Denham”, apoi trenul sâsâi ca un şarpe. În clipa următoare dispăru în văgăuna lui.

* * *

— Cine e acolo?

— Montag.

— Ce vrei?

— Vreau să intru.

— N-am făcut nimic!

— Sunt singur, la dracu’!

— Juri?

— Jur!

Uşa de la intrare se deschise încet. Faber aruncă o privire afară, lumina îl făcea să pară foarte bătrân, foarte fragil şi foarte înfricoşat. Arăta de parcă de ani de zile n-ar mai fi ieşit din casă. Semăna mult cu pereţii tencuiţi din interior. Buzele şi obrazul lui erau palide, avea părul alb, ochii spălăciţi, până şi irişii albaştri aveau urme de alb. Apoi privirea îi căzu pe cartea pe care Montag o ţinea sub braţ şi dintr-o dată nu mai păru atât de bătrân şi de fragil. Treptat, spaima i se risipi.

— Iartă-mă. Omul trebuie să fie prudent.

Se uită la cartea de sub braţul lui Montag.

— Deci, e adevărat, nu se putu abţine bătrânul. Montag păşi înăuntru. Uşa se închise. Ia loc.

Faber veni în faţa lui, de parcă i-ar fi fost teamă că volumul va dispărea dacă îşi va lua ochii de la el. În spatele bătrânului se vedea uşa de la dormitor deschisă şi înăuntru o mulţime de piese şi unelte înşirate pe un birou. Montag abia apucă să-şi arunce ochii, că Faber îi prinse privirea, se întoarse repede şi închise uşa dormitorului, apoi rămase cu mâna tremurând pe clanţă. Se uită cu un aer şovăielnic la Montag, care se aşezase cu cartea pe genunchi.

— Cartea… unde ai…?

— Am furat-o.

Pentru prima oară Faber ridică ochii şi-l privi pe Montag drept în faţă.

— Eşti curajos.

— Nu, răspunse Montag. Soţia mea e pe moarte. Deja mi-a murit un prieten. Cineva care mi-ar fi putut fi prieten a ars acum nici douăzeci şi patru de ore. Eşti singurul om din câţi cunosc care m-ar putea ajuta. Să văd. Să înţeleg…

Faber simţi furnicături în palmele aşezate pe genunchi.

— Îmi dai voie?

— Iartă-mă.

Montag îi întinse cartea.

— A trecut multă vreme. Nu sunt credincios. Dar a trecut multă vreme. Faber întorcea paginile, oprindu-se ici-colo să citească. E la fel de bună pe cât îmi aminteam. Doamne, cum au mai schimbat-o în zilele noastre în pereţii-ecran. Acum Hristos face parte din „familie”. Deseori mă întreb dacă Dumnezeu îşi mai recunoaşte fiul aşa cum l-am costumat noi – sau poate astfel l-am desacralizat? Acum e un baton cu mentă, numai zahăr candel şi zaharină, dacă nu cumva face aluzii la anumite produse comerciale de care are *absolută* nevoie orice credincios. Faber mirosi cartea. Ştiai că toate cărţile miros a nucşoară sau a mirodenii din ţări îndepărtate? În copilărie îmi plăcea să le miros. Doamne, cândva existau o mulţime de cărţi minunate, înainte ca noi să renunţăm la ele. Faber întorcea

paginile. Domnule Montag, ai în faţa dumitale un laş. Cu multă vreme în urmă am văzut cum evoluau lucrurile. Nu am spus nimic. Sunt unul dintre inocenţii care ar fi putut vorbi deschis atunci când nimeni nu voia să plece urechea la cei „vinovaţi”, dar nu am vorbit şi astfel am intrat eu însumi în rândul vinovaţilor. Şi când, în cele din urmă, s-a creat sistemul menit să ardă cărţile cu ajutorul pompierilor, am bombănit de câteva ori, după care am acceptat, pentru că, între timp, n-a mai avut cine să bombăne sau să vocifereze alături de mine. Acum e prea târziu. Faber închise Biblia. Ei, presupun că ai să-mi spui de ce ai venit la mine?

— Nimeni nu mai ascultă. Nu pot vorbi cu pereţii, pentru că pereţii ţipă la *mine*. Nu pot vorbi cu soţia; ea ascultă *pereţii*. Nu vreau decât ca cineva să audă ceea ce am de spus. Poate, dacă vorbesc destul de mult, vorbele mele vor avea sens. Şi mai vreau să mă ajuţi să înţeleg ceea ce citesc.

Faber cercetă chipul supt al lui Montag, pe care barba abia mijită lăsa o tentă albăstruie.

— Cum s-a petrecut şocul? Ce anume ţi-a smuls torţa din mână?

— Nu ştiu. Avem tot ce ne trebuie ca să fim fericiţi, dar nu suntem. Lipseşte ceva. Am privit în jurul meu. Singurul lucru despre care *ştiam* cu certitudine că nu mai există erau cărţile pe care le-am ars în zece sau doisprezece ani. Atunci mi-am spus că, poate, cărţile îmi vor fi de vreun ajutor.

— Eşti un romantic iremediabil, spuse Faber. Ar fi caraghios, dacă n-ar fi tragic. Nu de cărţi ai nevoie, ci de ceea ce se găsea odinioară în cărţi. *E posibil* ca aceleaşi lucruri să existe şi în „familiile de salon” din zilele noastre. Aceeaşi minuţiozitate a detaliului şi aceeaşi luciditate ar putea fi realizată de radio şi de televizor, dar nu se întâmplă aşa. Nu, nu, cărţile nu-s câtuşi de puţin ceea ce cauţi! Culege acel ceva acolo unde există, în vechile plăci de patefon, în filmele şi în prietenii de altădată; caută în natură şi în tine însuţi. Cărţile nu erau decât un fel de

receptacul în care acumulam nenumărate lucruri pe care ne temeam că le vom uita. În ele nu există nimic miraculos. Magia constă numai în ceea ce spun cărţile, în felul în care ele însăilează petice de univers într-un veşmânt. Bineînţeles că nu aveai de unde să ştii asta, încă nu înţelegi rostul spuselor mele. Dar intuiţia nu te înşală, or acesta este esenţialul. Lipsesc trei lucruri.

Unu: ştii de ce astfel de cărţi sunt atât de importante? Pentru că au calitate. Dar ce înseamnă cuvântul calitate? Eu traduc cuvântul „calitate” prin „ţesut”. Cartea aceasta are *pori*. Are trăsături. Poate sta sub microscop. Sub lentilă vei descoperi o bogăţie infinită de viaţă în continuă mişcare. Cu cât porii sunt mai numeroşi, cu atât detaliile înregistrate de fiecare centimetru pătrat de hârtie sunt mai veridice, sporind calitatea „literară”. În orice caz, aceasta este definiţia *mea*. *Povestirea detaliului*. Detalii *sugestive*. Marii scriitori ating adesea viaţa. Cei mediocri se apropie de ea. Cei lipsiţi de talent o violează şi o lasă pradă muştelor.

Acum înţelegi de ce cărţile inspiră ură şi teamă? Ele arată porii de la suprafaţa vieţii. Oamenii dornici de confort nu vor decât chipuri ca de ceară, fără pori, fără păr, fără expresie. Suntem martorii unor vremuri în care florile trăiesc pe seama altor flori, în loc de ploaie şi cernoziom. Chiar artificiile, oricât sunt ele de frumoase, provin dintr-o chimie a pământului. Cu toate acestea, ne închipuim cumva că ne putem hrăni cu flori şi artificii, fără a mai reveni la realitate. Cunoşti legenda lui Hercule şi Anteu, gigantul luptător a cărui putere era nemărginită atâta timp cât atingea pământul? Dar când Hercule l-a ridicat în aer, a fost lesne învins. Dacă această legendă nu ilustrează un fapt contemporan, din lumea noastră, din oraşul nostru, atunci înseamnă că m-am ţicnit de tot. Ei bine, acesta este primul lucru de care ţi-am spus că avem nevoie. Calitatea.

— Dar al doilea?

— Timpul.

— Cum, dar avem mult timp liber.

— Timp liber, da. Dar timpul de a gândi? Dacă nu goneşti cu o sută cincizeci de kilometri pe oră, fără a te

putea gândi la altceva decât la primejdie, atunci joci vreun joc sau stai într-o încăpere unde nu poţi discuta cu televizorul din cei patru pereţi. De ce? Televizorul e „real”. E lângă tine, are dimensiuni. Îţi spune la ce să te gândeşti şi urlă până bagi la cap. *Trebuie* să fie corect. *Pare* atât de adevărat. Te aduce atât de repede la propriile lui concluzii, încât mintea ta nu are timp să protesteze: „Ce prostie!”

— Numai „familia” înseamnă „oameni”.

— Poftim?

— Soţia mea spune că, de fapt, cărţile nu sunt „reale”.

— Har Domnului că nu sunt. Le poţi închide, spunând: „Ia stai aşa!” În relaţia cu cartea poţi fi un fel de Dumnezeu. Dar cine a reuşit vreodată să se smulgă din gheara care te înşfacă atunci când cazi în mrejele peretelui-ecran? Te modelează aşa cum vrea! Este un mediu la fel de real ca lumea înconjurătoare. *Devine* şi *este* adevăr. Cărţile pot fi învinse prin argumente raţionale. Dar cu toată ştiinţa şi scepticismul meu, niciodată nu am fost în stare să discut cu o orchestră simfonică de o sută de instrumentişti, color şi în trei dimensiuni, nici să mă integrez în aceste incredibile sufragerii TV. După cum vezi, sufrageria mea constă numai din patru ziduri tencuite. Iar acestea – îi arătă două mici dopuri de cauciuc – sunt pentru urechi, atunci când merg cu metroul.

— Pasta de Dinţi Denham; ei nu trudesc, nici ele, spuse Montag cu ochii închişi. Dar ce se va întâmpla mai departe? Ne vor ajuta cărţile?

— Numai dacă am putea obţine cel de al treilea lucru necesar. Numărul unu, după cum ţi-am spus, e calitatea informaţiei. Numărul doi, răgazul necesar ca s-o asimilăm. Iar numărul trei: dreptul de a acţiona pe baza a ceea ce învăţăm din interacţiunea primelor două. Or mie nu prea-mi vine a crede că un om bătrân şi un pompier deziluzionat ar putea *realiza* mare lucru după atâta timp…

— Pot *face* rost de cărţi.

— Îţi asumi un risc.

— Tocmai aici e partea frumoasă a morţii: când nu ai nimic de pierdut, îţi asumi orice risc doreşti.

— Ai spus ceva interesant, râse Faber. Şi nici măcar nu-i luat din cărţi!

— Există *astfel* de lucruri în cărţi? Dar mie mi-a venit pe negândite!

— Cu atât mai bine. Nu l-ai gândit anume pentru mine sau pentru altcineva, nici chiar pentru tine.

Montag se aplecă spre el.

— Azi după-amiază mi-am spus că, dacă într-adevăr cărţile se *dovedesc* valoroase, am putea face rost de o tiparniţă, să tipărim câteva exemplare…

— Am putea?

— Dumneata şi cu mine.

— Oh, nu!

Faber se ridică în picioare.

— Dă-mi voie să-ţi spun planul meu…

— Dacă insişti să-mi spui, va trebui să-ţi cer să pleci.

— Dar pe *dumneata*, nu te interesează?

— Nu, dacă abordezi subiecte prin care risc să mi se dea foc la casă. Singurul caz *posibil* în care aş pleca urechea ar fi dacă însăşi unitatea de pompieri ar fi incendiată. Dacă sugerezi să tipărim câteva exemplare pe care să le ascundem prin locuinţele pompierilor din întreaga ţară, ca să sădim suspiciunea chiar în rândul incendiatorilor, atunci ţi-aş spune „Bravo!”

— Adică să ascundem cărţile, să dăm alarma şi să ardem unităţile de pompieri, asta vrei să spui?

Faber ridică din sprâncene şi se uită la Montag de parcă ar fi avut în faţa ochilor cu totul alt om.

— Glumeam.

— Dacă ai socoti că planul merită încercat, atunci ar trebui să te cred pe cuvânt că va servi la ceva.

— Nu poţi garanta astfel de lucruri! În definitiv, pe vremea când *dispuneam* de toate cărţile de care aveam nevoie, noi încă insistam să găsim cea mai înaltă stâncă de pe care să ne aruncăm. Dar *avem* nevoie de un răgaz ca să ne tragem sufletul. *Avem* nevoie de cunoaştere. Poate că peste o mie de ani am putea alege stânci mai puţin înalte de pe care să ne aruncăm. Cărţile ne vor reaminti cât de

nebuni şi proşti suntem. Ele sunt garda pretoriană a lui Caesar, şoptind în timp ce parada trece zgomotos pe bulevard: „Caesar, aminteşte-ţi că eşti muritor.” Cei mai mulţi dintre noi nu putem hoinări pretutindeni, nu putem discuta cu toată lumea, nu putem cunoaşte toate oraşele de pe glob, nu avem atâta timp, atâţia bani şi nici atâţia prieteni. Lucrurile pe care le cauţi tu, Montag, se află în lume, dar singura modalitate ca un om de condiţie medie să ajungă vreodată să cunoască nouăzeci şi cinci la sută din aceste lucruri este cartea. Nu cere garanţii. Şi nu căuta salvarea într-un *singur* lucru, persoană, maşină sau bibliotecă. Încearcă să te salvezi prin tine însuţi, iar dacă te îneci, măcar să mori ştiind că te îndreptai spre ţărm.

Faber se ridică în picioare şi începu să se plimbe prin cameră.

— Atunci? întrebă Montag.

— Chiar vorbeşti serios?

— Absolut.

— E un plan insidios, ţi-o spun până şi eu. Faber aruncă o privire neliniştită înspre uşa dormitorului. Să vezi arzând unităţile de pompieri din întreaga ţară, să distrugi focarele trădării. Salamandra care-şi devorează coada! Oh, Doamne!

— Am o listă cu toate unităţile de pompieri. Printr-o reţea subterană…

— Nu poţi avea încredere în oameni, aici e partea cea mai urâtă a afacerii. Focul va fi pus de tine, de mine şi de mai cine?

— Nu mai există profesori ca dumneata, foşti scriitori, istorici, lingvişti?

— Au murit sau sunt foarte bătrâni.

— Cu cât sunt mai bătrâni, cu atât mai bine; nimeni nu le va acorda vreo atenţie. Recunoaşte că ştii zeci de persoane!

— Oh, sunt mulţi actori care n-au jucat de ani de zile Pirandello, Shaw sau Shakespeare, fiindcă piesele lor erau prea *conştiente* de realitate. Ne-am putea sluji de supărarea lor. După cum ne-am putea sluji de supărarea firească a istoricilor care de patruzeci de ani n-au scris un

singur rând. Adevărat, am putea câştiga adepţi la gândire şi lectură.

— Da!

— Dar efectul ar fi numai marginal. Întreaga noastră cultură e minată. Scheletul trebuie topit şi refăcut. Dumnezeule Doamne, nu-i la fel de simplu ca atunci când iei o carte pe care ai pus-o deoparte în urmă cu jumătate de secol. Ţine minte, pompierii sunt rareori necesari. Publicul a încetat să mai citească din proprie iniţiativă. Voi, pompierii, oferiţi din când în când câte un spectacol: daţi foc caselor şi lumea se adună să admire vâlvătaia; în realitate, e un spectacol marginal şi lipsit de importanţă, deloc necesar pentru a ţine lucrurile în frâu. Cum îţi spuneam, puţini mai doresc să se răzvrătească. Şi dintre aceştia, cei mai mulţi se sperie uşor, la fel ca mine. Poţi dansa mai repede decât Clovnul Alb sau ţipa mai tare decât „Domnul Gimmick” şi „familiile” din sufragerie? Dacă poţi, atunci ai câştigat partida, Montag. În orice caz, eşti un naiv. Oamenii se *distrează*.

— Luându-şi singuri viaţa! Omorând!

În timp ce vorbeau, un bombardier zbură către est şi cei doi bărbaţi se opriră să asculte, simţind cum huruitul uriaşului aparat cu reacţie se repercuta în sufletele lor.

— Răbdare, Montag. Lasă războiul să stingă televizorul cu „familiile”. Civilizaţia noastră se distruge singură. Ţine-te departe de centrifugă.

— Dar, în momentul distrugerii, cineva trebuie să fie pregătit.

— Cum? Oameni care să citeze din Milton? Care să spună: „Îmi amintesc de Sofocle”? Să amintească supravieţuitorilor că omul are şi o parte bună? Atunci ei nu vor face decât să adune pietre cu care să arunce unii în alţii. Du-te acasă, Montag. Du-te la culcare. De ce să-ţi iroseşti ultimele ceasuri învârtindu-te ca un nebun în cuşcă şi refuzând să accepţi că eşti o veveriţă?

— Deci dumitale nu-ţi mai pasă?

— Îmi pasă atât de mult, că sunt bolnav.

— Şi nu vrei să mă ajuţi?

— Noapte bună, noapte bună.

Mâinile lui Montag apucară Biblia. El văzu ce făceau mâinile lui şi le privi surprins.

— Ai vrea să fie a dumitale?

— Mi-aş da şi braţul drept, răspunse Faber.

Montag rămase pe loc şi aşteptă să vadă ce are să se întâmple. Mâinile lui, singure, ca doi lucrători într-o echipă, începură să rupă paginile cărţii. Rupseră foaia albă de la început, prima pagină, apoi pe a doua.

— Ce faci, nenorocitule? Faber sări în picioare, de parcă ar fi primit o palmă. Se repezi la Montag. Acesta se feri şi-şi lăsă mâinile să continue ceea ce începuseră. Alte şase pagini căzură pe podea. Montag le ridică şi le mototoli sub privirea înmărmurită a lui Faber. Nu, oh, nu! gemu bătrânul.

— Cine mă poate împiedica? Sunt pompier. Pot să-ţi dau foc!

Bătrânul rămase pe loc cu ochii la el.

— N-ai face-o.

— Dar aş putea!

— Cartea… N-o mai rupe. Faber se prăbuşi într-un fotoliu, alb ca varul la faţă, cu buzele tremurând. Nu mă face să mă simt şi mai istovit. Ce vrei de la mine?

— Am nevoie să mă înveţi.

— Bine, bine.

Montag puse cartea deoparte. Începu să desfacă hârtia mototolită şi s-o netezească, sub privirea obosită a bătrânului. Faber scutură capul, ca şi cum s-ar fi dezmeticit.

— Montag, ai bani?

— Am ceva. Patru, cinci sute de dolari. De ce?

— Adu-i aici. Cunosc pe cineva care ne tipărea materialele la colegiu acum cincizeci de ani. Adică în anul în care am venit în clasă la începutul unui nou semestru şi am descoperit un singur student înscris la cursul de Teatru de la Eschil la O'Neill. Înţelegi? Ce mult semăna teatrul cu o frumoasă statuie de gheaţă care se topea la soare! Îmi amintesc cum mureau ziarele, ca nişte molii uriaşe. Nimeni nu le *dorea* să reapară. Nimeni nu le ducea dorul. Apoi statul, văzând cât de avantajos era ca oamenii să citească

numai despre buze pătimaşe şi despre pumni în stomac, a definitivat situaţia prin mâncătorii tăi de foc. Prin urmare, Montag, există acest tipograf rămas fără lucru. Am putea începe să tipărim câteva cărţi, apoi vom aştepta ca războiul să spargă rutina şi să ne dea imboldul de care avem nevoie. Câteva bombe şi „familiile” din pereţii tuturor caselor vor amuţi ca şobolanii dresaţi! În tăcerea care va urma, poate că şoapta noastră va putea fi auzită.

Amândoi rămaseră cu ochii la cartea de pe masă.

— Am încercat să-mi amintesc, spuse Montag. Dar, la dracu’, îmi piere din minte de îndată ce-mi întorc capul. Doamne, cât aş vrea să-i pot spune ceva căpitanului. A citit destul ca să cunoască toate răspunsurile sau, cel puţin, aşa dă impresia. Vocea lui e ca untul. Mi-e teamă să nu mă convingă să redevin cel de altădată. Cu numai o săptămână în urmă mânuiam furtunul cu petrol şi mă gândeam: „Doamne, ce distracţie!”

Bătrânul încuviinţă din cap.

— Cei care nu construiesc trebuie să ardă. E o poveste la fel de veche ca istoria şi ca delincvenţa juvenilă.

— Deci aşa sunt şi eu.

— Toţi suntem aşa într-o oarecare măsură.

Montag porni către uşa de la intrare.

— Mă poţi ajuta în vreun fel astă-seară, cu căpitanul de pompieri? Am nevoie de o umbrelă ca să mă feresc de aversă. Mi-e o teamă cumplită că am să mă înec, dacă pune mâna pe mine din nou. Bătrânul nu spuse nimic, ci mai aruncă o privire neliniştită către dormitor. Montag îi prinse privirea. Ei?

Bătrânul trase aer în piept, rămase o clipă fără să respire, apoi îşi goli plămânii. Mai respiră o dată, cu ochii închişi, cu buzele strânse şi, în cele din urmă, răsuflă adânc.

— Montag… Într-un târziu, se întoarse şi spuse: Vino cu mine. Eram pe punctul de a te lăsa să pleci din casa mea. Zău că *sunt* un prost bătrân şi laş.

Faber deschise uşa dormitorului şi Montag păşi într-o încăpere micuţă, cu o masă pe care se vedeau mai multe

unelte metalice, printre nenumărate sârmuliţe microscopice, role mici, bobine şi cristale.

— Ce-i asta? întrebă Montag.

— Dovada cumplitei mele laşităţi. De ani de zile trăiesc singur, proiectând pe pereţi figuri din imaginaţie. Dintotdeauna mi-au plăcut electronica şi radiotransmisiunea. Laşitatea mea este atât de mare, pe lângă spiritul răzvrătit care trăieşte în umbra ei, încât am fost nevoit să proiectez *asta*. Luă de pe masă un obiect metalic mic şi verde, nu mai mare decât un glonţ calibrul 22. Am plătit pentru toate acestea… cum? Bineînţeles, bătând talciocurile, ultimul refugiu de pe lume pentru intelectualul periculos, rămas fără ocupaţie. Ei bine, am colindat talciocurile, am construit tot ce vezi şi am aşteptat. Am aşteptat tremurând jumătate din viaţă ca cineva să vină să-mi adreseze cuvântul. Eu n-am îndrăznit să vorbesc cu nimeni. În ziua în care am stat amândoi în parc, am ştiut că vei veni cândva, să-mi aduci fie focul, fie prietenia dumitale, era greu de spus. Lucrul acesta este gata de luni întregi. Dar am fost cât pe ce să te las să pleci, *atât* îmi e de frică!

— Pare o cască radio.

— E mai mult decât atât! Pentru că poate şi să *asculte*! Dacă îl pui în ureche, Montag, eu pot rămâne liniştit acasă să-mi încălzesc oasele înfricoşate, auzind şi analizând lumea pompierilor, ca să-i descopăr punctele vulnerabile, fără niciun risc. La fel de în siguranţă ca matca în stupul de albine. Tu vei fi bondarul, urechea umblătoare. În cele din urmă, aş putea instala „urechi” în diverse puncte ale oraşului, prin diverse persoane, ca să ascult şi să evaluez. Dacă bondarii mor, eu voi continua să mă aflu în siguranţă acasă, îngrijindu-mi frica în maximum de confort şi minimum de şansă. Vezi cum mă feresc de riscuri, vezi ce creatură jalnică sunt?

Montag îşi puse în ureche glonţul cel verde. Bătrânul îşi puse şi el unul identic şi-şi mişcă buzele.

— Montag!

Vocea era acum în capul lui Montag.

— Te *aud*!

Bătrânul râse.

— Şi eu te aud foarte bine! Faber şoptea, dar vocea din capul lui Montag suna limpede. La ora cuvenită du-te la unitatea de pompieri. Eu voi fi cu tine. Să-l ascultăm împreună pe acest căpitan Beatty. Ar putea fi de-ai noştri. Dumnezeu ştie. Am să te învăţ eu ce să-i spui. Îi vom oferi un spectacol pe cinste. Mă deteşti pentru dovada electronică a laşităţii mele? Pe tine te trimit în toiul nopţii, iar eu rămân la fereală, ascultând cum îţi rişti viaţa.

— Toţi facem ceea ce facem, spuse Montag. Puse Biblia în mâinile bătrânului. Poftim. Voi încerca să înapoiez alta în locul ei. Mâine...

— Ştiu, voi sta de vorbă cu tipograful rămas fără ocupaţie: *atâta* lucru pot să fac şi eu.

— Noapte bună, profesore.

— Nu noapte bună. Voi fi cu tine toată noaptea, ca o musculiţă de oţet care-ţi va gâdila urechea atunci când vei avea nevoie de mine. Oricum, noapte bună şi noroc.

Uşa se deschise şi se închise. Montag se trezi din nou pe strada întunecoasă, privind lumea.

* * *

În noaptea aceea se putea simţi cum se pregătea războiul în cer. După felul în care norii se dădeau deoparte şi se apropiau la loc, după aspectul stelelor, un milion de stele înotând printre nori la fel ca proiectilele inamicului, după sentimentul că cerul s-ar putea prăvăli peste oraş, preschimbându-l în praf de cretă, şi că luna ar putea lua foc, arzând cu flacără roşie. Acesta era sentimentul pe care îl crea noaptea aceea.

Montag ieşi din metrou cu banii în buzunar (trecuse pe la bancă, deschisă în fiecare noapte până în zori, fiind deservită de roboţi) şi, în timp ce mergea, asculta cu o ureche casca radioului... „Am mobilizat un milion de oameni. Dacă va fi război, vom obţine o victorie rapidă...” Vorbele fură acoperite repede de muzică şi vocea dispăru.

— Zece milioane de oameni au fost mobilizaţi, îi şopti vocea lui Faber în cealaltă ureche. Dar *să spunem* un milion. E mai bine aşa.

— Faber?

— Da?

— Nu mă gândesc, execut exact ce mi se spune, aşa cum am făcut întotdeauna. Tu mi-ai cerut să fac rost bani şi am făcut rost. Nu m-am gândit eu singur la asta. Când oare voi începe să gândesc lucrurile cu mintea mea?

— Ai şi început, în momentul în care ai spus ce ai spus adineauri. Trebuie să ai încredere în mine.

— Şi în ceilalţi am avut încredere!

— Da, şi uite încotro ne îndreptăm! Un timp va trebui să mergi orbeşte. Te poţi sprijini de braţul meu.

— Nu vreau să trec de partea cealaltă doar ca să mi se *spună* iarăşi ce să fac. Altfel, n-are rost să mai schimb tabăra.

— Deja începi să fii mai înţelept!

Montag simţi cum picioarele îl duc pe trotuar, spre casa lui.

— Continuă să vorbeşti.

— Vrei să-ţi citesc, ca să-ţi poţi aminti? Eu nu dorm decât cinci ore pe noapte. N-am nimic de făcut. Aşa că, dacă vrei, îţi pot citi seara până adormi. Se spune că, dacă cineva îţi şopteşte la ureche, mintea înregistrează cunoştinţe chiar şi în somn.

— Da.

— Uite. De departe, din celălalt capăt al oraşului cufundat în noapte, răzbătu fâşâitul vag al unei pagini. Cartea lui Iov.

Luna se ridică pe cer, în timp ce Montag mergea, mişcându-şi încet buzele.

* * *

La ora nouă seara tocmai lua o cină simplă, când în hol răsună vocea uşii de la intrare şi Mildred ieşi în fugă din salon, ca un băştinaş care încearcă să scape de erupţia Vezuviului. Doamna Phelps şi doamna Bowles intrară în

casă şi dispărură imediat în craterul vulcanului, cu câte un pahar de martini în mână. Montag se opri din mâncat. Femeile semănau cu un monstruos candelabru de cristal sclipind cu o mie de faţete; le văzu zâmbetele prosteşti arzând prin zidurile casei; acum ţipau una la alta, acoperind hărmălaia din salon.

Montag îşi dădu seama că stătea în uşa salonului, cu mâncarea în gură.

— Vai, ce minunat arată toţi!

— Minunat.

— Arăţi grozav, Millie!

— Grozav.

— Toată lumea arată excelent.

— Excelent!

Montag rămase pe loc, privindu-le.

— Răbdare, îi şopti Faber.

— N-ar trebui să fiu aici, răspunse Montag, şoptind aproape ca pentru sine. Ar trebui să fiu în drum spre dumneata, cu banii!

— Şi mâine este timp. Ai grijă!

— Nu-i aşa că-i *minunat*? ţipă Mildred.

— Minunat!

Pe un perete o femeie zâmbea şi, în acelaşi timp, bea suc de portocale. Cum oare poate face amândouă lucrurile în acelaşi timp? se întrebă prosteşte Montag. Pe ceilalţi pereţi o radiografie a aceleiaşi femei dezvăluia traseul băuturii răcoritoare până în stomacul încântat peste măsură! Brusc, încăperea decolă împreună cu o rachetă care se pierdu în nori, apoi plonja într-o mare verde ca frunzele de tei, în care peşti albaştri înghiţeau peşti roşii şi galbeni. Un minut mai târziu trei Clovni Albi din desenele animate îşi retezau unul altuia membrele, pe fundalul unor cascade de râs. Peste alte două minute camera TV părăsi oraşul şi începu să se învârtească vijelios o dată cu maşinile cu reacţie care goneau în jurul unei arene, izbindu-se unele de altele, dând înapoi şi iar izbindu-se între ele. Montag văzu câteva trupuri proiectate în aer.

— Millie, *ai văzut*?

— Am văzut, *am văzut*!

Montag vârî mâna în interiorul peretelui-ecran şi acţionă întrerupătorul principal. Imaginile se topiră, ca şi cum cineva ar fi lăsat să se scurgă apa dintr-un gigantic vas de cristal plin cu peşti înspăimântaţi.

Cele trei femei se întoarseră încet, uitându-se la Montag, fără să-şi ascundă iritarea, apoi dezgustul.

— Când credeţi că va începe războiul? întrebă el. Văd că soţii voştri n-au venit în astă-seară.

— Oh, ei vin şi pleacă, iar vin şi iar pleacă, răspunse doamna Phelps. Ba acasă, ba plecaţi. Ieri, Pete a fost convocat la Armată. Se va întoarce săptămâna viitoare. Aşa a declarat Armata. Război fulger. Patruzeci şi opt de ore, aşa au spus, apoi toată lumea se va înapoia acasă. Aşa au spus cei de la Armată. Război fulger. Pete a fost chemat ieri şi i s-a spus că se va întoarce săptămâna viitoare. Fulger…

Cele trei femei se foiră, aruncând priviri neliniştite spre pereţii goi de culoarea noroiului.

— Nu-mi fac griji, continuă doamna Phelps. Îl las pe Pete să se frământe. Chicoti. Să se frământe bătrânul Pete. Nu eu. Eu nu-mi fac griji.

— Da, întări Millie. N-are decât să se frământe Pete.

— Se zice că întotdeauna moare soţul altcuiva.

— Şi eu am auzit asta. N-am cunoscut niciun bărbat care să fi fost ucis în război. Sărind de pe clădiri, da, cum a păţit soţul Gloriei săptămâna trecută. Dar în război? Nu.

— Nu în război, confirmă doamna Phelps. În orice caz, Pete şi cu mine am spus întotdeauna: fără lacrimi, nimic de soiul acesta. Fiecare din noi e la al treilea mariaj şi suntem independenţi. Să fim independenţi, aşa ne-am repetat întotdeauna. Dacă sunt ucis, mi-a spus el, tu să-ţi continui viaţa şi să nu plângi, recăsătoreşte-te şi nu te mai gândi la mine.

— Apropo, interveni Mildred. Aţi văzut aseară pe perete povestea de dragoste de cinci minute a Clarei Dove? Ei bine, era vorba despre o femeie care…

Montag nu scotea o vorbă, stătea privind chipurile celor trei femei, la fel cum privise cândva feţele unor sfinţi într-o

biserică ciudată în care intrase în copilărie. Figurile acelea smălţuite nu însemnau nimic pentru el, deşi le vorbise şi rămăsese multă vreme în biserică, încercând să se apropie de acea religie, să afle ce religie era, să-şi umple plămânii şi sângele cu tămâia şi colbul specifice lăcaşului, ca să se simtă impresionat şi interesat de semnificaţia acelor bărbaţi şi femei plini de culori, cu ochi de porţelan şi buze de rubin sângeriu. Dar nu simţise nimic, nimic; ca şi cum s-ar fi plimbat printr-un magazin necunoscut, având în buzunar bani străini şi neutilizabili: nimic nu tresărise în sufletul lui, nici chiar când atinsese lemnul, tencuiala şi argila. La fel şi acum, în salonul din propria sa casă, în prezenţa acelor femei care se foiau pe fotolii, stânjenite de privirea lui, care aprindeau ţigări, suflau fumul, îşi atingeau părul decolorat de soare şi-şi studiau unghiile vopsite în culoarea focului, parcă aprinse de privirea lui. Chipurile lor oglindeau spaima de tăcere. Se aplecară în faţă, auzindu-l cum înghite şi ultima îmbucătură. Îi ascultau răsuflarea înfierbântată. Cei trei pereţi goi ai salonului semănau cu frunţile palide ale unor giganţi cufundaţi într-un somn lipsit de vise. Montag avea impresia că, dacă ar fi atins cele trei frunţi, pe degetele lui ar fi rămas broboane fine de transpiraţie sărată. Transpiraţia adunată o dată din tăcere, din vibraţia abia simţită din jur şi din femeile arzând de încordare. În orice clipă giganţii ar fi putut scoate un şuierat prelung şi bolborosit, urmat de o explozie.

Montag îşi mişcă buzele.

— Să stăm de vorbă.

Femeile tresăriră violent, privindu-l fără să clipească.

— Ce-ţi mai fac copiii, doamnă Phelps? întrebă el.

— Doar ştii că n-am copii! Dumnezeu mi-e martor că niciun om cu mintea întreagă n-ar mai vrea să aibă copii! exclamă doamna Phelps, fără să-şi dea prea bine seama ce o înfuria la acest om.

— Eu n-aş face aşa o afirmaţie, interveni doamna Bowles. Am născut doi copii prin cezariană. N-are rost să treci prin atâtea chinuri pentru un copil. Omenirea trebuie să se reproducă, ştiţi bine, rasa trebuie perpetuată. În plus,

uneori copiii îţi seamănă leit, şi asta-i tare nostim. Două cezariene au rezolvat problema, da-da. Oh, spunea medicul meu, nu-i nevoie de cezariană, ai bazinul numai bun pentru o naştere, totul e normal. Dar eu am *insistat*.

— Cu sau fără cezariană, copiii sunt îngrozitori; te scot din minţi, declară doamna Phelps.

— Eu îmi trimit copiii la şcoală nouă zile din zece. Când se întorc acasă, îi suport trei zile pe lună, ceea ce nu-i rău deloc, îi înghesui între pereţii-ecran şi apăs pe întrerupător. Ca şi cum aş spăla haine; îndes rufăria înăuntru şi trântesc capacul, chicoti doamna Bowles. Mai curând le-ar plăcea să-mi ardă un picior decât să mă sărute. Noroc că şi eu ştiu să dau cu piciorul!

Femeile izbucniră în râs, arătându-şi limba.

Mildred aşteptă o clipă, apoi, văzând că Montag nu se clintea din prag, bătu din palme.

— Haideţi să discutăm despre politică, să-i facem plăcere lui Guy!

— O idee bună, spuse doamna Bowles. La ultimele alegeri am votat la fel ca toată lumea, pentru preşedintele Noble. Cred că e unul dintre cei mai atrăgători bărbaţi care ne-au fost preşedinţi.

— Dar l-aţi văzut pe contracandidat!

— Nu era cine ştie ce de capul lui, nu-i aşa? Mărunţel şi urât. În plus, nu se bărbierea la sânge şi nici nu-şi pieptăna părul cum trebuie.

— Ce le-a venit „foştilor politicieni” să-l susţină? Nu te apuci să sprijini un pitic ca el în cursa cu un bărbat înalt. Pe deasupra, bălmăjea vorbele. Nu înţelegeam nici jumătate din ce spune. Iar ceea ce *auzeam*, nu înţelegeam!

— Era gras, dar nu se îmbrăca în aşa fel încât să-şi ascundă grăsimea. Nu-i de mirare că marea majoritate a fost pentru Winston Noble. Până şi numele lor erau predestinate. Comparaţi Winston Noble cu Hubert Hoag timp de zece secunde şi aproape că veţi anticipa rezultatul.

— La dracu’! izbucni Montag. Ce ştiţi voi despre Hoag şi Noble?

— Cum, dar au fost aici, pe peretele-ecran, cu mai puţin de şase luni în urmă. Cel dintâi s-a scobit în nas tot timpul, m-a scos din sărite.

— Ei bine, domnule Montag, întrebă doamna Phelps, dumneata ai fi vrut să votăm pentru un astfel de om?

Mildred îi adresă un zâmbet radios.

— Guy, pleacă din uşă şi nu ne mai agasa.

Montag se făcu nevăzut, dar în clipa următoare se întoarse ţinând în mână o carte.

— Guy!

— La dracu', la dracu', la dracu'!

— Ce ai acolo? Nu cumva o carte? Credeam că în zilele noastre orice pregătire specială se realizează prin film. Doamna Phelps clipi. Citeşti o lucrare teoretică despre pompieri?

— Pe dracu' teoretică! se răsti Montag. E poezie.

— Montag, auzi el o şoaptă.

— Lasă-mă în pace!

Montag simţi în jurul lui un uriaş vârtej de zgomote, bâzâituri şi bufnituri.

— Montag, opreşte-te, nu…

— Le-ai *auzit*? I-ai auzit pe aceşti monştri vorbind despre alţi monştri? Oh, Doamne, felul în care trăncănesc despre oameni, despre propriii lor copii, despre ele însele, despre soţii lor, despre război, fir-ar să fie! Stau aici şi nu-mi vine să-mi cred urechilor!

— Trebuie să te anunţ că n-am rostit un singur cuvânt despre niciun fel de *război*, declară doamna Phelps.

— Cât despre poezie, eu una o detest, spuse doamna Bowles.

— Ai auzit vreodată una?

— Montag, ajunse până la el vocea lui Faber. Ai să strici tot. Taci, neghiobule!

Cele trei femei se ridicaseră în picioare.

— Staţi jos!

Se aşezară.

— Eu mă duc acasă, spuse cu glas tremurat doamna Bowles.

— Montag, Montag, te implor, pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei să faci? îl imploră Faber.

— De ce nu ne citeşti o poezioară din cărticica dumitale? dădu din cap doamna Phelps. Cred că ar fi ceva foarte interesant.

— Nu e bine, se jelui doamna Bowles. Nu putem face aşa ceva!

— Ei bine, uitaţi-vă la domnul Montag: chiar vrea să ne citească, ştiu bine că vrea. Dacă ascultăm cu atenţie, domnul Montag va fi fericit şi atunci ne vom putea vedea de ale noastre şi ne vom îndeletnici cu altceva.

Aruncă o privire neliniştită către pereţii goi care le împresurau.

— Montag, dacă ai să continui, să ştii că am terminat cu tine. Ies din combinaţie. Gândacul îi înţepa urechea. La ce bun, ce vrei să dovedeşti?

— Vreau să le sperii de moarte, asta vreau, să le umple toate spaimele!

Mildred privi de jur-împrejur.

— Guy, cu *cine* vorbeşti?

Un ac de argint îi străpunse creierul.

— Montag, ascultă, nu ai decât o singură soluţie, prefă-te că ai glumit, parează, arată-le că nu eşti deloc nebun. Pe urmă… du-te la crematoriul din perete şi aruncă acolo cartea!

Mildred deja pregătise terenul, cu voce tremurândă.

— Doamnelor, o dată pe an orice pompier are voie să aducă acasă o carte din vremuri vechi, ca să arate familiei ce prostii erau, câtă nelinişte îţi puteau crea şi cum te scoteau din minţi. Surpriza lui Guy în astă-seară era să vă citească un exemplu, să vă arate cât de încurcate erau lucrurile, ca niciuna dintre noi să nu-şi mai bată altă dată capul cu asemenea tâmpenii, am dreptate, dragule?

El îşi încleştă pumnii pe carte.

— Spune „da”.

Buzele lui se mişcară o dată cu ale lui Faber.

— Da.

Mildred înşfăcă, râzând, cartea.

— Uite! Citeşte-o pe asta. Nu, m-am răzgândit. Uite-o pe aceea caraghioasă, pe care ai citit-o azi cu voce tare. Doamnelor, nu veţi înţelege un cuvânt. Totul e o bazaconie. Hai, Guy, aceea e pagina, iubitule.

El privi pagina deschisă.

O muscă îşi mişcă uşor aripile în urechea lui.

— Citeşte.

— Care-i titlul, dragule?

— *Plaja de la Dover*.

Îşi simţea gura amorţită.

— Acum citeşte frumos şi clar şi *nu te grăbi*.

Camera era ca un furnal încins, el se simţea când fierbinte, când de gheaţă; şedeau în mijlocul unui deşert cu trei fotolii, iar el rămăsese în picioare, cu genunchii tremurând, aşteptând ca doamna Phelps să termine de aranjat tivul de la rochie şi ca doamna Bowles să-şi ia degetele din păr. Apoi începu să citească cu voce joasă şi poticnită, care devenea tot mai sigură o dată cu fiecare vers; glasul lui străbătea pustiul până la infinit, învăluindu-le pe cele trei femei aşezate în vidul imens şi fierbinte.

„Marea Credinţei
Avea şi ea cândva valuri înalte, împrejmuind ţărmul pământului
ca faldurile unei cingători strălucitoare.
Dar azi nu mai aud decât
Vuietul ei melancolic, prelung şi îndepărtat,
Retrăgându-se o dată cu suflarea
Nopţii spre limanuri infinite, mohorâte,
Spre prundul dezgolit al lumii.”

Scaunele scârţâiră sub cele trei femei. Montag termină de citit:

„Ah, iubire, să fim sinceri unul cu altul! pentru că lumea, care pare
Să se întindă înaintea noastră ca un tărâm al viselor,
Atât de diversă, de frumoasă şi de nouă,

Nu cunoaşte, de fapt, nici bucuria, nici iubirea, nici lumina,

Nici certitudinea, nici tihna, nici sprijinul în faţa suferinţei;

Iar noi doi stăm aici, în timp ce pe câmpia întunecată,

Mânate de alarme confuze de luptă şi de spaime,

Oşti ignorante se înfruntă în miez de noapte.”

Doamna Phelps plângea.

Celelalte femei din inima deşertului o priveau cum hohotea din ce în ce mai tare, cu obrazul schimonosit de plâns. Şedeau acolo, fără s-o atingă, uluite de izbucnirea ei. Ea plângea nestăpânit, cu sughiţuri. Până şi Montag era năucit şi şocat.

— Taci, taci, îi murmură Mildred. Totul e bine, Clara, haide Clara, termină odată! Clara, ce s-a *întâmplat*?

— Eu… eu… suspină doamna Phelps… nu ştiu, nu ştiu, pur şi simplu, nu ştiu… oh… oh…

Doamna Bowles se ridică în picioare şi-l fulgeră cu privirea pe Montag.

— Vezi? Ştiam eu, dar am vrut s-o dovedesc! Ştiam că aşa se va întâmpla! Întotdeauna am asociat poezia cu lacrimile, poezia cu sinuciderea, cu plânsul şi cu sentimentele îngrozitoare, poezia cu boala; *toate* dulcegăriile astea! Acum am şi dovada. Eşti josnic, domnule Montag, eşti *josnic*!

— Acum…, îl îndemnă Faber.

Montag se răsuci pe călcâie, se duse la orificiul de alamă din perete şi aruncă volumul în flăcările hămesite.

— Vorbe prosteşti, vorbe prosteşti, vorbe prosteşti şi dureroase, spunea doamna Bowles. De ce *vor* oamenii să se rănească unii pe alţii? Nu-i destulă suferinţă pe lume, mai trebuie să sâcâi omenirea cu astfel de tâmpenii?

— Clara, hai, Clara, o imploră Mildred, trăgând-o de braţ. Te rog, hai să fim vesele, dă drumul la „familie”. Haide! Acum să râdem şi să fim fericite, nu mai plânge, vom da o petrecere!

— Nu, se opuse doamna Bowles. Eu plec direct acasă. Dacă vrei să vizitezi casa şi familia mea, foarte bine. Dar cât voi trăi, n-am să mai calc pragul acestui pompier nebun!

— Du-te acasă, îi spuse Montag liniştit, cu ochii aţintiţi asupra ei. Du-te acasă şi gândeşte-te la primul soţ, de care ai divorţat, la cel de al doilea, ucis într-un avion cu reacţie, la cel de al treilea, care şi-a zburat creierii; du-te acasă şi gândeşte-te la cele douăsprezece avorturi pe care le-ai făcut, gândeşte-te la ele, la blestematele de cezariene şi la copiii care te detestă! Du-te acasă şi gândeşte-te cum de s-au întâmplat toate acestea şi ce-ai făcut ca să le împiedici să se întâmple. Du-te acasă, du-te acasă! urlă el. Înainte să dau cu tine de pământ şi să-ţi fac vânt pe uşă afară!

Se auzi zgomot de uşi trântite, apoi casa rămase goală. Montag se trezi singur în mijlocul iernii, între pereţii sufrageriei de culoarea zăpezii murdare.

În baie începu să curgă apa. O auzi pe Mildred turnându-şi somniferele în palmă.

— Neghiobule, Montag, neghiobule, neghiobule, oh Doamne, neghiob descreierat ce eşti…

— Taci!

Îşi smulse din ureche glonţul cel verde şi-l îndesă în buzunar.

Acesta bâzâi abia auzit.

— Neghiobule, neghiobule…

Cotrobăi prin casă şi găsi cărţile în spatele frigiderului, unde le ascunsese Mildred. Lipseau câteva şi Montag îşi dădu seama că ea începuse pe cont propriu acţiunea de eliminare a dinamitei din casă, bucată cu bucată. Dar nu mai era supărat, ci doar istovit şi uimit de sine însuşi. Duse cărţile în curtea din spate şi le ascunse în tufişurile de lângă gardul dinspre alee. Numai în noaptea asta, îşi spuse el, dacă ar avea cumva de gând să ardă şi altele.

Se înapoie şi cutreieră prin toată casa.

— Mildred? strigă el din uşa dormitorului cufundat în întuneric.

Niciun sunet.

Ieşi afară şi traversă peluza, în drum spre serviciu; încercă să nu vadă cât de întunecată şi pustie era casa Clarissei McClellan…

Mergând spre oraş, se simţi atât de singur cu îngrozitoarea lui greşeală, încât simţi nevoia de strania căldură şi bunătate a unei voci blânde şi familiare care să-i vorbească în noapte. După numai câteva ore, deja i se părea că-l cunoaşte pe Faber de o viaţă. Acum ştia că în el sălăşluiau două fiinţe: în primul rând era acel Montag care nu ştia nimic, nu ştia nici că era un neghiob, abia dacă avea o vagă bănuială. Mai ştia că era şi bătrânul care îi vorbea la nesfârşit, în timp ce metroul era absorbit dintr-un capăt al oraşului învăluit în noapte până în celălalt, ca într-o respiraţie prelungă şi ameţitoare. În zilele care urmau, în nopţile întunecoase sau în cele în care luna lumina strălucitor pământul, vorbele bătrânului vor continua să se audă, strop cu strop, piatră cu piatră, fulg cu fulg. În cele din urmă, mintea lui se va umple la refuz şi atunci nu va mai fi Montag, aşa îi spusese bătrânul, aşa îi garantase, aşa îi făgăduise. Va fi Montag plus Faber, foc plus apă, apoi într-o zi, după ce totul se va amesteca, va fierbe încet şi se va prelucra în tăcere, nu va mai exista nici foc, nici apă, ci vin. Din două elemente separate şi contrarii va lua naştere un al treilea. Într-o zi, va privi în urmă la neghiobul de altădată şi-l va recunoaşte. Chiar şi acum se simţea parcă în preajma unei lungi călătorii, trăia momentul în care îşi lua rămas-bun de la omul care fusese până atunci.

Era plăcut să asculte bâzâitul de bondar, de ţânţar adormit şi vocea delicată şi filigranată a bătrânului murmurând, la început dojenindu-l, apoi consolându-l la acel ceas târziu din noapte, în timp ce el ieşea din metroul învăluit în aburi şi se îndrepta spre lumea unităţilor de pompieri.

— Milă, Montag, milă. Nu-i mai certa şi nu-i mai sâcâi, până nu de mult şi *tu* făceai parte dintre ei. Sunt atât de încrezători că lumea lor va dăinui la nesfârşit! Dar nu va fi aşa. Ei nu ştiu că totul e ca un uriaş meteorit în flăcări, care arde frumos în spaţiu, dar care într-o zi va trebui să *cadă*

undeva. Ei nu vad decât flacăra, focul cel frumos, aşa cum l-ai văzut şi tu cândva.

Montag, bătrânii care stau acasă, înfricoşaţi, îngrijindu-şi oasele fărâmicioase ca nişte alune, nu au niciun drept să critice. Şi totuşi, ai fost cât pe ce să strici totul încă de la început. Fii cu băgare de seamă! Sunt alături de tine, nu uita. Înţeleg ce s-a întâmplat. Trebuie să recunosc că furia ta oarbă mi-a dat şi mie prilejul să mă răcoresc. Doamne, ce tânăr m-am simţit! Dar acum… vreau ca tu să te simţi bătrân, vreau ca în astă-seară să ai în tine puţin din laşitatea mea. În următoarele câteva ore, când ai să-l vezi pe căpitanul Beatty, ia-l cu binişorul, lasă-mă pe *mine* să-l ascult în locul tău, dă-mi *mie* voie să iau pulsul situaţiei. Cuvântul nostru de ordine e supravieţuirea. Nu te mai gândi la acele sărmane femei neştiutoare…

— Cred că le-am făcut nefericite cum nu au fost de ani de zile, spuse Montag. Am fost şocat s-o văd pe doamna Phelps plângând. Poate că ele au dreptate, poate că-i mai bine să nu cunoşti realitatea, să fii tot timpul în mişcare şi să te distrezi. Nu ştiu. Mă simt vinovat…

— Nu, nu trebuie! Dacă n-ar exista război, dacă în lume ar domni pacea, ţi-aş spune *Bine faci, distrează-te*! Dar nu trebuie să redevii un simplu pompier, Montag. Ceva e în *neregulă* cu lumea. Montag era lac de transpiraţie. Montag, mă asculţi?

— Picioarele, răspunse Montag. Nu le mai pot mişca. Mă simt teribil de neputincios. Picioarele mele refuză să se urnească din loc!

— Ascultă. Ia-o încet, îi spuse cu blândeţe bătrânul. Ştiu, ştiu. Te temi să nu faci vreo greşeală. *Nu* te teme. Şi din greşeli se poate trage un folos. Ştii, în tinereţe mă *grozăveam* cu ignoranţa mea în faţa celorlalţi. M-au bătut cu vergeaua. Pe la patruzeci de ani inteligenţa mea căpătase un ascuţiş fin, ca de stilet. Dacă îţi ascunzi ignoranţa, nimeni nu te va bate şi nu vei învăţa nimic. Acum ia-ţi picioarele la spinare şi intră în unitatea de pompieri! Suntem gemeni, nu mai suntem singuri, nu mai trăim izolaţi în camere TV, fără nicio comunicare între ele.

Dacă vei avea nevoie de ajutor atunci când Beatty va încerca să te tragă de limbă, eu voi fi în urechea ta şi voi lua notiţe!

Montag simţi cum piciorul drept se pune în mişcare, apoi stângul.

— Bătrâne, îl rugă el, rămâi *cu* mine.

Dulăul Mecanic dispăruse. Cuşca lui era pustie, zidurile tencuite ale unităţii de pompieri se înălţau învăluite în tăcere, Salamandra cea portocalie dormea cu pântecele plin de petrol, cu aruncătoarele de flăcări încrucişate de o parte şi de alta; Montag intră prin perdeaua de tăcere, se prinse de bara de alamă şi se ridică în întuneric, privind în jos, la cuşca goală, cu inima când bătând, când oprindu-se în piept şi iar bătând. Deocamdată Faber aţipise în urechea lui, ca o molie cenuşie.

Beatty stătea la buza găurii, aşteptând, dar întors cu spatele, ca şi cum nu ar fi aşteptat.

— Ei bine, se adresă el celor care jucau cărţi, iată că vine o vietate foarte stranie, care în toate limbile pământului s-ar putea numi „neghiob”. Întinse mâna cu palma în sus, ca pentru a primi ceva. Montag îi puse cartea în mână. Fără să arunce o singură privire la titlu, Beatty o azvârli în coşul de gunoi şi-şi aprinse o ţigară. Ferească Dumnezeu de prostia deşteptului. Bun venit printre noi, Montag. Sper că ne vei ţine companie, acum că ţi-a scăzut febra şi te-ai făcut bine. Nu vrei să iei loc pentru un joc de pocher?

Se aşezară şi împărţiră cărţile. Sub privirea lui Beatty, Montag simţi vinovăţia propriilor sale mâini. Degetele îi erau ca nişte nevăstuici care făcuseră un lucru rău şi acum nu-şi găseau astâmpăr, mereu agitate, mereu încercând să se ascundă în buzunare, sub privirea lui Beatty ca flacăra unei lămpi cu spirt. Montag avea senzaţia că, dacă Beatty ar fi suflat peste mâinile lui, ele s-ar fi uscat, s-ar fi culcat pe o parte şi n-ar mai fi revenit niciodată la viaţă; ar fi rămas până la sfârşitul zilelor îngropate în buzunarele hainei şi uitate acolo. Pentru că mâinile lui acţionaseră din proprie voinţă, independent de el, prin ele se manifestase

prima oară conştiinţa de a fura cărţi, de a fugi cu Iov, cu Ruth şi Willie Shakespeare; iar acum, în unitatea de pompieri, aceste mâini păreau mânjite de sânge.

De două ori în jumătate de oră Montag trebui să părăsească masa de joc şi să se ducă la toaletă ca să-şi spele mâinile. Când se întoarse, îşi ascunse mâinile sub masă.

Beatty râse.

— Scoate mâinile la vedere, Montag. Nu că n-am avea încredere în tine, înţelegi, dar… Toţi râseră. Ei bine, criza a trecut şi totul este în ordine, spuse Beatty. Oaia rătăcită a revenit la turmă. Toţi suntem oi care s-au rătăcit din când în când. Adevărul rămâne adevăr până la sfârşitul lumii, am strigat noi. Ne-am strigat nouă înşine că niciun om nu este singur atunci când îi ţin companie gândurile înălţătoare. „Dulcea hrană a cunoaşterii meşteşugit rostite”, după cum spunea sir Philip Sidney. Dar pe de altă parte, „Cuvintele sunt frunze şi când s-au înmulţit/ Fructul ideii este arareori găsit”. Alexander Pope. Ce părere ai de asta, Montag?

— Nu ştiu.

— Fii atent, îi şopti Faber, dintr-o altă lume, undeva departe.

— Sau asta: „De este prea puţină, ştiinţa nu-i un har; Bea mult sau nu te-atinge de-al muzelor nectar; Cu gânduri fără noimă noi mintea ne-otrăvim; Dar bând pe săturate din nou ne-nzdrăvenim.” Tot Pope. Acelaşi eseu. Unde te duce cu gândul? Montag îşi muşcă buza. Am să-ţi spun eu, continuă Beatty, zâmbind cărţilor pe care le ţinea în mână. De aceea pentru scurtă vreme ai fost beţiv. Citeşte câteva rânduri şi te-ai dus în prăpastie. Bang, eşti gata să întorci lumea cu susul în jos, să retezi capete, să răpui femei şi copii, să distrugi autoritatea. Ştiu cum e, am trecut şi eu prin toate acestea.

— Mă simt bine, spuse neliniştit Montag.

— Nu te mai înroşi, nu încerc să te întărât, zău că nu. Ştii, acum un ceas am avut un vis. Am aţipit puţin şi, în visul meu, Montag, se făcea că tu şi cu mine eram într-o dispută aprinsă legată de cărţi. Tu erai furios la culme, îmi

urlai tot felul de citate. Eu param liniştit fiecare atac. *Putere*, spuneam eu. Iar tu citai din doctor Johnson: „Cunoaşterea înseamnă mai mult decât echivalentul forţei!”, iar eu am replicat: Ei bine, băiete, doctor Johnson mai spunea şi că „Omul înţelept nu va renunţa la o certitudine pentru o incertitudine”. Rămâi alături de pompieri, Montag. Restul e întuneric şi haos!

— Nu-l asculta! îi şopti Faber. Încearcă să-ţi ia minţile. E perfid. Mare atenţie!

Beatty chicoti.

— Iar tu mi-ai răspuns cu alt citat: „Adevărul va ieşi la lumină, crima nu va rămâne ascunsă multă vreme!” Atunci, eu ţi-am strigat, bine dispus: „Oh, Doamne, nu vorbeşte decât despre ideea lui fixă!” Am adăugat: „Şi Diavolul poate cita din Scriptură, ca să-şi atingă scopul.” Iar tu ai urlat: „Epoca noastră preţuieşte mai mult un prost scăldat în aur decât un sfânt în zdrenţe şcolit la şcoala înţelepciunii!” Eu ţi-am murmurat cu blândeţe: „Demnitatea adevărului se pierde de prea multe proteste.” Tu ai ţipat: „Hoiturile sângerează la vederea ucigaşului!” Eu te-am bătut uşor pe mână şi am spus: „Din pricina mea ai să faci amigdalită.” Atunci tu ai răcnit: „Cunoaşterea înseamnă putere!” şi „Un pitic cocoţat pe umerii unui uriaş vede mai departe decât însuşi uriaşul!”, iar eu am încheiat, trăgând senin concluzia: „Ne naştem cu nebunia de a lua o metaforă drept dovadă, un torent de vorbe drept un izvor de adevăruri esenţiale şi pe noi înşine drept oracole”, cum spunea cândva Valery.

Montag simţi cum i se învârte capul şi cum îl cuprinde ameţeala. Ca şi cum o ploaie de lovituri s-ar fi abătut asupra lui, peste frunte, peste ochi, peste nas, peste buze, peste bărbie, peste umeri şi peste braţele ridicate într-un gest de apărare. Ar fi vrut să strige: „Nu! Taci, amesteci lucrurile, încetează!”

Degetele graţioase ale lui Beatty se întinseră şi-l prinseră de încheietură.

— Dumnezeule, ce puls! Te-am stârnit, nu-i aşa, Montag? Iisuse Hristoase, pulsul tău bate ca în prima zi

după război. Numai sirene şi dangăte de clopot! Să mai vorbesc? Îmi place panica de pe chipul tău. Swahili, hindustană, engleză, le vorbesc pe toate. Un excelent discurs mut, Willie!

— Rezistă, Montag! bâzâi molia în urechea lui Montag. Nu vrea decât să tulbure apele!

— Oh, erai al dracului de speriat, continuă Beatty, pentru că eu făceam un lucru îngrozitor, apelam chiar la cărţile de care te slujeai şi tu, ca să-ţi dau replica la fiecare frază, punct cu punct! Ce trădătoare sunt cărţile! Crezi că te susţin, dar ele se întorc împotriva ta! Şi alţii se pot servi de ele, iar tu te trezeşti pierdut în mijlocul unei mlaştini, într-un potop de substantive, adjective şi verbe. La sfârşitul visului, am venit cu Salamandra şi te-am întrebat: „Mergi în direcţia în care merg eu?” Tu ai urcat şi ne-am întors la bază într-o tăcere înălţătoare, apoi totul a revenit treptat la tihna dinainte. Beatty dădu drumul încheieturii lui Montag şi mâna acestuia se prăbuşi inertă pe masă. Totul e bine atunci când se sfârşeşte cu bine.

Tăcere. Montag şedea ca o stană de marmură albă. Ecoul ultimei lovituri de ciocan în craniul lui se pierdu încet-încet în caverna întunecată în care Faber aştepta să se risipească până şi ecourile. Apoi, când praful stârnit se aşternu la loc pe mintea lui Montag, Faber începu să vorbească încet:

— Foarte bine, a spus ce avea de spus. Trebuie să bagi la cap. În următoarele câteva ore şi eu voi avea un cuvânt de spus. Vei reţine şi acest lucru. Apoi vei cântări spusele mele şi ale lui şi vei decide de care parte vrei să sari – sau să cazi. Vreau însă să fie decizia ta, nu a mea şi nu a căpitanului. Ţine minte însă, căpitanul face parte din categoria celor mai periculoşi duşmani ai adevărului şi libertăţii, cireada compactă şi imobilă a majorităţii. Oh, Doamne, cumplita tiranie a majorităţii! Fiecare poate cânta la harpa lui. Dar de tine depinde să ştii să asculţi.

Montag deschise gura să-i răspundă lui Faber, dar clopotul staţiei începu să bată, salvându-l de imprudenţa pe care ar fi comis-o în faţa celorlalţi. Vocea din tavan dădu

alarma. În celălalt capăt al încăperii începu să ţăcăne telefonul-fax, care dactilografia adresa. Cu cărţile de joc în mâna sa trandafirie, căpitanul Beatty se duse, cu încetineală studiată, la telefon şi trase raportul afară din maşină, de îndată ce aceasta îl termină de tipărit. Îşi aruncă ochii asupra lui, apoi îl vârî în buzunar. Se înapoie şi se aşeză din nou pe scaun. Ceilalţi îl priveau.

— Mai putem rămâne fix patruzeci de secunde, exact cât îmi trebuie ca să-ţi iau toţi banii, spuse încântat Beatty. Montag puse cărţile pe masă. Ai obosit, Montag? Ieşi din joc?

— Da.

— Aşteaptă. La o adică, îl putem termina mai târziu. Lasă-ţi cărţile cu faţa în jos şi ia-ţi echipamentul. De acum dublăm miza. Beatty se ridică din nou. Montag, nu arăţi prea bine. Mă îngrozesc la gândul că ai venit aici cu febră…

— Am să-mi revin.

— Ai să-ţi revii. Avem un caz deosebit. Hai, vino, pas alergător!

Săriră în gol, prinzându-se de bara de alamă, ca şi cum ar fi fost ultimul obiect rămas deasupra unui val mareic tălăzuind pe dedesubt; apoi, spre dezamăgirea lor, bara de alamă îi coborî în întuneric, în vacarmul, duduitul şi pufăitul dragonului cu petrol trezit la viaţă!

— Hei!

Dădură colţul în viteză, însoţiţi de vaierul sirenei şi scrâşnetul de cauciucuri, cu rezervorul de alamă lucitoare plin cu petrol, ca hrana din pântecele unui uriaş; Montag îşi încleştase degetele de bara argintie, hurducat de maşină în aerul rece, cu vântul smulgându-i părul negru de pe creştet şi şuierându-i printre dinţi; se gândea la cele trei femei, la creaturile nevolnice venite în salonul lui în acea seară, la realitatea smulsă de sub ele de un vânt rece de neon şi de ideea lui prostească de a le citi o carte. Gest nebunesc şi inutil, ca şi cum ar fi vrut să stingă un foc cu un pistol cu apă. O mânie făcea loc alteia noi. O furie înlocuia pe alta. Când va înceta să se comporte ca un nebun de legat, când se va linişti, când se va linişti cu adevărat?

— Am ajuns!

Montag ridică privirea. Beatty nu trecea niciodată la volan, dar astă-seară conducea maşina, hurducând Salamadra pe la colţuri, aplecându-se în faţă pe scaunul şoferului, cu pelerina largă şi neagră fluturând în urma lui, ca un uriaş liliac întunecat care se lăsa purtat de vânt deasupra maşinii, deasupra numerelor de alamă.

— Am ajuns, hai să redăm lumii fericirea, Montag! Obrajii trandafirii şi fosforescenţi ai lui Beatty străluceau în întuneric, într-un zâmbet furios. Am ajuns!

Salamandra frână brusc, zvârlind oamenii unii peste alţii. Montag rămase privind în gol balustrada rece şi sclipitoare pe care îşi încleştase degetele.

Nu pot face aşa ceva, se gândi el. Cum să pot îndeplini o nouă misiune, cum să continuu să ard lucruri? Nu pot intra în această casă.

Beatty, mirosind ca vântul prin care gonise, se ivi lângă cotul lui Montag.

— A sosit momentul, Montag.

Pompierii începură să alerge, călcând ca nişte oameni betegi în cizmele lor incomode, tăcuţi ca nişte păianjeni.

În cele din urmă, Montag ridică privirea şi întoarse capul.

Beatty îi urmărea expresia feţei.

— S-a întâmplat ceva, Montag?

— Cum aşa?… murmură încet Montag, ne-am oprit în faţa casei *mele*!

Partea a treia:
Flacăra strălucitoare

PE TOATĂ STRADA SE APRINSERĂ LUMINILE, uşile caselor se deschiseră, toţi voiau să asiste la spectacolul de carnaval. Montag şi Beatty priveau fix – unul cu satisfacţie detaşată, celălalt nevenindu-i să creadă – casa din faţa lor, arena în care urma să se producă jongleri cu torţe şi mâncători de foc.

— Ei, spuse Beatty, acum chiar că ai *făcut-o*! Montag al nostru voia să zboare în sus spre soare şi acum, când şi-a ars aripile lui blestemate, se întreabă de ce. Nu ţi-a ajuns avertismentul meu atunci când am trimis Dulăul să dea târcoale casei tale?

Chipul lui Montag, cu desăvârşire amorţit, părea aproape lipsit de trăsături. Simţi cum capul i se întoarce, ca cel al unei statui de piatră, spre clădirea întunecată de alături, din mijlocul stratului de flori strălucitoare.

Beatty pufni dispreţuitor.

— Oh, nu! Doar nu te-ai lăsat prostit de apucăturile acelei mici neroade? Flori, fluturi, frunze, apusuri de soare, oh, la dracu'! Toate figurează în dosarul ei. Să mă ia dracu' dacă n-am ochit direct la ţintă. Uite ce expresie dărâmată ai. Câteva fire de iarbă şi pătrarele lunii. Ce tâmpenii! Ce mare lucru *a realizat* cu asta?

Montag se aşeză pe aripa rece a Dragonului, legănându-şi capul câţiva milimetri la stânga, câţiva milimetri la dreapta, stânga, dreapta, stânga, dreapta, stânga…

— Ea vedea tot. N-a făcut nimic nimănui. Pur şi simplu, îi lăsa pe toţi în pace.

— În pace, pe dracu'! Ţi-a împuiat capul, nu-i aşa? Era una dintre făpturile acelea binefăcătoare, cu tăceri şocante, de parcă ar vrea să spună „Eu sunt mai sfântă decât tine", singurul lor talent fiind acela de a-i face pe alţii să se simtă vinovaţi. La dracu', răsar ca soarele în miez de noapte şi fac să te treacă toate năduşelile în propriul tău pat!

Uşa de la intrare se deschise. Mildred coborî în fugă treptele, ţinând o valiză între degetele încleştate strâns ca în vis; un taxi ca un gândac frână cu scrâşnet lângă bordură.

— Mildred!

Ea trecu în fugă pe lângă Montag, cu trupul încordat, cu obrazul fardat; buzele nerujate se pierdeau pe un chip parcă fără gură.

— Mildred, doar *nu* tu ai dat alarma!

Ea îşi împinse valiza în gângania care o aştepta, apoi urcă în maşină şi se aşeză, bolborosind:

— Sărmană familie, sărmană familie, oh, totul s-a dus, totul, totul s-a dus acum…

Beatty îl înşfăcă pe Montag de umăr, când gândacul demară în trombă, dispărând pe stradă cu o sută de kilometri la oră.

Răsună o trosnitură, ca cioburile unui vis din sticlă, oglinzi deformante şi prisme de cristal. Montag se răsuci în loc, parcă împins de o altă furtună de neînţeles, şi văzu cum Stoneman şi Black, cu toporiştile în mână, spărgeau geamurile ca să asigure ventilaţia.

Ceva foşni ca un fluture cap-de-mort atingând un ecran negru şi rece.

— Montag, sunt eu, Faber. Mă auzi? Ce se întâmplă?

— Mi se întâmplă *mie*, răspunse Montag.

— Ce surpriză oribilă, spuse Beatty. Astăzi toată lumea ştie, cu absolută *certitudine*, că nimic nu mi se întâmplă niciodată *mie*. Alţii mor, *eu* îmi continuu drumul. Nu există consecinţe şi răspunderi. Numai că ele *există*. Dar hai să nu discutăm despre asta, da? Când consecinţele te ajung din urmă, deja e prea târziu, aşa-i Montag?

— Montag, nu poţi să pleci, s-o iei la fugă? întrebă Faber.

Montag mergea fără să-şi simtă tălpile, atingând cimentul şi iarba întunecată. Beatty îşi deschise aprinzătorul şi flăcăruia portocalie îi atrase privirea fascinată.

— Oare ce are focul de e atât de frumos? Ce ne atrage către el, indiferent de vârstă? Beatty stinse flacăra, apoi o aprinse din nou. E mişcarea perpetuă; ceea ce omul a visat să inventeze, fără a reuşi vreodată. Sau aproape perpetuă. Dacă îl laşi în voia lui, va arde o veşnicie. Ce este focul? E un mister. Savanţii ne bagă pe gât tot felul de bazaconii despre frecare şi molecule. De fapt, nici ei nu ştiu. Adevărata frumuseţe a focului constă în faptul că distruge răspunderea şi consecinţele. O problemă devine prea apăsătoare? În foc cu ea! Acum, Montag, tu ai devenit o povară. Focul te va lua de pe umerii mei, curat, rapid şi sigur; nu va rămâne nimic care să putrezească mai târziu. Antibiotic, estetic, practic.

Montag stătea cu ochii aţintiţi asupra casei bizare, parcă şi mai stranie la ceas de noapte, auzind murmurul vecinilor, văzând sticlă spartă risipită peste tot, iar pe podea, cu coperţile rupte şi împrăştiate ca puful de lebădă, incredibilele cărţi care păreau atât de inutile, nedemne de atenţie, nimic altceva decât cerneală neagră de tipar, hârtie îngălbenită şi coperţi destrămate.

Mildred, desigur. Probabil îl văzuse ascunzând cărţile în grădină şi le adusese înapoi în casă. Mildred. Mildred.

— Vreau să faci treaba asta tu cu mâna ta, Montag. Nu cu petrol şi cu chibrit, ci cu aruncătorul de flăcări, bucată cu bucată. E casa ta, tu faci curăţenie.

— Montag, nu poţi să fugi? Fugi de acolo!

— Nu! strigă neputincios Montag. Dulăul! Din cauza Dulăului!

Faber îl auzi, îl auzi şi Beatty, care-şi închipui că vorbele îi erau adresate lui.

— Da, Dulăul e undeva prin preajmă, aşa că să nu faci prostii. Eşti gata?

— Gata.

Montag trase piedica aruncătorului de flăcări.

— Foc!

Un uriaş şuvoi de foc ţâşni, începând să lingă cărţile şi să le izbească de perete. Intră în dormitor, acţionă de două ori aruncătorul şi paturile duble săriră în aer cu un sfârâit

puternic, cu mai multă căldură şi pasiune decât şi-ar fi închipuit că aveau în ele. Arse pereţii dormitorului şi dulăpiorul de cosmetice, pentru că voia să schimbe tot, scaunele, mesele, argintăria şi farfuriile de plastic din sufragerie, orice dovadă că locuise în această casă pustie, alături de o străină care avea să-l uite chiar de a doua zi, care plecase şi care deja îl dăduse uitării, care asculta radioul la căştile din urechi în timp ce gonea cu maşina prin oraş de una singură. La fel ca înainte, îi făcea plăcere să ardă, avea impresia că se aruncă şi el în vâlvătaie, ca să smulgă, să rupă, să sfâşie o dată cu flăcările, lăsând în urmă o problemă fără noimă. Dacă nu exista soluţie, atunci nu exista nici problemă. Focul era ideal pentru orice!

— Cărţile, Montag!

Cărţile săreau şi dansau ca nişte păsări rumenite, cu aripile ca nişte pene de flăcări galbene şi roşii.

Intră în salonul TV, unde monştrii cei uriaşi şi idioţi dormeau cu gândurile lor albe şi visele lor fără culoare. Trase câte un jet de flăcări către cei trei pereţi pustii şi vidul şuieră spre el. Golul scotea un şuierat şi mai gol, ca un ţipăt fără rost. Încercă să se gândească la vidul pe care evoluaseră acele non-existenţe, dar nu reuşi. Îşi ţinu răsuflarea, aşa încât golul să nu-i pătrundă în plămâni. Îi reteză cumplita goliciune, se trase înapoi şi dărui întregii încăperi o jerbă uriaşă de flăcări, ca o floare galbenă şi strălucitoare. Scutul protector din material ignifug plesni şi casa începu să se zguduie sub incendiu.

— După ce termini, spuse Beatty în spatele lui, eşti în stare de arest.

* * *

Casa se prăbuşi într-un morman de tăciuni roşii şi cenuşă neagră. Se prăvăli în scrum adormit, roz-cenuşiu, cu un panaş de fum plutind deasupra ei şi legănându-se încet pe cer. Era ora trei şi jumătate dimineaţa. Curioşii se înapoiară la casele lor; marile corturi ale circului se prăbuşiseră într-un maldăr de cărbuni şi moloz: spectacolul se încheiase.

Montag rămase cu aruncătorul de flăcări în mâinile vlăguite, cu insule mari de sudoare la subsuori, cu obrazul mânjit de funingine. Ceilalţi pompieri aşteptau în spatele lui, în întuneric, cu feţele luminate slab de rămăşiţele fumegânde.

Montag încercă de două ori să vorbească şi, într-un târziu, reuşi să-şi rostească gândul.

— Soţia mea a fost cea care a dat alarma?

Beatty încuviinţă din cap.

— Dar mai devreme prietenele ei au făcut o sesizare pe care am trecut-o cu vederea. Oricum s-ar fi întâmplat, deznodământul ar fi fost acelaşi. A fost o tâmpenie să le citeşti fără fereală o poezie. Un gest prostesc şi snob. Dă-i omului câteva versuri şi-şi va închipui că el e Domn peste întreaga Creaţie. Îţi imaginezi că poţi păşi pe apă cu cărţile tale. Ei, află că lumea îşi poate vedea de mersul ei la fel de bine şi fără ele. Priveşte unde te-au adus, te-au vârât în rahat până în gât. Dacă agit rahatul cu degetul meu mic, ai să te îneci!

Montag nu se putea urni din loc. O dată cu focul se petrecuse un cutremur care făcuse casa una cu pământul, îngropând-o undeva dedesubt pe Mildred, împreună cu toată viaţa lui. Montag nu se putea clinti din loc. Cutremurul încă nu se domolise: continua să-l zgâlţâie, să-l prăbuşească şi să tremure înlăuntrul lui, iar el stătea acolo, cu genunchii îndoiţi sub povara oboselii, uimirii şi revoltei, şi-l lăsa pe Beatty să-l lovească fără să ridice mâna.

— Montag, idiotule, Montag, dobitoc nenorocit. *De fapt*, de ce ai făcut-o?

Montag nu-l auzea, era departe, mintea lui fugise, dispăruse, lăsând trupul acoperit de funingine să tremure în faţa altui nebun de legat.

— Montag, pleacă de acolo! îi ordonă Faber.

Montag ascultă.

Beatty îl izbi în cap cu atâta putere, încât Montag se dădu înapoi, clătinându-se pe picioare. Glonţul verde în care şuşotea şi ţipa vocea lui Faber căzu pe trotuar. Beatty îl înşfăcă, rânjind, şi-l vârî pe jumătate în ureche.

Montag auzi vocea îndepărtată, chemându-l.

— Montag, eşti teafăr?

Beatty îşi smulse din ureche glonţul verde şi îl îndesă în buzunar.

— Aşadar, e mai grav decât credeam. Te-am văzut înclinând capul şi ascultând. Mai întâi am crezut că ai o cască radio. După aceea, când ai făcut pe deşteptul, am intrat la idei. Vom face cercetări şi vom da de amicul tău.

— Nu! urlă Montag.

Smulse siguranţa aruncătorului de flăcări. Beatty privi scurt degetele lui Montag şi pupilele i se dilatară abia vizibil. Montag văzu surpriza din privirea lui şi-şi privi el însuşi mâinile, să vadă ce ispravă mai făcuseră. Ulterior, revăzând în minte incidentul, nu va înţelege niciodată dacă de vină fuseseră mâinile lui sau dacă reacţia lui Beatty faţă de ele îl îmboldise la crimă. Ultima răbufnire a avalanşei îi răni urechile cu bolovani, dar fără să-l atingă.

Beatty rânji cum ştia el mai frumos.

— Ei bine, există o singură cale de a-ţi câştiga un public. Îndreaptă arma asupra cuiva şi sileşte-l să te asculte. Hai, vorbeşte. Ce-ai să mai îndrugi de data asta? De ce nu râgâi Shakespeare, snob neputincios ce eşti? „Ameninţarea ta nu mă înspăimântă, Cassius, cinstea mea e un scut atât de tare, încât cuvintele trec pe lângă mine ca o adiere, pe care n-o respect!” Ce părere ai? Hai, literat de duzină ce eşti, apasă pe trăgaci.

Făcu un pas spre Montag.

— Niciodată nu am ars *ce trebuie*..., se mărgini să spună Montag.

— Dă-i drumul, Guy, îl îndemnă Beatty cu un zâmbet împietrit.

Vâlvătaia ţâşni cu un şuier ascuţit, azvârlindu-l ca pe un manechin grotesc, care nu mai avea nimic uman sau familiar: devenise o simplă flacără zvârcolindu-se în iarbă, în timp ce Montag aţintea un şuvoi de foc lichid asupra lui. Se auzi un sfârâit, ca şi cum un uriaş scuipat ar fi atins o sobă mare, încinsă la roşu; focul bolborosea şi spumega de parcă cineva ar fi turnat sare peste un şarpe negru şi

monstruos, ca să provoace o puternică lichefiere şi o revărsare de spumă galbenă. Montag închise ochii, strigă, iar strigă, totodată luptând să-şi astupe urechile cu palmele, ca să nu-şi audă ţipătul. Beatty se rostogoli o dată şi încă o dată, apoi se încovrigă ca o păpuşă de ceară calcinată şi rămase nemişcat.

Ceilalţi doi pompieri nu se clinteau din loc.

Montag îşi stăpâni greaţa îndeajuns cât să îndrepte aruncătorul de flăcări înspre ei.

— Întoarceţi-vă cu spatele!

Ei se întoarseră, cu obrazul golit de sânge, leoarcă de sudoare; Montag îi lovi cap în cap, zburându-le căştile cât colo, apoi îi lăsă să cadă la pământ. Ei se prăbuşiră şi rămaseră nemişcaţi.

Se auzi foşnetul unei singure frunze.

Montag se răsuci în loc. Era Dulăul Mecanic.

Se găsea pe la jumătatea peluzei, abia ieşit din umbre, şi se mişca cu atâta uşurinţă, încât părea un nor compact de fum negru-cenuşiu suflat în tăcere în direcţia lui.

Dulăul făcu un singur salt în aer şi căzu peste Montag de la circa un metru înălţime, desfăcându-şi picioarele ca de păianjen, cu acul cu procaină scos în afară, ca un unic dinte furios. Montag îl întâmpină cu un jet de flăcări, o singură floare minunată care îşi înfăşură petalele galbene, albastre şi portocalii în jurul câinelui metalic, ca un nou înveliş, chiar când acesta se izbea de Montag, proiectându-l la trei metri în spate, peste o buturugă, împreună cu aruncătorul. Îl simţi luptându-se să se ridice, apoi apucându-i piciorul şi înfigându-i acul, cu o secundă înainte ca focul să-l arunce în aer, pulverizându-i oasele şi încheieturile metalice şi scoţându-i măruntaiele într-un singur fulger roşu, ca o rachetă priponită în stradă. Montag rămase la pământ, cu ochii la obiectul mort-viu, care se zbătu în aer şi pieri. Chiar şi acum părea că vrea să se repeadă din nou asupra lui, ca să-şi desăvârşească înţepătura care deja îi devora carnea piciorului. Simţi un amestec de uşurare şi groază la gândul că se trăsese înapoi la ţanc şi doar genunchiul îi fusese izbit de aripa unei

maşini care trecuse cu o sută douăzeci de kilometri la oră. Se temea să se ridice în picioare, se temea că nu-şi va putea ţine echilibrul din pricina piciorului anesteziat. O amorţeală crescând în altă amorţeală din infinita amorţeală plină de ecouri...

Şi acum?...

Strada pustie, casa arsă ca un vechi decor de teatru, celelalte case cufundate în întuneric, Dulăul aici, Beatty aici, ceilalţi doi pompieri mai încolo, iar Salamandra?... Se uită la uriaşa lor maşină. Trebuia să dispară şi ea.

Ia să vedem cât de mare este răul, îşi spuse el. Acum, sus în picioare! Încet, încet... *aşa*.

Se ridică şi constată că avea numai un picior. Celălalt părea un ciot de pin ars, pe care-l trăgea după el drept pedeapsă pentru un păcat ascuns. Când îşi lăsă toată greutatea pe piciorul rănit, o puzderie de ace de argint îl săgetară prin gambă până în genunchi. Începu să plângă. Haide! Haide! Nu poţi rămâne aici!

Pe stradă se aprinseră din nou câteva lumini, fie din pricina a ceea ce tocmai se întâmplase, fie datorită tăcerii nefireşti care urmase, Montag n-ar fi putut spune. Ocoli, şchiopătând, ruinele, trăgându-şi piciorul rănit de fiecare dată când rămânea în urmă, vorbind, scâncind şi dându-i ordine, blestemându-l şi implorându-l să-l ajute, acum când de acest picior depindea însăşi viaţa lui. Auzi mai multe persoane ţipând şi strigând în întuneric. Ajunse în curtea din spate, apoi pe alee. Ei, Beatty, îşi spuse el, acum nu mai eşti o problemă. Întotdeauna spuneai „Nu te lupta cu o problemă, dă-i foc.” Acum le-am făcut pe amândouă. Adio, căpitane.

Porni şchiopătând pe alee prin beznă.

* * *

Piciorul îl fulgera ca împuşcat de fiecare dată când îl punea în pământ. Eşti un dobitoc, îşi repeta el, un dobitoc nenorocit, un idiot, un idiot fără speranţă, un idiot, un dobitoc, un dobitoc nenorocit; uite ce porcărie ai făcut, acum cum o mai dregi? Uite ce porcărie, acum ce-ai să te

faci? Orgoliul tău blestemat şi firea irascibilă, ele au stricat totul, de la început ţi-ai vărsat fierea peste toată lumea, şi pe tine. Ai stricat totul într-o clipă, dintr-o dată: Mildred, Clarisse, totul. N-ai însă nicio scuză, niciuna. Dobitoc, un dobitoc nenorocit, du-te şi predă-te!

Nu, vom salva ce se mai poate, vom face ce a mai rămas de făcut. Dacă tot trebuie să ardem, atunci să mai luăm doi-trei cu noi. Ia stai!

Îşi aminti de cărţi şi făcu cale întoarsă. La noroc.

Găsi câteva cărţi acolo unde le lăsase, lângă gardul grădinii. Mildred, Dumnezeu s-o aibă în pază, nu le descoperise pe toate. Patru cărţi rămăseseră ascunse acolo unde le pusese el. Glasuri se jeluiau în noapte, în jurul lui fulgerau girofaruri. În depărtare se auzea huruitul altor Salamandre, iar maşinile de poliţie străbăteau oraşul în şuier de sirene.

Montag luă cele patru cărţi rămase şi îşi continuă drumul pe alee, ţopăind, săltând, iar ţopăind; deodată se prăbuşi, ca şi cum i-ar fi fost retezat capul şi numai trupul ar fi rămas să zacă acolo. Ceva înlăuntrul lui acţionase ca o frână, catapultându-l la pământ. Rămase acolo unde căzuse şi suspină, cu picioarele îndoite sub el, cu obrazul lipit de pietrişul aleii.

Beatty voia să moară.

În timp ce plângea, Montag înţelese că acesta era adevărul. Beatty îşi dorise să moară. Stătuse acolo fără a încerca în vreun fel să scape, pur şi simplu, stătuse acolo, glumind, ironizându-l, se gândi Montag. Gândul acesta fu de ajuns să-i domolească suspinele, lăsându-l să-şi tragă sufletul. Ce straniu, ce straniu, să-ţi doreşti atât de mult să mori, încât să îngădui cuiva să umble înarmat şi apoi, în loc să taci şi să rămâi în viaţă, să urli la oameni şi să-ţi baţi joc de ei până când îi scoţi din minţi, ca pe urmă…

Auzi în depărtare paşi care alergau.

Montag se ridică în capul oaselor. Hai să plecăm de aici. Haide, scoală, scoală, nu poţi să zaci aici! Dar încă mai plângea şi trebuia să termine întâi cu lacrimile. Iată, începea să se mai liniştească. Nu voise să ucidă pe nimeni,

nici măcar pe Beatty. Carnea i se crispă, strângându-l ca şi cum ar fi fost cufundată în acid. Simţi că se sufocă. Îl revăzu pe Beatty, o torţă nemişcată pâlpâind pe iarbă. Îşi muşcă încheieturile degetelor. Îmi pare rău, îmi pare rău, oh Doamne, îmi pare rău…

Încercă să pună lucrurile cap la cap, să revină la viaţa lui normală dinainte de sită şi nisip. Pasta de Dinţi Denham, voci ca moliile, scântei, alarme, incursiuni, prea mult pentru numai câteva zile, prea mult chiar şi pentru o viaţă.

Paşii care alergau ajunseră în celălalt capăt al aleii.

Ridică-te! îşi spuse el. La dracu' ridică-te! îi ordonă piciorului şi se ridică.

Simţi durerea ca nişte suliţe înfipte în rotulă, apoi ca nişte ace de cusut şi, în cele din urmă, ca nişte simple ace de siguranţă; după vreo cincizeci de ţopăituri şi sărituri, care-i umplură palmele de aşchii din scândurile gardului, înţepăturile se reduseră la senzaţia unui jet de apă clocotită împroşcată pe picior. În cele din urmă, piciorul redeveni al lui. Se temuse că, alergând, îşi va rupe glezna amorţită. Acum aspiră întreaga noapte cu gura deschisă, apoi o suflă din nou afară, păstrând bezna înlăuntrul său; porni mai departe cu paşi zvâcniţi, dar egali. În mână ţinea cărţile.

Se gândi la Faber.

Faber era acolo, în smoala aburindă care nu avea nici nume, nici identitate. Îl arsese şi pe Faber. Deodată gândul îl şocă în asemenea măsură, încât avu sentimentul că Faber murise cu adevărat, ars ca un gândac în micuţa capsulă verde, distrusă în buzunarul unui om din care nu mai rămăsese decât scheletul cu tendoane împietrite.

Nu uita, arde-i, altfel te vor arde ei pe tine, îşi spuse Montag. În momentul de faţă, acesta este esenţialul.

Se căută în buzunare, banii erau acolo; în celălalt buzunar găsi obişnuita cască radio, prin care oraşul îşi vorbea sieşi în dimineaţa rece şi întunecată.

„Alarmă la poliţie. Se caută un fugar ascuns în oraş. Se face vinovat de crimă şi infracţiuni contra statului. Numele: Guy Montag. Ocupaţia: pompier. Ultima oară a fost văzut…"

Alergă pe alee, fără să se oprească, preţ de şase cvartale; aici aleea dădea într-un bulevard larg şi pustiu, lat cât zece străzi. Părea un fluviu fără ambarcaţiuni, îngheţat în lumina crudă a lămpilor înalte cu neon; avu impresia că te puteai îneca încercând să-l traversezi; era prea lat, prea deschis. Ca o imensă scenă fără decor, care-l invita s-o traverseze în fugă, lesne de văzut în lumina orbitoare, lesne de prins, lesne de doborât cu un foc de armă.

Casca radio bâzâi în urechea lui.

„... fiţi cu ochii pe un om care aleargă... urmăriţi omul care aleargă... urmăriţi un bărbat singur, mergând pe jos... urmăriţi...”

Montag se retrase înapoi în umbre. Chiar în faţa lui se găsea o pompă de benzină, o construcţie mare, albă şi strălucitoare, în dreptul căreia tocmai trăgeau doi gândaci argintii, ca să facă plinul. Trebuia să fie curat şi prezentabil dacă dorea să meargă la pas, nu să alerge, dacă dorea să traverseze calm uriaşul bulevard. Ar fi fost mai în siguranţă dacă s-ar fi spălat şi şi-ar fi pieptănat părul înainte de a porni la drum – ca să ajungă *unde*?

Da, îşi spuse el, de fapt, unde *mă duc*?

Nicăieri. Nu avea unde să se ducă, nu avea niciun prieten căruia să-i ceară ajutorul. Afară de Faber. Atunci îşi dădu seama că, instinctiv, alerga spre casa lui Faber. Dar Faber nu-l putea ascunde: simpla intenţie ar fi echivalat cu sinuciderea. Ştia însă că se va duce oricum să-l vadă pe Faber, fie şi pentru câteva minute. Casa lui Faber va fi locul în care îşi va reface credinţa tot mai şubredă în propria-i capacitate de a supravieţui. Nu voia decât să se convingă că există pe lume un om ca Faber. Voia să-l vadă viu pe acest om, nu ars ca un trup adăpostit de un alt trup. Desigur, o parte din bani trebuia să rămână la Faber, spre a fi cheltuiţi după ce Montag va pleca pe drumul său. Poate va reuşi să ajungă în afara oraşului, să trăiască pe malul apelor, în apropierea autostrăzilor, pe câmpuri şi pe dealuri.

Un vâjâit puternic îl făcu să ridice ochii către cer.

Elicopterele poliţiei se ridicau în aer la mare depărtare, ca şi cum cineva ar fi suflat în măciulia uscată a unei

păpădii. La circa cinci kilometri, vreo două duzini de aparate zburară şovăielnice, indecise, ca nişte fluturi speriaţi de toamnă, apoi coborâră spre sol, unul câte unul, ici şi colo, cercetând în amănunt străzile, vâjâind ca nişte gângănii de-a lungul bulevardelor şi ridicându-se brusc în aer ca să-şi continue căutarea.

* * *

Iată şi pompa de benzină; vânzătorii erau ocupaţi să-i servească pe clienţi. Venind prin spate, Montag intră în toaleta bărbaţilor. Prin peretele de aluminiu auzi vocea unui crainic de la radio spunând: „S-a declarat război.” Afară, cele două maşini făceau plinul. Bărbaţii de la volanul gândacilor discutau, iar vânzătorii vorbeau şi ei despre motoare, despre benzină şi despre suma datorată de clienţi. Montag rămase pe loc, încercând să asimileze şocul anunţului detaşat transmis la radio, dar nu simţi nimic. Războiul trebuia să mai aştepte până când el îl va asimila ca pe o realitate personală, peste vreun ceas sau două.

Se spălă pe mâini, se şterse cu prosopul, străduindu-se să nu facă zgomot. Ieşi din toaletă, închise uşa cu grijă şi se pierdu în întuneric. Se opri din nou la marginea bulevardului pustiu.

Era acolo, în faţa lui, ca un joc pe care trebuia să-l câştige, ca o imensă pistă de bowling în răcoarea dimineţii. Bulevardul era curat ca suprafaţa unei arene cu două minute înainte să apară victimele anonime şi ucigaşii lor necunoscuţi. Aerul de deasupra uriaşului fluviu de beton tremura de fierbinţeala trupului lui Montag; era incredibil cum temperatura lui putea face să vibreze lumea din imediata sa apropiere. Era o ţintă fosforescentă; ştia, simţea. Acum trebuia să-şi înceapă mica plimbare.

La trei cvartale depărtare luciră nişte faruri. Montag trase aer în piept. Îşi simţea plămânii ca pe nişte şomoioage aprinse. Avea gura uscată de cât alergase. Pe gât îi venea gust de fier însângerat, iar tălpile-i păreau făcute din oţel ruginit.

Ce însemnau luminile acelea? O dată ce porneai să traversezi, trebuia să calculezi cât de repede aveau să ajungă gândacii până acolo. Cât de departe era până la colţ? Păreau să fie vreo sută de metri. Probabil nu o sută, dar, presupunând că ar fi fost atât, ţinând cont că mergea foarte încet, în pas de voie, i-ar fi luat poate treizeci sau patruzeci de secunde ca să ajungă pe partea cealaltă. Dar gândacii? Din clipa în care porneau, puteau lăsa în urmă trei cvartale în circa cincisprezece secunde. Deci, chiar dacă la jumătatea traversării ar fi început să alerge…

Puse piciorul drept pe carosabil, apoi piciorul stâng şi din nou dreptul. Începu să traverseze bulevardul pustiu.

Bineînţeles, chiar dacă strada era complet pustie, traversarea nu putea fi sigură, fiindcă în orice moment din vârful pantei, aflată la o depărtare de patru cvartale, se putea ivi o maşină, care ar fi trecut peste el şi ar fi dispărut, înainte ca el să apuce să respire de douăsprezece ori.

Hotărî să nu-şi numere paşii. Nu se uită nici în dreapta, nici în stânga. Lumina venită de la lămpile de deasupra capului părea la fel de strălucitoare şi de trădătoare ca soarele de amiază. La fel de fierbinte.

Ascultă zgomotul maşinii care lua viteză la două cvartale distanţă în dreapta lui. Farurile mobile zvâcniră brusc înainte şi înapoi, prinzându-l în lumina lor pe Montag.

Continuă-ţi drumul.

Montag se clătină pe picioare şi-şi încleştă degetele mai tare pe cărţi, silindu-se să nu se oprească în loc. Instinctiv, alergă vreo câţiva metri, apoi se apostrofă cu voce tare şi-şi impuse să meargă din nou la pas. Acum se afla la jumătatea traversării, dar huruitul de motor răsuna tot mai tare, pe măsură ce maşina câştiga viteză.

Fără îndoială, poliţia. M-au văzut. Dar nu te grăbi, nu te grăbi, fii calm, nu întoarce capul, nu te uita, nu te arăta îngrijorat. Mergi, atâta tot, mergi, mergi.

Gândacul venea cu viteză. Gândacul duduia. Gândacul acceleră. Gândacul schelălăia. Gândacul făcea un zgomot ca de tunet. Gândacul venea razant. Gândacul se apropia în linie dreaptă, şuierând ca un proiectil tras dintr-o armă

invizibilă. Gonea cu vreo sută douăzeci la oră. Cel puţin o sută treizeci. Montag îşi încleştă maxilarele. Fierbinţeala farurilor în viteză îi ardea obrazul, făcea să-i tresalte pleoapele de spaimă şi-i scălda tot trupul într-o sudoare acră.

Începu să-şi târşâie picioarele prosteşte, vorbind de unul singur, apoi nu se mai stăpâni şi o luă la fugă. Îşi azvârlea picioarele cât mai departe în faţa lui, atingea pământul, apoi întindea picioarele din nou cât mai departe, iar atingea pământul, iar le întindea. Dumnezeule! Dumnezeule! Scăpă o carte, se opri din fugă, gata să se întoarcă, apoi se răzgândi, se năpusti înainte, urlând în pustietatea de beton, în timp ce gândacul se năpustea asupra prăzii care alerga, şaptezeci de metri depărtare, treizeci şi cinci, treizeci, douăzeci şi cinci, douăzeci şi trei, Montag gâfâia, îşi flutura mâinile, ridica şi cobora picioarele, din ce în ce mai aproape şi mai aproape, urlând, strigând, acum ochii lui păreau incandescenţi, capul îi zvâcnea ca să înfrunte strălucirea ca de fulger, gândacul părea când înghiţit de propria-i lumină, când o torţă repezindu-se spre el; numai zgomot, zgomot asurzitor. Gata, acum era la un pas de el!

Se poticni şi căzu.

S-a zis cu mine! Nu mai am scăpare!

Dar căzătura schimbă totul. Cu o secundă înainte de a-l atinge, gândacul în viteză schimbă direcţia şi se făcu nevăzut. Montag zăcea la pământ, cu faţa în jos. Îi ajunseră la urechi frânturi de hohote de râs, o dată cu fumul albăstrui din ţeava de eşapament a gândacului.

Mâna dreaptă era întinsă deasupra capului, cu degetele desfăcute. Ridicând mâna, văzu în vârful degetului mijlociu un milimetru de negreală, în locul unde cauciucul îl atinsese în treacăt. Se ridică în picioare, uitându-se la linia neagră, fără să-şi creadă ochilor.

N-a fost poliţia, îşi spuse el.

Privi în lungul bulevardului. Acum calea era liberă. O maşină plină de puştani de diverse vârste, Dumnezeu ştie, între doisprezece şi şaisprezece ani, porniţi pe fluierături,

ţipete, urlete victorioase; văzuseră un om, priveliştea neobişnuită, un bărbat care se plimba, o raritate, şi-şi spuseseră: „Pe el!”, fără să ştie că era fugarul Montag. Pur şi simplu, un grup de puştani ieşiţi ca să gonească cu maşina la nouă sute – o mie de kilometri pe oră, în lumina lunii, cu chipurile îngheţate de şuierul vântului, urmând să se întoarcă – sau să nu se întoarcă – acasă în zori, vii, sau nu, tocmai în asta consta aventura.

M-ar fi omorât, îşi spuse Montag, clătinându-se pe picioare, în timp ce aerul din jurul lui încă vibra în vârtejuri de praf, atingându-i obrazul învineţit. Fără să aibă cel mai mic motiv, dar m-ar fi omorât.

Se îndreptă spre colţul cel mai îndepărtat, îndemnându-şi fiecare picior să păşească şi să continue mersul. Adunase cumva cărţile risipite pe jos, dar nu-şi amintea să se fi aplecat sau să le fi atins. Le tot muta dintr-o mână în alta, ca pe nişte cărţi de pocher pe care nu reuşea să le înţeleagă.

Se întrebă dacă erau aceiaşi puşti care o omorâseră şi pe Clarisse.

Se opri şi mintea lui rosti din nou întrebarea, foarte răspicat.

Oare sunt aceiaşi care au omorât-o pe Clarisse?

Ar fi vrut să alerge după ei, strigând.

Ochii i se umeziră.

Ceea ce-l salvase fusese faptul că se prăvălise pe asfalt. Văzându-l lungit la pământ, şoferul maşinii se gândise probabil că, dacă trecea peste un corp la o asemenea viteză, maşina s-ar fi răsturnat şi i-ar fi proiectat care încotro. Dar dacă Montag ar fi rămas o ţintă *verticală*?…

Montag icni.

Departe pe bulevard, la patru cvartale depărtare, gândacul încetinise, se răsucise pe două roti şi acum se întorcea în viteză, trecând în parte pe sensul interzis şi accelerând din ce în ce mai mult.

Dar Montag dispăruse, adăpostit de întunericul aleii spre care pornise în această lungă călătorie în urmă cu o oră – sau poate numai un minut? Rămase pe loc, tremurând

în noapte şi privind în urma lui gândacul, care trecu vâjâind şi derapă spre mijlocul bulevardului, în hohotele de râs ale pasagerilor, apoi dispăru.

Ceva mai departe, în timp ce înainta prin întuneric, Montag văzu elicopterele coborând, coborând ca primii fulgi de zăpadă din lunga iarnă care avea să vină…

* * *

Casa era învăluită în tăcere.

Montag se apropie prin spate, târându-se prin mireasma grea şi umedă de narcise galbene, trandafiri şi iarbă udă. Pipăi uşa cu plasă, din spate, o găsi deschisă, se strecură înăuntru şi păşi pe terasă, ascultând.

Doamnă Black, dormi? gândi el. Nu-i frumos ce fac, dar şi soţul dumitale a făcut-o altora, nu şi-a pus niciodată întrebarea, nu s-a mirat şi nu şi-a făcut probleme. Acum, că eşti nevastă de pompier, e rândul casei în care locuieşti şi al dumitale, pentru toate casele arse de soţul dumitale şi pentru toţi oamenii cărora le-a făcut rău fără să se gândească.

Casa nu-i răspunse.

Ascunse cărţile în bucătărie şi ieşi din nou pe alee, privind înapoi spre casa care continua să doarmă, cufundată în întuneric şi tăcere.

În drumul său prin oraş, cu elicopterele planând ca nişte bucăţele de hârtie aruncate înspre cer, dădu alarma de la o cabină telefonică singuratică, aflată la intrarea unui magazin închis peste noapte. Apoi rămase în aerul rece al nopţii, până când auzi în depărtare sirenele maşinilor de pompieri, apoi Salamandrele venind, venind să ardă casa domnului Black în timp ce el era plecat la lucru şi s-o facă pe soţia lui să dârdâie în aerul dimineţii, în vreme ce acoperişul ceda şi se prăvălea în flăcări. Acum însă, ea încă dormea.

Noapte bună, doamnă Black, spuse el în gând.

* * *

— Faber!

Încă o bătaie în uşă, urmată de o lungă aşteptare. Apoi, după un minut, o lumină mică licări în interiorul căsuţei lui Faber. După câtva timp, uşa din spate se deschise.

Rămaseră privindu-se în penumbră, Faber şi Montag, ca şi cum niciunul din ei n-ar fi crezut că celălalt există aievea. Apoi Faber schiţă primul gest: întinse mâna, îl înşfăcă pe Montag, îl trase înăuntru, îl aşeză pe scaun, apoi se întoarse la uşă să tragă cu urechea. Sirenele se jeluiau undeva departe în aerul dimineţii. Bătrânul intră în casă şi închise uşa.

— Am fost un neghiob de la început şi până la sfârşit, spuse Montag. Nu pot să stau prea mult. Mă duc… Dumnezeu ştie unde.

— Cel puţin, te-ai purtat ca un neghiob atunci când trebuia, spuse Faber. Te credeam mort. Casca radio pe care ţi-am dat-o…

— A ars.

— L-am auzit pe căpitan cum îţi vorbea şi dintr-o dată totul a amuţit. Era cât pe ce să vin să te caut.

— Căpitanul e mort. A descoperit casca, ţi-a auzit vocea, avea de gând să te localizeze. L-am ucis cu aruncătorul de flăcări. Faber se aşeză şi rămase tăcut un timp. Dumnezeule, cum de s-a întâmplat una ca asta? întrebă Montag. Aseară totul era bine şi dintr-o dată simt că mă înec. De câte ori se poate îneca un om, rămânând totuşi în viaţă? Nu pot să respir. Beatty e mort, cândva mi-a fost prieten, Millie m-a părăsit, credeam că mi-e soţie, acum însă nu mai ştiu. Şi casa pe care am ars-o… Slujba pe care am pierdut-o… acum sunt un fugar şi, în drum spre dumneata, am ascuns o carte în locuinţa unui pompier. Dumnezeule Doamne, câte lucruri am făcut numai într-o săptămână!

— Ai făcut ceea ce trebuia să faci. De multă vreme strângi totul în tine.

— Da, cred că aşa e, dacă mai pot să cred ceva. Am adunat multe în mine, explozia era previzibilă. O simţeam de mult, ceva se acumula în mine. Am continuat să fac un lucru şi să simt cu totul altfel. Doamne, totul era în mine.

Mă mir că n-a ieşit la suprafaţă, ca grăsimea. Iar acum iată că-ţi pun şi dumitale viaţa în primejdie. M-ar putea urmări până aici.

— Eu mă simt viu pentru prima oară după mulţi ani, spuse Faber. Simt că fac ceea ce ar fi trebuit să fac cu o viaţă de om în urmă. De puţin timp nu-mi mai e teamă. Poate pentru că, în sfârşit, fac ceea ce se cuvine. Poate pentru că am făcut ceva necugetat şi nu vreau să apar un laş în ochii tăi. Presupun că va trebui să ajung la lucruri şi mai violente, să mă expun astfel încât să nu dau greş în ceea ce fac şi să mă apuce iarăşi frica. Ce planuri ai?

— Să-mi continuu fuga.

— Ştii că a început războiul?

— Am auzit.

— Doamne, nu-i ciudat? exclamă bătrânul. Războiul ne pare teribil de îndepărtat, acum că avem propriile noastre probleme.

— N-am avut timp să mă gândesc la asta. Montag scoase o sută de dolari. Vreau să-i păstrezi la dumneata. Foloseşte-i cum crezi că e mai bine cât timp sunt eu plecat.

— Dar…

— Până la amiază s-ar putea să nu mai exist; foloseşte banii.

Faber încuviinţă din cap.

— Ai face bine să porneşti spre râu. Dacă poţi, mergi de-a lungul lui şi încearcă să ajungi la vechea cale ferată care duce în provincie, ţine-te după şine. Deşi în zilele noastre practic totul este aeropurtat şi majoritatea acestor linii sunt dezafectate, totuşi calea ferată continuă să ruginească acolo. Am auzit că în ţară au mai rămas ici-colo grupuri de vagabonzi; tabere migratoare, cum li se mai spune. Dacă ajungi destul de departe şi eşti cu ochii în patru, se zice că pe calea ferată dintre oraşul nostru şi Los Angeles s-au aciuat o mulţime de absolvenţi ai Harvardului. Majoritatea sunt căutaţi şi vânaţi de poliţie prin oraşe. Presupun că luptă şi ei să supravieţuiască. Nu sunt prea mulţi, şi îmi închipui că statul nu i-a considerat niciodată suficient de periculoşi cât să pornească după ei şi să-i stârpească. Un

timp te-ai putea ascunde în mijlocul lor, ca apoi să iei legătura cu mine la St. Louis. Plec în această dimineaţă cu autobuzul de ora cinci, ca să-l văd pe tipograful retras acolo. În cele din urmă, ies şi eu din vizuina mea. Banii vor fi folosiţi profitabil. Îţi mulţumesc şi Dumnezeu să te binecuvânteze. Vrei să dormi câteva minute?

— Ar fi mai bine s-o iau la picior.

— Să vedem care-i situaţia. Îl duse pe Montag repede în dormitor şi ridică un tablou, dând la iveală un ecran de televizor de dimensiunile unei cărţi poştale. Întotdeauna mi-am dorit ceva foarte mic, ceva pe care să-l pot lua cu mine la plimbare, pe care să-l pot acoperi cu palma la nevoie, nimic care să mă ucidă cu zgomotul, nimic de dimensiuni monstruoase. Vezi şi tu.

Deschise aparatul.

„Montag”, anunţă televizorul şi ecranul se lumină. „M-O-N-T-A-G”. O voce rostise numele pe litere. „Guy Montag. Continuă să fie căutat de poliţie. Elicopterele poliţiei sunt în alertă. A fost adus un nou Dulău Mecanic dintr-un alt cartier…”

Montag şi Faber se priviră unul pe celălalt.

„… Dulăul Mecanic nu dă *niciodată* greş. De când e folosit în urmăriri, această incredibilă invenţie nu a dat niciodată greş. Astă-seară canalul nostru de televiziune vă anunţă cu mândrie că are prilejul de a însoţi Dulăul dintr-un elicopter dotat cu cameră de filmat, începând din momentul când acesta va porni în căutarea ţintei…”

Faber turnă două pahare de whiskey.

— Vom avea nevoie de ele.

Băură amândoi.

„… nas atât de sensibil, Dulăul Mecanic poate memora şi identifica zece mii de mirosuri a zece mii de persoane, fără a fi reprogramat!”

Faber tremură puţin, privind în jur la casa lui, la ziduri, la uşă, la clanţă şi la scaunul pe care şedea Montag. Montag îi prinse privirea. Amândoi îşi rotiră ochii repede prin casă; Montag simţi cum nările i se dilată şi înţelese că încerca să-şi identifice singur urma, că nasul lui era

suficient de sensibil ca să depisteze dâra lăsată în aerul încăperii, transpiraţia mâinii rămasă pe clanţa uşii, invizibilă, dar la fel de prezentă ca şi cristalele unui mic candelabru. El însuşi era un nor luminos, un duh care făcea respiraţia încă o dată imposibilă. Îl văzu pe Faber ţinându-şi răsuflarea, de teamă să nu aspire acel duh în propriul său trup, să nu se contamineze de exalaţiile fantomatice şi de mirosul unui fugar.

„Dulăul Mecanic aterizează acum cu elicopterul la locul incendiului!”

Pe micul ecran apăru casa arsă, mulţimea şi ceva acoperit de un cearşaf, apoi din cer se ivi, vibrând, elicopterul, ca o floare grotescă.

Deci trebuie să-şi joace jocul până la sfârşit, îşi spuse Montag. Circul trebuie să continue, chiar dacă peste o oră avea să înceapă războiul...

Urmărea scena fascinat, nevrând să se urnească din loc. Părea ceva foarte îndepărtat, complet străin; o piesă de teatru fără nicio legătură cu el, complet independentă, un spectacol minunat, nu lipsit de o plăcere stranie. Totul pentru mine, se gândi el, toate acestea se întâmplă numai pentru *mine*, zău aşa.

Dacă ar vrea, ar putea zăbovi aici liniştit, urmărind întreaga vânătoare, cu fazele ei rapide, pe alei, pe străzi, pe bulevardele nesfârşite şi pustii, pe terenurile de joacă şi prin parcări, din când în când întreruptă de publicitate, apoi continuată pe alte alei, până la casa în flăcări a domnului şi doamnei Black, iar în final la casa în care el şi Faber stau la un pahar, în timp ce Dulăul Mecanic adulmecă ultima urmă, tăcut ca un abur al morţii, urmând să se oprească brusc chiar sub fereastra lor. Apoi, dacă ar dori, Montag s-ar putea ridica, ar deschide fereastra, s-ar apleca peste pervaz, privind înapoi peste umăr, ca să se vadă filmat, descris, luat în cadru aşa cum stă acolo; ar apărea pe micul ecran filmat din exterior, o dramă vizionată obiectiv, conştient că în alte saloane e înfăţişat în mărime naturală, în culori, în dimensiuni perfecte! Dacă s-ar uita cu atenţie, s-ar vedea, cu o clipă înainte de a fi învăluit de uitare,

înţepat spre binele a nenumăraţi telespectatori ai pereţilor-ecran, treziţi din somn cu câteva minute mai devreme de sirenele înnebunite ale pereţilor sufrageriei şi chemaţi să urmărească marele joc, vânătoarea, carnavalul unui singur om.

Ar avea timp să ţină un discurs? Când Dulăul îl va înşfăca în văzul a douăzeci sau treizeci de milioane de oameni, şi-ar putea rezuma existenţa din ultima săptămână într-o singură frază sau într-un singur cuvânt care să-i urmărească multă vreme după ce Dulăul s-ar înapoia, ţinându-l între fălcile lui ca nişte cleşti metalici, şi s-ar pierde în întuneric, iar camera de filmat rămasă pe loc ar urmări creatura topindu-se în depărtare, printr-un superb procedeu cinematografic? Ce-ar spune într-un singur cuvânt, în câteva cuvinte, care să le biciuiască obrazul şi să-i trezească la realitate?

— Priveşte! şopti Faber.

Dintr-un elicopter coborî ceva care nu era nici maşină, nici animal, nici mort, nici viu, lucind cu o lumină verde pal. Arătarea rămase lângă ruinele fumegânde ale casei lui Montag, apoi oamenii îi aduseră aruncătorul de flăcări abandonat acolo şi-l puseră sub nasul Dulăului. Se auzi un zbârnâit, un clinchet, un bâzâit.

Montag clătină din cap, se ridică şi-şi goli paharul.

— E timpul să plec. Îmi pare rău pentru tot.

— De ce? Pentru mine? Pentru casa mea? Îmi merit soarta. Fugi, pentru numele lui Dumnezeu! Poate voi reuşi să-i mai întârzii aici…

— Aşteaptă. N-are rost să fii descoperit. După ce plec, arde cearşaful de pe pat, pe care l-am atins. Arde scaunul din sufragerie în crematoriul din perete. Şterge mobilierul cu alcool, şterge clanţele. Arde covorul din salon. Deschide aerul condiţionat la maximum în toate încăperile, iar la nevoie dă cu insecticid de molii. Pe urmă deschide aspersoarele şi spală aleile cu furtunul. Cu puţin noroc, putem distruge urmele măcar *aici*. Faber îi strânse mâna.

— Am eu grijă. Mult noroc. Dacă amândoi suntem sănătoşi, săptămâna viitoare sau peste două săptămâni ia

legătura cu mine, General Delivery, St. Louis. Îmi pare rău că, de data asta, nu am cum să te însoţesc prin cască. Data trecută a fost bine pentru amândoi. Dar echipamentul meu era limitat. Vezi tu, niciodată nu mi-am închipuit că îl voi folosi. Sunt un bătrân fără minte. N-am avut nimic în cap. Ce prostie, ce prostie. Aşa că nu mai am altă cască verde pe care să ţi-o pui în ureche. Acum pleacă!

— Încă ceva. Repede. Ia o valiză, umple-o cu hainele cele mai murdare, un costum vechi, cu cât mai murdar, cu atât mai bine, o cămaşă, nişte pantofi vechi, şosete…

Faber dispăru şi într-o clipă se întoarse. Sigilară valiza de carton cu bandă adezivă.

— Bineînţeles, ca să păstreze vechiul miros al domnului Faber, spuse Faber, lucrând cu râvnă.

Montag stropi exteriorul valizei cu whiskey.

— Nu vreau ca Dulăul să identifice două urme o dată. Pot să iau cu mine sticla? Voi avea nevoie de ea mai târziu. Iisuse, sper să ţină şmecheria!

Îşi strânseră mâinile din nou şi, ieşind pe uşă, mai aruncară o privire spre televizor. Dulăul pornise la drum, urmat de elicopterele cu aparate de filmat, şi adulmeca fără zgomot, fără zgomot, briza nopţii. Apoi o luă la fugă pe prima alee.

— La revedere!

Montag ieşi, fără zgomot, pe uşa din spate şi începu să alerge, ţinând în mână valiza pe jumătate goală. Auzi în spate sistemul de aspersoare ţâşnind în văzduh, umplând aerul nopţii mai întâi cu o ploaie uşoară, apoi cu un jet continuu care spăla trotuarele, scurgându-se pe alee. Purta cu el câţiva stropi de apă căzuţi pe obraz. I se păru că-l aude pe bătrân spunându-i rămas-bun, dar nu era sigur.

Începu să alerge repede, îndepărtându-se de casă, îndreptându-se spre râu.

* * *

Montag alerga.

Simţea Dulăul venind la fel ca toamna: rece, uscat şi grabnic; ca vântul care nu agită firul ierbii, care nu loveşte

în ferestre şi nici nu mişcă umbra frunzelor pe trotuarul alb. Dulăul nu atingea lumea. Îşi purta tăcerea în el, aşa încât simţeai tăcerea ridicându-se ca un zid apăsător în urma ta în tot oraşul. Montag simţi crescând această apăsare şi continuă să alerge.

În drum spre râu se opri să mai răsufle, aruncă o privire pe ferestrele slab luminate ale caselor trezite din somn şi văzu siluetele oamenilor dinăuntru urmărind pereţii-ecran; acolo, pe pereţi, Dulăul Mecanic, un abur de neon, mergea grăbit mai departe pe picioarele lui de păianjen, apărând şi dispărând, apărând şi dispărând! Ajunse la Elm Terrace, Lincoln, Oak, Park, apoi o luă pe aleea care ducea spre casa lui Faber!

Treci mai departe, se rugă în gând Montag, nu te opri, treci mai departe, nu intra!

Pe televizoarele de perete apăru casa lui Faber, cu sistemul de aspersoare pulsând în aerul nopţii.

Dulăul se opri, şovăind.

Nu! Montag îşi încleştă degetele de pervazul ferestrei. Pe aici! *Aşa*!

Acul cu procaină ţâşni în afară şi se retrase, iar ţâşni şi iar se retrase. Un singur strop limpede din lichidul viselor picură de pe acul care dispăru în botul Dulăului. Montag îşi ţinu respiraţia, păstrând aerul în piept ca un pumn încleştat.

Dulăul Mecanic se întoarse şi se îndepărtă în fugă de casa lui Faber, pornind înapoi pe alee.

Montag îşi aruncă privirea spre cer. Elicopterele erau mai aproape, un roi uriaş de insecte atrase de o singură sursă de lumină.

Cu mare efort, Montag îşi spuse încă o dată că, în drumul lui spre râu, nu asista la un episod de ficţiune, ci la propriul său joc de şah, pe care-l urmărea mutare cu mutare.

Scoase un strigăt, ca să-şi dea puterea necesară pentru a se smulge de lângă fereastra acestei ultime case şi de la priveliştea fascinantă dinăuntru. *La dracu'*! – şi plecă. Aleea, o stradă, şi apoi mirosul râului. Întinde piciorul,

pune-l jos, întinde-l, pune-l jos. Dacă era prins în obiectivul camerelor de filmat, în curând aveau să alerge douăzeci de milioane de Montag. Douăzeci de milioane de Montag alergând, alergând la fel ca în comediile de altădată, poliţişti, tâlhari, urmăritori, vânători şi vânat – văzuse imaginile de o mie de ori. În urma lui douăzeci de milioane de Dulăi, pândind tăcuţi, ricoşau în pereţii camerelor, năpustindu-se de pe peretele din dreapta pe cel din centru, apoi pe cel din stânga, după care dispăreau, şi iar dreapta, centru, stânga, şi iar dispăreau!

Montag îşi înfipse în ureche casca radio.

„Poliţia sugerează întregii populaţii din zona Elm Terrace să procedeze după cum urmează: locuitorii fiecărei case de pe fiecare stradă să deschidă uşa din faţă sau din spate sau să privească de la ferestre. Fugarul nu poate scăpa dacă în minutul următor toată lumea va privi în jurul casei. Fiţi gata!”

Desigur! Cum de n-o făcuseră până atunci? Cum de nu încercaseră metoda în atâţia ani? Toată lumea în picioare, toată lumea afară! Nu avea cum să le scape! Singurul om care alerga de unul singur în oraşul înnoptat, singurul care-şi punea picioarele la încercare!

„Numărăm până la zece! *Unu*! *Doi*!”

Simţi oraşul ridicându-se în picioare.

„Trei!”

Simţi oraşul ducându-se la miile lui de uşi.

Mai repede! Sus piciorul, jos piciorul!

„Patru!”

Oamenii mergeau ca somnambulii pe coridoarele caselor.

„Cinci!”

Simţi mâinile lor pe clanţe!

Mirosul râului era răcoros, ca o ploaie solidă. Îşi simţea gâtul ca ars de rugină şi ochii uscaţi de cât alergase. Urlă, ca şi cum urletul l-ar fi putut propulsa mai departe, proiectându-l înainte pe ultima sută de metri.

„Şase, şapte, opt!”

Fură apăsate clanţele a cinci mii de uşi.

„Nouă!”

Se îndepărtă în fugă de ultimul şir de case, pe o pantă care ducea la o întunecime solidă, mişcătoare.

„Zece!”

Uşile se deschiseră.

Îşi imagină mii de chipuri iscodind curţile, aleile, cerul; feţele ascunse după perdele, feţe palide, înfricoşate de noapte, ca nişte animale cenuşii pândind, trăgând cu ochiul afară din vizuinile lor electrificate, feţe cu ochi cenuşii, fără culoare, cu limbi cenuşii, cu gânduri cenuşii ieşind la iveală prin carnea amorţită a obrazului.

Dar el ajunsese la râu.

Îl atinse, ca să se convingă că era real. Intră în apă şi, pe întuneric, se dezbrăcă până la piele, stropindu-şi corpul, braţele, picioarele şi capul cu alcool; bău restul şi trase puţin pe nări. Apoi se îmbrăcă în hainele şi pantofii vechi ai lui Faber. Îşi aruncă propriile haine în râu şi privi cum apa le duce la vale. Apoi, cu valiza în mână, înaintă în mijlocul râului până când nu mai simţi fundul sub tălpi şi se lăsă purtat în întuneric.

* * *

Se găsea la trei sute de metri în aval când Dulăul ajunse la mal. Deasupra lui se învârteau elicele mari şi zgomotoase ale elicopterelor. O furtună de lumină se abătu asupra râului, şi Montag se scufundă sub strălucirea orbitoare, ca şi cum soarele ar fi sfâşiat o perdea de nori. Simţi apa ducându-l mai departe la vale, în întuneric. Apoi luminile se orientară din nou asupra uscatului, elicopterele porniră înapoi către oraş, ca şi cum ar fi descoperit o nouă urmă. O clipă mai târziu dispărură. Plecase şi Dulăul. Nu mai erau decât râul rece şi Montag, care plutea dintr-o dată în tăcere departe de oraş, de lumini şi de urmăritori, departe de toate.

Avea impresia că lăsase în urmă o scenă şi o mulţime de actori. O şedinţă de spiritism şi duhurile murmurând. Trecea dintr-o irealitate înfricoşătoare într-o realitate care părea ireală, fiindcă era nouă.

Malul negru luneca pe lângă el, în timp ce înainta în inima ţinutului dintre dealuri. Pentru prima oară în doisprezece ani stelele răsăreau deasupra lui în uriaşe roţi de foc. Văzu apărând pe cer un imens mănunchi de stele, care ameninţau să se prăvale asupra lui şi să-l zdrobească.

În timp ce plutea pe spate, valiza se umplu de apă şi se scufundă; curentul blând şi molcom îl îndepărta de oamenii care consumau umbre la micul dejun, abur la prânz şi vapori la cină. Fluviul era foarte real; îl ţinea în braţe confortabil şi-i dădea, în sfârşit, răgazul să se gândească la luna ce trecuse, la ultimul an, la anii din care era formată viaţa lui. Ascultă cum i se potoleau bătăile inimii. Gândurile i se liniştiră o dată cu bătăile inimii.

Văzu luna coborând pe cer. Luna, dar lumina ei de unde provenea? Bineînţeles, de la soare. Dar cine aprindea soarele? Propriul lui foc. Şi soarele continua zilnic să ardă şi să ardă. Soarele şi timpul. Soarele, timpul şi arderea. Arderea. Fluviul susura cu blândeţe, purtându-l mai departe. Arderea. Soarele şi toate ceasurile de pe pământ. În mintea lui toate se contopeau, devenind un singur lucru. După atâta timp cât plutise pe uscat şi după scurtul timp cât plutise pe apă, înţelegea de ce nu trebuia să mai ardă nimic în viaţa lui.

Soarele ardea în fiecare zi. Ardea Timpul. Lumea se învârtea nebuneşte în cerc, în jurul axei proprii, iar timpul avea grijă să ardă anii şi oamenii, chiar şi fără ajutorul lui. Prin urmare, dacă *el* şi ceilalţi pompieri ardeau lucruri, iar soarele ardea Timpul, însemna că *totul* era ars!

Unul din ei trebuia să renunţe la foc. Evident, nu soarele. Atunci acela trebuia să fie Montag, împreună cu cei alături de care lucrase până în urmă cu câteva ore. Trebuia cumva reînceputǎ activitatea de economisire şi păstrare, cineva trebuia să pună deoparte şi să păstreze, într-un fel sau altul – în cărţi, în documente, în minţile oamenilor, pe orice cale socotită sigură, ferită de molii, coropişniţe, rugină, mucegai şi oameni cu chibrituri. Lumea era plină de incendii de toate felurile şi dimensiunile. Breasla

fabricanţilor de azbest trebuia să pornească la treabă fără întârziere.

Simţi cum călcâiul i se loveşte de pământ, atingând prundiş, pietre şi zgâriind nisipul. Râul îl purtase către mal.

Se uită la uriaşa creatură neagră, fără ochi, fără lumină, fără formă, numai dimensiune care se întindea pe mii de kilometri, fără a-şi dori să se oprească, spre dealurile ierboase şi pădurile care-l aşteptau.

Ezita să abandoneze curentul dătător de siguranţă al apei. Se aştepta să-i iasă în cale Dulăul. Dintr-o dată copacii ar fi putut începe să se legene sub furtuna stârnită de elicoptere.

Dar nu simţi decât vântul obişnuit de toamnă trecând pe lângă el, ca un al doilea râu. De ce nu alerga Dulăul? De ce urmărirea continua pe uscat? Montag *ascultă*. Nimic. Nimic.

Millie, se gândi el. Tot acest ţinut. Ascultă-l! Nimic şi iar nimic. Atâta linişte, Millie, mă întreb cum ţi s-ar părea. Ai striga, *Taci, taci*! Millie, Millie. Îl cuprinse tristeţea.

Millie nu era acolo, nici Dulăul nu era acolo, dar mirosul uscat de fân venit de pe un câmp îndepărtat îl convinse să pună piciorul pe uscat. Îşi aminti o fermă pe care o vizitase când era copil, una dintre puţinele ocazii când descoperise că, undeva, în spatele celor şapte văluri ale irealităţii, dincolo de pereţii-ecran, dincolo de şanţul cu apă care împrejmuia oraşul, vacile rumegau iarbă, porcii se bălăceau la amiază în apa caldă a băltoacelor şi câinii lătrau după oile albe de pe coastă.

Acum mirosul uscat de fân şi legănarea apei îl făcură să-şi imagineze cum ar fi să doarmă în fân proaspăt, într-un hambar singuratic, departe de autostrăzile zgomotoase, în spatele unei ferme liniştite, la umbra unei vechi mori de vânt vâjâind la fel ca anii care treceau peste el. Să doarmă în podul înalt al hambarului toată noaptea, ascultând undeva, departe, animalele, insectele şi copacii, foşnete şi zvonuri îndepărtate.

În cursul nopţii i s-ar părea că aude zgomote, de pildă sunet de paşi. S-ar ridica în capul oaselor, încordat ca un

arc. Sunetul s-ar îndepărta. S-ar culca din nou, privind afară pe fereastra hambarului, noaptea târziu, şi ar vedea cum se sting luminile la fermă, apoi cum o femeie foarte tânără şi frumoasă s-ar aşeza în faţa ferestrei, pe întuneric, împletindu-şi părul. I-ar fi greu să-i desluşească trăsăturile, dar ar şti că trebuie să semene la chip cu fata pe care o cunoscuse într-un trecut care-i părea nespus de îndepărtat, cu atâta vreme în urmă, fata care cunoştea vremea şi care nu fusese niciodată arsă de scântei, fata care ştia ce înseamnă să freci o păpădie de bărbie. Apoi tânăra s-ar îndepărta de fereastra caldă, ca să reapară la etaj, în camera scăldată de razele de lună. După aceea, în sunetul morţii, sunetul avioanelor cu reacţie despicând cerul în două fâşii negre dincolo de linia orizontului, ar rămâne culcat în podul cu fân, la adăpost, să urmărească stelele acelea noi şi ciudate, profilate în zare şi fugind de lumina palidă a răsăritului.

Dimineaţa nu ar avea nevoie de somn, pentru că toate miresmele calde şi priveliştea unei nopţi la ţară l-ar odihni şi l-ar adormi cu ochii larg deschişi... Când îi veni în minte să încerce asta, buzele îi schiţară o umbră de surâs.

La picioarele scării podului cu fân, l-ar aştepta ceva incredibil. Ar coborî cu grijă în lumina trandafirie a zorilor, atât de conştient de lumea din jur, încât s-ar simţi înfricoşat, şi s-ar apleca deasupra micului miracol, după care s-ar lăsa în jos ca să-l atingă.

Un pahar cu lapte rece şi proaspăt, câteva mere şi pere puse la piciorul scării.

În clipa aceea era tot ce-şi putea dori. Câteva semne că imensa lume îl accepta şi-i oferea lungul răgaz de care avea nevoie ca să chibzuiască la toate lucrurile pe care trebuia să le gândească.

Un pahar cu lapte, un măr, o pară.

Se îndepărtă de râu.

Uscatul se năpusti spre el, ca un val mareic. Simţi cum îl striveşte întunericul, peisajul şi milioanele de mirosuri purtate de un vânt care-i îngheţa trupul. Se trase înapoi în semicercul de întuneric, sunet şi miros, cu urechile vâjâind.

Se învârti în loc. Stelele se revărsau peste privirea lui ca nişte meteoriţi în flăcări. Vru să se arunce din nou în apă, să se lase dus la vale, în siguranţă, nu se ştie unde. Pământul întunecat, înălţat în faţa lui, îi amintea de ziua aceea din copilărie când înota şi când apăruse ca de nicăieri cel mai mare val din câte îşi amintea să fi văzut vreodată; valul îl izbise de mâlul sărat, de întunericul verzui, apa îi ardea gura şi nasul, îi întorcea stomacul pe dos, făcându-l să ţipe! Prea multă apă!

Prea mult uscat.

Dinspre zidul negru, din faţa lui, răzbătu o şoaptă. O formă. În forma aceea doi ochi. Noaptea privindu-l. Pădurea care-l vedea.

Dulăul!

După cât alergase şi gonise, lac de sudoare, gata să se înece, ca să ajungă până aici, după ce luptase atât, crezându-se, în sfârşit, în siguranţă, în cele din urmă, răsuflase uşurat şi pusese piciorul pe uscat, ca să găsească…

Dulăul!

Montag scoase un ultim strigăt disperat, ca şi cum ar fi fost prea mult pentru el, pentru oricine.

Forma ţâşni ca o săgeată. Ochii dispărură. Mormanele de frunze se învârtejiră ca un duş uscat.

Montag rămase singur în pustietate.

O căprioară. Trase în nări mirosul pătrunzător de mosc, ca pe un parfum, amestecat cu sângele şi răsuflarea umedă a animalului, miros de nucşoară, muşchi şi pipirig în noaptea nesfârşită în care copacii se repezeau la el, se dădeau deoparte, se năpusteau din nou, iar se retrăgeau, în ritmul bătăilor inimii care-i răsunau sub pleoape.

Trebuie să fi fost miliarde de frunze; înainta prin ele ca prin apă, un râu uscat, mirosind a cuişoare şi a praf încins. Dar câte alte mirosuri! Pământul răspândea un miros ca de cartof crud tăiat, rece şi alb, mirosul pământului luminat de lună. Mai desluşea un miros ca de murături şi altul ca de pătrunjel de pe masa de acasă. Mai exista un miros vag şi gălbui, ca de muştar la borcan. Un altul ca de garoafe din

grădina vecinului. Îşi lăsă mâna în jos şi pipăi o buruiană care se ridicase să-l atingă, la fel ca un copil. Degetele lui miroseau a lemn-dulce.

Stătea pe loc, respirând cu nesaţ, şi cu cât trăgea mai mult în plămâni aerul de ţară, cu atât se umplea de tot ce se găsea în jur. Nu mai era pustiu pe dinăuntru. Aici se găseau lucruri din belşug care să-l umple. Aici se vor găsi întotdeauna lucruri din belşug.

Merse cu paşi poticniţi prin vadul puţin adânc al frunzelor.

În mijlocul necunoscutului, ceva familiar.

Piciorul lovi un obiect care scoase un sunet înfundat.

Pipăi solul cu palma, un metru mai încoace, un metru mai încolo.

Calea ferată.

Calea ferată care ieşea din oraş şi ruginea în ţinutul de provincie, de-a lungul râului, prin crânguri şi păduri acum pustii.

Aceasta era cărarea care trebuia urmată, indiferent încotro s-ar fi îndreptat. Singurul obiect familiar, vraja de care avea nevoie pentru scurtă vreme, ca s-o atingă, s-o simtă sub tălpi în timp ce-şi continua drumul prin mărăciniş, prin lacurile de mirosuri şi senzaţii tactile, prin foşnetul şi ploaia de frunze.

Porni pe calea ferată.

Descoperi cu surprindere că, dintr-o dată, era foarte sigur de un lucru, deşi nu avea cum să-l dovedească.

Odinioară, cu mult timp în urmă, pe unde păşea el acum păşise şi Clarisse.

Jumătate de oră mai târziu, înfrigurat şi înaintând cu grijă de-a lungul căii ferate, perfect conştient de trupul, obrazul şi buzele lui, cu ochii plini de întuneric, cu urechile încărcate de sunete, cu picioarele zgâriate de scaieţi şi urzici, văzu în faţa lui un foc.

Focul se stinse, apoi se aprinse din nou, ca un ochi care clipeşte. Se opri, temându-se să nu stingă focul cu o simplă răsuflare. Dar focul era acolo, iar el se apropie cu băgare de seamă, pe ocolite. Îi trebui aproape un sfert de oră ca să

ajungă lângă el, apoi se opri, rămânând ascuns, cu ochii la foc. Acea mică vietate, colorată în alb şi roşu, era un foc străin, fiindcă pentru el însemna cu totul altceva.

Focul nu ardea. *Încălzea*.

Văzu mai multe mâini întinse spre căldura lui, mâini fără braţe, care rămâneau învăluite în întuneric. Deasupra mâinilor, figuri încremenite, care se mişcau şi-şi schimbau expresia numai prin sclipirea focului. Nu ştiuse că focul putea fi şi aşa. În viaţa lui nu se gândise că focul putea la fel de bine să ofere, nu numai să ia. Până şi mirosul lui era altul.

Nu-şi dădea seama de cât timp stătea aşa, dar trăia o senzaţie nebunească, şi totuşi minunată, aceea a unui animal ieşit din pădure, atras de foc. Se simţea o creatură cu coadă şi ochi limpezi, cu blană, bot şi copite, cu coarne şi cu un sânge care ar fi mirosit a toamnă, dacă l-ai fi împrăştiat pe pământ. Rămase aşa mult timp, ascultând trosnetul cald al flăcărilor.

Deasupra acelui foc plutea tăcerea, o tăcere răsfrântă şi pe chipurile oamenilor; aici exista şi timp, destul timp ca să te aşezi lângă şina ruginită, sub copaci, să priveşti lumea, s-o răscoleşti cu privirea, ca şi cum ar fi fost în miezul unui foc de tabără, o piesă de oţel modelată de toţi oamenii aceştia. Dar nu numai focul era altfel. Ci şi tăcerea. Montag se apropie de acea tăcere aparte, în care se ghicea grija pentru tot ce exista în lume.

Apoi răsunară voci şi vocile vorbeau; nu auzea nimic din ce spuneau, dar sunetul lor se înălţa şi se pierdea treptat, vocile întorceau lumea pe toate părţile şi o cercetau; vocile cunoşteau ţinutul, copacii şi oraşul aflat la capătul căii ferate de lângă râu. Vocile discutau despre tot, nu exista nimic despre care să nu poată vorbi, îşi dădea seama după cadenţa, verva şi permanentul fior de curiozitate şi uimire care se ghicea în ele.

Apoi unul dintre bărbaţi ridică privirea şi-l văzu, poate pentru prima oară sau poate pentru a şaptea, apoi un glas îi strigă:

— E-n regulă, acum ieşi din ascunziş! Montag se trase înapoi printre umbre. Fii pe pace, insistă glasul. Eşti binevenit aici.

Montag se apropie încet de foc şi de cei cinci bătrâni care şedeau acolo, îmbrăcaţi în pantaloni şi jachete de doc albastru-închis şi în cămăşi de aceeaşi culoare. Nu ştia ce să le spună.

— Ia loc, îl invită cel care părea să fie şeful micului grup. Vrei puţină cafea?

Urmări lichidul negru şi aburind curgând într-o cană de cositor care îi fu oferită imediat. Sorbi timid şi le simţi privirea curioasă aţintită asupra lui. Cafeaua îi opări buzele, dar era foarte bună. Cei din jur aveau bărbi, dar bărbile lor erau curate şi îngrijite, la fel şi mâinile. Se ridicaseră în picioare, ca pentru a întâmpina un oaspete, iar acum se aşezară din nou. Montag sorbi din cafea.

— Mulţumesc, spuse el. Mulţumesc mult.

— Eşti binevenit, Montag. Numele meu e Granger. Îi întinse o sticluţă cu un lichid incolor. Bea şi asta. Îţi va schimba compoziţia chimică a transpiraţiei. Peste o jumătate de oră vei mirosi ca două persoane diferite. Cu Dulăul pe urmele tale, cel mai bun lucru e să te dai la fund. Montag bău lichidul amărui. Ai să trăsneşti ca un linx, dar asta nu contează, spuse Granger.

— Văd că-mi ştii numele, spuse Montag.

Granger făcu semn cu capul spre televizorul portabil, cu baterii, instalat lângă foc.

— Am urmărit toată povestea. Ne-am închipuit că vei porni spre sud, de-a lungul apei. Când te-am auzit înaintând orbeşte prin pădure, ca un elan beat, nu ne-am ascuns, aşa cum procedăm de obicei. Când elicopterele cu camere de filmat au făcut cale întoarsă spre oraş, ne-am închipuit că eşti în apă. Se întâmplă ceva ciudat. Vânătoarea continuă. Dar în sens opus.

— În sens opus?

— Hai să vedem.

Granger deschise televizorul portabil. Imaginea era un coşmar, condensată, trecută de la o cameră la alta prin pădure, un vârtej de fugă şi culori. O voce strigă:

„Urmărirea continuă la nord de oraş! Toate elicopterele poliţiei se îndreaptă spre 87 Avenue şi Elm Grove Park!”

Granger dădu din cap.

— Simulează. I-ai derutat lângă râu. Dar nu vor să recunoască. Sunt conştienţi că nu pot capta atenţia telespectatorilor la infinit. Spectacolul trebuie să aibă un sfârşit instantaneu, rapid! Dacă încep să caute pe toată lungimea râului, ar putea dura toată noaptea. Aşa că umblă după un ţap ispăşitor, ca să încheie urmărirea cu un final triumfător. Priveşte. În următoarele cinci minute îl vor prinde pe Montag!

— Dar cum…

— Priveşte.

Camera de filmat, plasată în pântecele unui elicopter, se aţinti asupra unei străzi pustii.

— Vezi? şopti Granger. Acolo vei fi tu; în celalalt capăt al străzii se găseşte victima. Vezi cum se apropie camera? Construieşte scena. Suspans. Cadru filmat de la distanţă. În clipa asta un nefericit oarecare a ieşit la plimbare. O raritate. O ciudăţenie. Să nu-ţi închipui că poliţia nu cunoaşte obiceiurile unor asemenea persoane – oameni care se plimbă dimineaţa de plăcere sau fiindcă au insomnii. În orice caz, poliţia îl are în evidenţă de luni sau ani de zile. Nu se ştie niciodată la ce pot sluji astfel de informaţii. Iar astăzi iată că se dovedesc foarte utile. Salvează aparenţele. Oh, Doamne, ia te uită!

Oamenii de lângă foc se aplecară în faţă.

Pe ecran un om dădu colţul. Dulăul Mecanic se năpusti fulgerător în prim-plan. Reflectoarele elicopterului trimiseră în jos o duzină de fascicule de lumină, prinzând omul între gratiile lor ca într-o cuşcă.

O voce strigă:

— Uite-l pe Montag! Urmărirea s-a *încheiat*!

Omul cel nevinovat încremenise uluit, cu ţigara aprinsă în mână. Privea ţintă Dulăul, neştiind ce era. Probabil că nu

avea să afle niciodată. Ridică ochii către cer şi către urletul sirenelor. Camera de filmat oferi brusc un prim-plan. Dulăul făcu un salt în aer, cu o viteză şi un simţ al sincronizării incredibil de frumoase. Acul ţâşni în afară. Camera zăbovi o clipă asupra lui, parcă pentru a da nenumăraţilor telespectatori răgazul de a vedea totul, expresia de spaimă de pe chipul victimei, strada pustie, animalul de oţel adulmecându-şi ţinta ca un taur.

— Montag, nu mişca! ordonă o voce din cer.

Camera se năpusti asupra victimei, o dată cu Dulăul. Amândouă ajunseră la el în acelaşi timp. Victima fu înşfăcată de Dulău şi de camera de filmat într-o încleştare fără scăpare, ca de păianjen. Omul ţipă. Ţipă. Ţipă!

Ecranul se întunecă. Tăcere.

Întuneric.

Montag urlă în mijlocul tăcerii şi întoarse capul.

Tăcere.

Apoi, după un timp – aşa cum îl percepeau oamenii aşezaţi în jurul focului, cu figuri împietrite – din spatele ecranului întunecat un crainic anunţă:

„Urmărirea s-a încheiat, Montag este mort; crima împotriva societăţii a fost pedepsită.”

Întuneric.

„Acum vă invităm în Salonul Cerului de la Hotelul Lux, pentru o jumătate de oră de program Înainte-de-Ivirea-Zorilor, cuprinzând…”

Granger închise televizorul.

— Nu i-au arătat faţa. Ai remarcat? Nici cei mai buni prieteni ai tăi n-ar putea spune dacă ai fost tu sau nu. Au învălmăşit lucrurile suficient cât să lase restul pe seama imaginaţiei. La dracu’! murmură el. La dracu’!

Montag nu spuse nimic, dar, amintindu-şi scena, rămase cu ochii pironiţi asupra ecranului, tremurând.

Granger îi puse uşor mâna pe braţ.

— Bine ai venit din lumea morţilor. Montag dădu din cap. Ar fi cazul să facem cunoştinţă, continuă Granger. Acesta este Fred Clement, fost titular al catedrei Thomas Hardy de la Cambridge, înainte ca Universitatea să devină

Şcoală de Inginerie Atomică. Cel de colo este doctorul Simmons de la Universitatea din Los Angeles, specialist în Ortega y Gasset; profesorul West, şi el aici de faţă, a contribuit substanţial în domeniul eticii, studiu acum învechit, în cadrul Universităţii din Columbia, cu mulţi ani în urmă. Reverendul Padover a ţinut câteva prelegeri acum treizeci de ani şi şi-a pierdut enoriaşii de la o duminică la alta pentru opiniile sale. E şi el cu noi de multă vreme. Cât despre mine, am scris o carte intitulată *Degetele din mănuşă: relaţia corectă dintre individ şi societate* şi iată unde am *ajuns*! Fii binevenit, Montag!

— Eu nu sunt unul dintre voi, spuse într-un târziu Montag, rostind rar cuvintele. Toată viaţa am fost un ignorant.

— Nu-i o noutate pentru noi. Toţi am făcut greşeala pe care *trebuia* s-o facem, altfel nu ne-am găsi aici. Când trăiam izolaţi, nu aveam decât ura. Cu ani în urmă am lovit un pompier venit să-mi ardă biblioteca. De atunci trăiesc ca un proscris. Vrei să ni te alături, Montag?

— Da.

— Ce ne poţi oferi?

— Nimic. Credeam că deţin o parte din Cartea Ecleziastului şi poate puţin din Apocalipsul Sfântului Ioan, dar acum nu le mai am nici pe acestea.

— Cartea Ecleziastului ar fi bună. Unde ai ţinut-o?

— Aici, răspunse Montag, ducând mâna la frunte.

— Ah! zâmbi Granger, încuviinţând din cap.

— Ce s-a întâmplat? Nu-i bine? întrebă Montag.

— E mai mult decât bine, e perfect!

Granger se întoarse către reverend.

— Avem o Carte a Ecleziastului?

— Una singură. Un bărbat pe nume Harris din Youngstown.

— Montag... Granger strânse cu putere umărul lui Montag. Ai grijă de tine. Păzeşte-ţi sănătatea. Dacă i se întâmplă ceva lui Harris, *tu* eşti Cartea Ecleziastului. Vezi cât de important ai devenit în numai un minut?

— Dar am uitat-o!

— Nu, nimic nu se pierde. Avem metodele noastre ca să aducem la suprafaţă comoara ascunsă în tine.

— Dar am încercat să-mi amintesc!

— Nu încerca. Va veni de la sine atunci când vom avea nevoie. Toţi suntem înzestraţi cu memorie fotografică, totuşi petrecem o viaţă învăţând cum să reţinem lucruri care, de fapt, se află deja *acolo*. Simmons studiază problema de douăzeci de ani, aşa că acum dispunem de o metodă prin care ne putem reaminti tot ce am citit cândva. Montag, ţi-ar plăcea să citeşti într-o zi *Republica* lui Platon?

— Desigur!

— *Eu* sunt *Republica* lui Platon. Ai vrea să citeşti Marcus Aurelius? Domnul Simmons este Marcus.

— Încântat, spuse domnul Simmons.

— Îmi pare bine, spuse şi Montag.

— Vreau să faci cunoştinţă cu Jonathan Swift, autorul acelei crude cărţi politice care este *Călătoriile lui Gulliver*! Iar dânsul este Charles Darwin, omul de colo este Schopenhauer, celălalt e Einstein, cel de lângă mine e Albert Schweitzer, un filosof foarte cumsecade. Aici suntem cu toţii, Montag. Aristofan, Mahatma Gandhi, Gautama Buddha, Confucius, Thomas Love Peacock, Thomas Jefferson şi domnul Lincoln. Tot noi suntem Matei, Marcu, Luca şi Ioan.

Toţi râseră încetişor.

— Nu se *poate*, murmură Montag.

— Ba se *poate*, replică, zâmbind, Granger. *Suntem* şi incendiatori de cărţi. Citim cărţile şi apoi le ardem, de teamă să nu fie găsite. Microfilmele nu ne-au fost de prea mare folos; suntem mereu pe drumuri, n-am vrut să îngropăm microfilmele şi să ne întoarcem mai târziu. Există întotdeauna riscul de a fi descoperit. E mai bine să păstrăm totul în capetele noastre, aşa nimeni nu poate vedea sau bănui nimic. Toţi conţinem fel şi fel de scrieri de istorie, literatură şi drept internaţional. Byron, Tom Paine, Machiavelli şi Hristos, toate se află aici. E târziu. A început războiul. Suntem aici, în câmp, iar oraşul e acolo, înfăşurat în veşmântul lui multicolor. Ce părere ai, Montag?

— Cred că am fost orb atunci când am încercat să fac după cum mă tăia capul, când am ascuns cărţi în casele pompierilor şi am dat alarma.

— Ai făcut ce trebuia să faci. La scară naţională, ideea ta ar fi dat rezultate minunate. Dar calea noastră e mai simplă şi, credem noi, mai bună. Tot ce dorim e să păstrăm intacte şi în siguranţă cunoştinţele de care considerăm că vom avea nevoie. Încă nu vrem să incităm sau să înfuriem pe nimeni. Pentru că, dacă noi suntem anihilaţi, atunci ştiinţa noastră va muri o dată cu noi, poate pentru totdeauna. În felul nostru, suntem cetăţeni model: nu facem nimic bătător la ochi, noaptea ne aciuăm pe dealuri, şi orăşenii ne lasă în pace. Când şi când ne mai opresc şi ne mai percheziţionează, dar nu găsesc la noi nimic care să ne incrimineze. Organizaţia e flexibilă, foarte mobilă şi fragmentară. O parte dintre noi au recurs la chirurgie plastică, pentru a-şi schimba fizionomia şi amprentele. În clipa de faţă avem o misiune cumplită; aşteptăm să înceapă războiul şi să se sfârşească tot atât de repede. Nu-i deloc plăcut, dar nu avem nicio putere, noi suntem o stranie minoritate care strigă în pustiu. După ce se va termina războiul, poate vom fi de vreun folos omenirii.

— Chiar crezi că după aceea vor pleca urechea?

— Dacă nu, atunci va trebui să mai aşteptăm. Vom transmite fiilor noştri cărţile, din gură în gură, şi ne vom lăsa copiii să slujească la rândul lor alţi oameni. Desigur, pe această cale se va pierde mult. Dar nu-i poţi *sili* pe oameni să te asculte. Trebuie să-i laşi să-şi vină singuri în fire şi să se întrebe ce s-a întâmplat şi de ce le-a fugit pământul de sub picioare. Nu poate dura aşa la nesfârşit.

— Câţi sunteţi?

— Suntem mii, pe drumuri, pe căile ferate dezafectate, pe dinafară vagabonzi, pe dinăuntru biblioteci întregi. La început n-a fost nimic planificat. Fiecare om avea o carte pe care dorea să şi-o amintească şi şi-o amintea. Apoi, în vreo douăzeci de ani, tot călătorind ne-am întâlnit unii cu alţii, am creat reţeaua şi am elaborat un plan. Cel mai important lucru pe care a trebuit să-l învăţăm este că noi nu contăm,

nu trebuie să avem orgoliu; nu trebuie să ne simţim superiori faţă de nimeni pe lume. Noi nu suntem decât coperţi de cărţi, fără cărţi nu însemnăm nimic. O parte dintre noi trăiesc în mici oraşe. Capitolul întâi din *Walden* de Thoreau, la Green River, Capitolul doi se află la Willow Farm, Maine. Există un orăşel în Maryland cu numai douăzeci şi şapte de locuitori, nicio bombă nu va cădea acolo; aici se găsesc eseurile complete ale unui scriitor pe nume Bertrand Russell. Ia oraşul, frunzăreşte-i paginile, atâtea pagini de persoană. Într-o bună zi, într-un an, când se va sfârşi războiul, cărţile vor putea fi rescrise, oamenii vor fi chemaţi să redea ceea ce ştiu şi vom transpune totul în cuvinte tipărite, până la o nouă Epocă a Întunericului, când poate va trebui să luăm totul de la început. Dar tocmai acesta e miracolul din fiinţa omenească: niciodată nu se descurajează şi nu se dezgustă în asemenea măsură, încât să renunţe să ia totul de la început, pentru că ştie foarte bine cât de important e acel lucru şi că *merită* făcut.

— Ce facem astă-seară? întrebă Montag.

— Aşteptăm, spuse Granger. Şi ne mutăm ceva mai la vale pe firul apei, pentru orice eventualitate.

Începu să arunce praf şi ţărână peste foc.

Ceilalţi îl ajutară, îl ajută şi Montag; în inima sălbăticiei toţi oamenii îşi mişcau mâinile, stingând focul împreună.

* * *

Se opriră lângă râu, la lumina stelelor.

Montag văzu discul luminos al ceasului antiacvatic. Cinci. Cinci dimineaţa. Încă un an scurs într-o singură oră şi zorii aşteptând dincolo de malul celălalt al râului.

— De ce aveţi încredere în mine? întrebă Montag.

Un bărbat se mişcă în întuneric.

— Înfăţişarea ta ne e de ajuns. În ultima vreme nu te-ai mai privit în oglindă. În plus, oraşul nu s-a sinchisit niciodată de noi în asemenea măsură, încât să trimită atâtea forţe în căutarea noastră. Câţiva ţicniţi care memorează versuri nu le pot face niciun rău, ei ştiu asta la fel cum ştim şi noi; la fel cum ştie toată lumea. Atâta timp

cât restul populaţiei nu umblă cu citate din Magna Charta şi din Constituţie, totul e în regulă. Pompierii erau suficienţi pentru a ţine situaţia sub control din când în când. Nu, oraşele ne lasă în pace. Dar *tu* arăţi îngrozitor.

Înaintară pe malul râului, îndreptându-se spre sud. Montag încercă să desluşească figurile însoţitorilor săi, chipurile bătrâne, ridate şi istovite, aşa cum şi le amintea la lumina focului. Căuta o sclipire, o decizie, un triumf asupra zilei de mâine, dar nu reuşea să le descopere. Poate se aştepta ca feţele lor să strălucească de ştiinţa acumulată, să radieze ca nişte torţe de la lumina pe care o purtau în ei. Dar toată lumina venise de la focul de tabără, iar oamenii de lângă el păreau să nu se deosebească prin nimic de oricare alţii care ar fi alergat o cursă epuizantă, care ar fi căutat îndelung, care ar fi fost martori la distrugerea lucrurilor bune, iar acum, foarte târziu, se adunaseră să aştepte sfârşitul petrecerii şi stingerea luminilor. Nu erau deloc siguri că pe viitor ceea ce purtau în minte va putea face zorii să lucească de o lumină mai pură, nu erau siguri decât că volumele stăteau aliniate în spatele privirii lor cuminţi şi că volumele aşteptau, cu paginile netăiate, cititorii care aveau să vină în anii ce urmau, care cu degete curate, care cu degete murdare.

În timp ce mergeau, Montag îşi muta privirea de unul la altul.

— Nu judeca o carte după coperţi, îl sfătui cineva.

Toţi râseră încetişor, continuându-şi drumul în aval.

* * *

Răsună un vâjâit ascuţit şi, înainte ca oamenii să ridice privirea, avioanele cu reacţie venite dinspre oraş erau de mult departe.

Montag întoarse privirea spre oraş, tocmai în celălalt capăt al râului, oraşul ale cărui lumini palide abia se mai zăreau.

— Soţia mea a rămas acolo, spuse el.

— Îmi pare rău. În următoarele câteva zile oraşele n-o vor duce prea bine, spuse Granger.

— E straniu că nu mi-e dor de ea, e straniu că nu mai simt mare lucru, spuse Montag. Acum o clipă mi-am dat seama că, şi dacă ar muri, nu cred că aş fi trist. Nu-i bine. Ceva nu e în regulă cu mine.

— Ascultă, spuse Granger. Îl luă de braţ şi începu să meargă alături de el, dând deoparte tufele ca să-i facă loc. Eram copil când a murit bunicul meu; era sculptor. Totodată era şi un om foarte cumsecade, capabil să reverse multă iubire asupra lumii; dăduse o mână de ajutor la curăţirea mahalalelor oraşului; ne meşterea jucării şi a făcut sute de lucruri atâta vreme cât a fost în viaţă; întotdeauna avea ceva de lucru. Când a murit, mi-am dat seama că nu plângeam pentru el, ci pentru lucrurile pe care le făcuse. Plângeam pentru că niciodată nu avea să mai facă acele lucruri, nu avea să mai sculpteze o bucată de lemn, nici să ne ajute să creştem porumbei în curtea din spate, nici să cânte la vioară aşa cum cânta odinioară, nici să ne spună glume. Era parte din noi şi, când a murit, toate activităţile au încremenit, n-a mai existat nimeni care să le facă aşa cum le făcea el. Era unic. Era o persoană importantă. Niciodată nu mi-am revenit după moartea lui. Deseori mă gândesc la sculpturile minunate care nu au mai ajuns să prindă viaţă, pentru că a murit el. Câte glume lipsesc de pe lume, câţi porumbei întorşi acasă nu au mai fost atinşi de mâna lui. El modela lumea. *Crea* lucruri noi în ea. În noaptea în care a murit el, lumea a fost văduvită de zece milioane de gesturi frumoase.

Montag continua să meargă în tăcere.

— Millie, Millie, şopti el. Millie.

— Poftim?

— Soţia mea, soţia mea. Sărmana Millie, sărmana, sărmana Millie. Nu-mi pot aminti nimic. Mă gândesc la mâinile ei, dar nu le văd făcând nimic. Pur şi simplu, îi atârnă pe lângă corp, stau în poală sau ţin o ţigară, atât şi nimic mai mult.

Montag întoarse capul şi privi în urmă.

Ce-ai oferit oraşului, Montag?

Cenuşă.

Ce şi-au oferit ceilalţi unul altuia?

Nimic.

Granger se opri, privind în urmă împreună cu Montag.

— Fiecare om trebuie să lase ceva în urma lui atunci când moare, aşa spunea bunicul meu. Un copil, o carte sau un tablou, o casă, un zid înălţat de mâna lui sau o pereche de pantofi. Sau o grădină. Ceva ce mâna ta a atins în aşa fel, încât sufletul tău să aibă unde se refugia atunci când îţi soseşte ceasul; iar când oamenii se uită la copacul ori la floarea pe care le-ai sădit, tu eşti acolo. Nu contează ce faci, spunea bunicul, atâta timp cât schimbi un lucru faţă de cum era înainte, ca tu să-l atingi transformându-l în ceva care să-ţi semene de îndată ce-ţi iei mâna de pe el. Deosebirea între omul care doar tunde iarba şi un grădinar adevărat constă în atingere, spuse el. Cel care tunde iarba e ca şi inexistent, grădinarul va trăi o veşnicie. Granger îşi mişcă mâna. Bunicul mi-a arătat cândva nişte filme cu rachete V-2 de acum cincizeci de ani. Ai văzut vreodată ciuperca atomică de la o înălţime de trei sute de kilometri? E ca o gămălie de ac, o nimica toată. Cu toată pustietatea pe care a lăsat-o în jur. Bunicul mi-a pus filmul cu rachetele V-2 de peste zece ori, spera că, într-o bună zi, oraşele noastre se vor deschide mai mult şi vor permite accesul verdeţii şi naturii, spre a aminti oamenilor că ni se atribuie un mic spaţiu pe pământ şi că supravieţuim în natură, care ne poate lua înapoi ceea ce ne-a dat, printr-o simplă suflare asupra noastră sau trimiţând marea să ne spună că nu suntem atât de importanţi. Când vom uita cât de aproape sunt pustietatea şi întunericul, spunea bunicul, într-o bună zi natura va veni şi ne va pedepsi pentru că am uitat cât de cumplită şi reală poate fi. Înţelegi? se întoarse Granger către Montag. Bunicul e mort de atâţia ani, dar, dacă mi-ai putea deschide craniul, în circumvoluţiile creierului meu ai găsi amprenta lui uriaşă. M-a atins. După cum ţi-am spus la început, era sculptor. „Detest expresia latină Status Quo!” spunea el. „Trăieşte ca şi cum peste zece secunde ţi-ar fi dat să nu mai fi. Priveşte lumea. E mai fantastică decât orice vis confecţionat sau plătit în fabrici. Nu cere nicio

garanţie, nu cere protecţie, aşa ceva nu a existat nicicând. Iar dacă ar exista, ar aminti cumva de leneşul care atârnă cu capul în jos într-un copac zi de zi de dimineaţă până seara şi care-şi petrece viaţa dormind. La dracu' cu toate astea, spunea bunicul, scutură copacul şi trânteşte leneşul cu fundul de pământ."

— Priveşte! strigă Montag.

Războiul începu şi se sfârşi în aceeaşi clipă.

Mai târziu, oamenii adunaţi în jurul lui Montag nu putură spune dacă într-adevăr, văzuseră ceva. Poate un simplu fulger de lumină şi de mişcare în cer. Poate că bombele erau acolo, la fel ca avioanele, la cincisprezece kilometri, şapte kilometri, un kilometru jumătate înălţime, pentru că într-o fracţiune de secundă, ca nişte boabe de grâu aruncate în cer de mâna unui gigantic semănător, bombele se prăvăliră cu repeziciune înspăimântătoare, şi totuşi cu încetineală, asupra oraşului pe care îl lăsaseră în urmă. De fapt, bombardamentul luă sfârşit de îndată ce avioanele cu reacţie îşi identificară ţinta şi alertară bombardierele care zburau cu şapte mii de kilometri pe oră; războiul se încheie la fel de rapid ca un vâjâit de seceră. De îndată ce fu acţionat dispozitivul de lansare a bombei, totul se termină. Timp de trei secunde încheiate, lungi cât o istorie, înainte ca bombele să-şi atingă ţinta, avioanele inamice ocoliseră jumătate din lumea vizibilă, ca nişte proiectile în care băştinaşul sălbăticit nu putea crede, pentru că erau invizibile; cu toate acestea, în asemenea momente inima se năruie dintr-o dată, trupul se desface în mişcări distincte şi sângele constată cu uimire cum se împrăştie în văzduh; creierul îşi pierde cele câteva amintiri de preţ şi moare, fără să înţeleagă.

Nu era nimic de crezut. Totul se reducea la un gest. Montag văzu zvâcnetul unui uriaş pumn de metal asupra oraşului din depărtare şi ştiu că urletul avioanelor cu reacţie care urma să apară după explozie va spune: *Dezintegraţi, nu lăsaţi piatră peste piatră, să piară tot. Să moară*.

Montag reţinu bombele în văzduh pentru o clipă, cu puterea minţii şi cu mâinile care se întindeau neputincioase înspre ele. „Fugi!” îi strigă el lui Faber. „Aleargă!” îi strigă Clarissei, iar lui Mildred: „Pleacă! Pleacă de acolo!” Îşi aminti din nou că Clarisse murise. Iar Faber *plecase* şi acum se găsea undeva, în văile adânci din provincie; autobuzul de ora cinci dimineaţă parcurgea traseul de la o pustietate la alta. Deşi nenorocirea încă nu se produsese, deşi se afla încă în văzduh, catastrofa era atât de sigură cum numai omul era în stare s-o facă. Înainte ca autobuzul să parcurgă alţi cincizeci de metri pe şosea, destinaţia lui avea să-şi piardă semnificaţia, iar punctul de plecare se va transforma dintr-o metropolă într-un cimitir de vechituri.

Iar Mildred…

Pleacă, fugi!

O văzu undeva, într-o cameră de hotel, în ultima jumătate de secundă care-i mai rămânea de trăit acum când bombele se aflau numai la un metru înălţime de clădirea unde se afla, la numai jumătate de metru, la numai câţiva centimetri. O văzu aplecându-se spre pereţii uriaşi şi sclipitori, plini de culoare şi mişcare, unde familia îi vorbea, îi vorbea şi iar îi vorbea, unde familia trăncănea, pălăvrăgea, îi spunea pe nume şi-i zâmbea, fără să-i spună nimic despre bomba care ajunsese deasupra hotelului la numai trei centimetri, un centimetru, jumătate de centimetru. Stătea aplecată spre peretele-ecran, ca şi cum dorinţa ei de a privi ar fi descoperit acolo secretul neliniştii şi nopţilor fără somn. Mildred, aplecată cu nerăbdare, cu nelinişte, vrând parcă să plonjeze, să cadă, să se prăvălească în acea imensitate de forfotă şi culoare, să se înece în fericirea ei luminoasă.

Căzu prima bombă.

— Mildred!

Poate că – cine avea să ştie vreodată? – poate că marile posturi de emisie, cu razele lor de culoare, lumină şi vorbărie, fuseseră primele care se cufundaseră în uitare.

Azvârlit la pământ, prăbuşindu-se în gol, Montag văzu, simţi – sau îşi închipui că vede şi că simte – cum pereţii se

întunecă în faţa lui Millie, cum o aude ţipând, pentru că într-o milionime din timpul care-i rămăsese de trăit îşi văzuse reflectat propriul chip, nu într-un glob de cristal, ci într-o oglindă, iar chipul ei era atât de pustiit, singur în încăpere, fără să atingă nimic, înfometat şi hrănindu-se din sine însuşi, încât în cele din urmă îl recunoscuse ca fiind al ei şi se uitase repede către tavan, chiar în secunda în care întreaga structură a hotelului se prăbuşea asupra ei, ducând-o cu milioanele de kilograme de cărămidă, metal, plastic şi lemn, la întâlnirea cu locatarii din stupii de dedesubt, toţi prăvăliţi fulgerător spre subsolul unde explozia se descotorosi de ei fără nicio explicaţie.

Îmi amintesc. Montag îşi înfipse degetele în pământ. Îmi amintesc. Chicago. Chicago cu mult timp în urmă. Millie şi cu mine. *Acolo* ne-am cunoscut! Acum îmi amintesc. Chicago. Cu mult timp în urmă.

Violenţa impactului izbi aerul, trimiţându-l peste râu şi în lungul lui, trântind oamenii ca pe nişte piese de domino aşezate în şir, ridicând vârtejuri de apă şi făcând crengile copacilor să se vaite de vântul puternic care se îndrepta spre sud. Montag se lipi de pământ, făcându-se cât mai mic şi strângând din pleoape. Clipi o dată. În acea secundă văzu în aer, nu bombele, ci oraşul. Îşi schimbaseră locurile. Pentru încă o clipă imposibilă oraşul încremeni, reconstruit şi de nerecunoscut, mai înalt decât ar fi sperat sau ar fi încercat vreodată să ajungă, mai înalt decât îl construise omul, ţâşnind în văzduh în jerbe de beton sfărâmat şi aşchii de metal rupt, pictura murală a unei avalanşe răsturnate, un milion de culori, un milion de ciudăţenii, cu câte o uşă în loc de fereastră, o latură în locul unui perete din spate, un plafon în locul planşeului, după care oraşul se prăvăli în gol, căzând mort la pământ.

În urma lui stăruia ecoul morţii.

* * *

Montag zăcea la pământ, ochii închişi îl usturau din cauza firelor de ţărână, praful i se adunase ca un strat fin de ciment în gura încleştată; suspina şi plângea, gândul îi

fugi din nou: îmi amintesc, îmi amintesc, îmi mai amintesc ceva. Ce anume? Da, da, o parte din Ecleziast. O parte din Ecleziast şi din Apocalipsa lui Ioan. O parte din cartea aceea, o parte din ea, repede, repede, până n-o uit din nou, până nu-mi revin din şoc, până nu se potoleşte vântul. Cartea Ecleziastului. Iată. O repetă în gând, continuând să zacă pe pământul care tremura, repetă cuvintele de multe ori şi cuvintele erau perfecte, fără ca el să-şi dea silinţa, nicăieri nu exista Pasta de Dinţi Denham, nu era decât Predicatorul, stând în mintea lui şi privindu-l…

— Ei, hai! spuse un glas.

Ceilalţi bărbaţi zăceau gâfâind ca nişte peşti aruncaţi pe iarbă. Se agăţaseră de iarbă cum se agaţă copiii de obiectele cunoscute, oricât de reci sau moarte ar fi ele, indiferent ce s-a întâmplat sau se va întâmpla, toţi îşi ţineau degetele înfipte în ţărână şi ţipau cu gurile căscate, ca să nu le explodeze timpanele, ca să nu-şi piardă minţile, ţipa şi Montag, un protest în faţa vântului care le biciuia obrazul, le crăpa buzele şi le însângera nasul.

Montag privi cum norul de praf se aşternea pe pământ şi cum tăcerea învăluia universul. Aşa cum şedea acolo, i se părea că vede fiecare fir de iarbă, că aude fiecare ţipăt, strigăt, şoaptă ridicată către cer. Tăcerea se lăsă peste praful cernut ca prin sită asupra lumii şi o dată cu ea tot timpul de care aveau nevoie ca să privească în jurul lor, ca să asimileze realitatea acelei zile cu simţurile lor.

Montag privi spre râu. Vom merge pe apă. Se uită la vechile şine de cale ferată. Sau pe aici. Acum putem merge chiar şi pe şosele, vom avea timp să adunăm lucruri în noi. Într-o bună zi, după ce aceste lucruri vor fi stat în noi multă vreme, vor ieşi la lumină prin mâinile şi gurile noastre. Multe vor fi greşite, dar vor exista destule corecte. Azi vom porni la drum, ca să vedem lumea, felul în care ea se mişcă şi vorbeşte, adevărata ei înfăţişare. Acum vreau să văd tot. Deşi nimic din ea nu mă va reprezenta când va pătrunde în mine, după un timp se va închega înlăuntrul fiinţei mele şi va fi eul meu. Priveşte lumea din afară, Doamne, Doamne, priveşte lumea din afara mea, de dincolo de chipul meu,

singurul mod de a o putea atinge cu adevărat este s-o aduc acolo unde e parte din mine, ca să fie în sângele meu, să treacă prin mine de o mie, de zece mii de ori pe zi. O voi lua în stăpânire, aşa încât să nu-mi mai scape niciodată, într-o bună zi voi ţine lumea ferm în mâna mea. Deocamdată nu am atins-o decât cu un deget; e numai începutul.

Vântul se domoli.

Ceilalţi bărbaţi mai rămaseră o vreme la pământ, gata să se lase furaţi de somnul zorilor, încă nepregătiţi să se ridice şi să pornească la treburile zilei, focul şi hrana, miile de detalii născute din grija de a face pas după pas şi gest după gest. Şedeau clipind, cu pleoapele îmbâcsite de praf. Răsuflau iute, apoi mai liniştit, apoi egal…

Montag se ridică în capul oaselor.

Dar nu făcu altă mişcare. Nici ceilalţi. Soarele colora zările întunecate cu o dâră subţire, roşietică. Aerul era rece şi mirosul lui vestea apropierea ploii.

Fără o vorbă, Granger se ridică, îşi pipăi braţele şi picioarele, înjurând, înjurând fără încetare din vârful buzelor, cu lacrimile curgându-i pe obraz. Îşi târşâi picioarele până la râu, ca să privească în lungul apei.

— E ras ca în palmă, spuse el după o lungă tăcere. Oraşul arată ca un morman de praf de copt. E complet distrus. Apoi, după o pauză la fel de lungă. Mă întreb câtă lume ştia ce urmează. Câţi au fost luaţi prin surprindere?

Dar în celălalt capăt al lumii? se întrebă Montag. Câte alte oraşe au murit? Câte în ţara noastră? O sută, o mie?

Cineva scăpără un chibrit şi-l apropie de o bucată de hârtie uscată scoasă din buzunar, apoi vârî hârtia sub o grămăjoară de iarbă şi frunze şi puse deasupra crenguţe umede, care sfârâiau; până la urmă focul se aprinse şi flăcările se înălţară în prag de dimineaţă, o dată cu soarele care răsărea; oamenii întoarseră încet privirea de la râu, atraşi de foc, fără a avea nimic de spus, şi soarele le coloră ceafa aplecată peste flăcări.

Granger desfăşură un pergament în care se găsea puţină slănină.

— Să îmbucăm ceva. După aceea vom face cale întoarsă şi vom porni în susul apei. Poate că e nevoie de noi.

Cineva scoase o tigaie mică, puseră slănina în ea şi aşezară tigaia pe foc. După câteva momente, slănina începu să tremure şi să danseze în tigaie, iar stropii ei umplură aerul dimineţii de aromă. Oamenii urmăreau ritualul în tăcere.

Granger privea ţintă focul.

— Phoenix.

— Cum?

— Înainte de Hristos exista o pasăre neroadă care se numea phoenix. O dată la câteva sute de ani îşi construia un rug şi-şi dădea foc. Trebuie să fi fost rudă apropiată cu Omul. Însă de fiecare data când se făcea scrum, renăştea din cenuşă. Se pare că şi noi facem acelaşi lucru, iar şi iar, însă noi avem un avantaj pe care pasărea phoenix nu l-a avut niciodată. Noi ne dăm seama de prostia pe care am făcut-o. Ne dăm seama de toate prostiile pe care le facem de o mie de ani încoace şi, întrucât le cunoaştem şi le avem mereu în preajma noastră, putându-le vedea, într-o zi vom înceta să mai construim ruguri funerare şi să ne aruncăm în flăcări. Mai câştigăm o mână de oameni care îşi amintesc de fiecare generaţie. Luă tigaia de pe foc, lăsă slănina să se răcească, apoi mâncară încet, căzuţi pe gânduri. Acum, haideţi să pornim în susul apei, îi îndemnă Granger. Şi nu uitaţi un lucru: voi nu sunteţi importanţi. Voi nu însemnaţi nimic. Într-o bună zi povara pe care o ducem noi ar putea fi de folos cuiva. Dar chiar şi atunci când am avut cărţile la îndemână, cu multă vreme în urmă, nu ne-am slujit de ceea ce găseam în ele. Continuam să ne jignim morţii. Scuipam pe mormintele tuturor nefericiţilor care muriseră înaintea noastră. În săptămâna, luna, anul ce urmează vom întâlni mulţi oameni singuri. Când ne vor întreba cu ce ne ocupăm, puteţi răspunde: „Ne amintim.” Aşa vom câştiga partida până la urmă. Într-o bună zi ne vom aminti atât de multe, încât vom construi cel mai mare excavator din istorie şi vom săpa cel mai uriaş mormânt al tuturor timpurilor; vom

arunca războiul înăuntru şi-l vom îngropa acolo. Acum, haideţi, mai întâi, vom construi o fabrică de oglinzi şi în anul care vine nu vom produce altceva decât oglinzi, ca să ne vedem bine chipul în ele.

Terminară de mâncat şi stinseră focul. În jurul lor lumina zilei se făcea tot mai strălucitoare, ca şi cum cineva ar fi mărit fitilul unei lămpi trandafirii. Păsările care fugiseră grăbite se întorceau în copaci, înapoindu-se la cuiburi.

Montag porni la drum şi, după scurt timp, descoperi că ceilalţi îl urmau îndeaproape, îndreptându-se spre nord. Surprins, se dădu deoparte, ca să-i facă loc lui Granger, dar acesta îl privi şi-i făcu semn cu capul să meargă mai departe. Montag rămase în frunte. Se uita la apă şi la cer, la calea ferată mâncată de rugină care ducea înapoi la fermele cu hambare pline cu fân, pe lângă care mulţi trecuseră pe timp de noapte, după ce părăsiseră oraşul. Mai târziu, peste o lună sau peste şase luni, în niciun caz mai mult de un an, se va înapoia aici, singur, şi va continua să meargă până îi va ajunge din urmă pe oamenii aceia.

Acum însă îi aştepta cale lungă, de dimineaţă până spre amiază; însoţitorii lui tăceau, pentru că aveau multe lucruri la care să se gândească şi pe care să şi le amintească. Poate mai târziu, spre prânz, când soarele se va ridica şi-i va încălzi, ceilalţi vor începe să vorbească sau, pur şi simplu, să spună lucruri pe care şi le aminteau, doar ca să se asigure că erau acolo, să se convingă că acele lucruri se aflau în siguranţă în mintea lor. Montag simţi freamătul tainic al cuvintelor mocnind încet în el. Când îi va veni rândul, ce ar putea să spună, ce ar putea oferi într-o zi ca aceea, ca să facă drumul mai plăcut? Fiecare lucru are un timp al lui. Pentru fiecare lucru există un moment potrivit. Da. Un moment în care să dărâmi şi un moment în care să construieşti. Da. Un moment în care să păstrezi tăcerea şi un moment în care să vorbeşti. Da, toate acestea. Dar ce altceva? Ce altceva? Ceva, ceva…

Şi pe fiecare mal al râului creştea câte un copac al vieţii, care făcea douăsprezece feluri de fructe, ce se pârguiau în

fiecare lună; Iar frunzele copacului slujeau la tămăduirea seminţiilor.

Da, se gândi Montag, asta am s-o păstrez pentru amiază. Pentru amiază…

Când vom ajunge în oraş.

Postfaţă[2]

NU ŞTIU CUM SE FACE, DAR, DE FAPT, SCRIAM UN roman de zece cenţi, în sensul propriu al expresiei. În primăvara lui 1950 m-a costat nouă dolari şi optzeci de cenţi în monede de câte zece ca să scriu şi să definitivez prima versiune a romanului *Omul focului*, care mai târziu avea să devină *Fahrenheit 451*.

În toţi anii, începând din 1941 până atunci, îmi dactilografiasem cea mai mare parte a lucrărilor prin garajele familiei, fie la Veneţia, California (unde locuiam, fiindcă eram săraci, nu fiindcă ne-ar fi „dat mâna”) sau în spatele casei în care soţia mea, Marguerite, şi cu mine ne-am crescut copiii. Am fost alungat din garaj de scumpii mei copii, care se încăpăţânau să vină la fereastra din spate, cântând şi bătând în geam. Ca tată, am fost nevoit să aleg între a termina o carte şi a mă juca cu fetiţele. Bineînţeles, am ales joaca, ceea ce a periclitat veniturile familiei. Trebuia să-mi găsesc un birou. Nu ne puteam permite să avem unul acasă.

În cele din urmă, am descoperit ceva potrivit, un birou de dactilografie la subsolul bibliotecii Universităţii din Los Angeles, California. Acolo, frumos aliniate, erau vreo douăsprezece maşini de scris vechi, tip Remington sau Underwood, care se închiriau cu zece cenţi jumătatea de oră. Băgai înăuntru moneda, ceasul începea să ticăie nebuneşte, iar tu te apucai să dactilografiezi frenetic, ca să termini înainte să treacă jumătatea de oră. Aşadar, au existat doi factori – copiii de acasă şi mecanismul de cronometrare dactilo – care m-au determinat să devin un

[2] *Postfaţa* şi *Coda* au fost scrise după aproape trezeci de ani şi adăugate ediţiilor actuale ale romanului (n.ed.)

maniac al tastării. Într-adevăr, timpul costa bani. Am terminat prima versiune în circa nouă zile. Cuprindea douăzeci şi cinci de mii de cuvinte şi reprezenta jumătate din romanul care urma să fie. Când nu investeam monede de zece cenţi, gata să-mi pierd minţile în momentul în care maşina se bloca (pentru că pierdeam din timpul atât de preţios!) sau nu băgam şi scoteam paginile din maşină, colindam pe la etaj. Acolo mă plimbam extaziat pe coridoare şi printre rafturi, atingeam cărţile, luam volume din raft, le răsfoiam, apoi puneam cărţile la loc, devorând cu nesaţ toate lucrările de valoare care reprezintă esenţa unei biblioteci. Trebuie să recunoaşteţi că era un loc nemaipomenit ca să scrii despre incendierea cărţilor în Viitor!

Atât despre trecut. Cum rămâne cu *Fahrenheit 451* la ora actuală, în epoca noastră? Mi-am schimbat părerea despre ce a însemnat cartea aceasta pentru mine la începutul carierei mele de scriitor? Doar dacă vreţi, de fapt, să mă întrebaţi dacă dragostea mea pentru biblioteci a crescut şi s-a intensificat, întrebare la care răspunsul e un „da” hotărât, care ricoşează de rafturi şi scutură pudra de pe obrazul bibliotecarei. De când am scris această carte, am conceput mai multe povestiri, romane, eseuri şi poezii despre scriitori decât oricare alt scriitor din câţi cunosc. Am scris poeme despre Melville, Melville şi Emily Dickinson, Hawthorne, Poe, Edgar Rice Burroughs, pe parcurs l-am comparat pe Jules Verne şi căpitanul Nemo cu Melville şi căpitanul lui, la fel de bântuit de obsesii. Am aşternut în grabă poezii despre bibliotecari, am călătorit cu trenul pe timp de noapte în compania autorilor mei preferaţi, am străbătut pustietatea continentului fără somn până dimineaţă, stând la taclale şi bând un pahar, bând un pahar şi stând la taclale. Într-o poezie îl preveneam pe Melville să se ţină departe de uscat (niciodată nu l-a preocupat subiectul!); pe Bernard Shaw l-am transformat într-un robot, ca să-l pot aşeza confortabil într-o navă spaţială, urmând să-l trezesc în lunga călătorie către Alpha Centauri, ca să-i aud Prefeţele rostite în urechea mea copleşită de

încântare. Am scris o povestire despre Maşina Timpului, în care mă întorceam la căpătâiul lui Wilde, Melville şi Poe, ca să-i asigur de dragostea mea şi să le încălzesc oasele în ultimele ceasuri… Dar de ajuns. După cum vedeţi, sunt nebunia întruchipată când vine vorba de cărţi, de scriitori şi de marile silozuri în care e păstrată înţelepciunea lor.

De curând, având în apropiere Sala de Teatru Studio din Los Angeles, mi-am rechemat din umbre personajele din *Fahrenheit 451*. Ce mai este nou de la ultima noastră întâlnire în 1953? i-am întrebat pe Montag, Clarisse, Faber şi Beatty.

Eu i-am întrebat. *Ei* au răspuns.

Au scris noi scene, au dezvăluit cotloane încă nedescoperite ale sufletelor şi viselor lor. Rezultatul a fost o piesă în două acte, pusă în scenă cu bune rezultate şi, mai ales, cronici favorabile.

Beatty a ieşit şi mai mult din culise la întrebarea mea: Cum a început totul? Ce te-a făcut să iei hotărârea de a fi şef al brigăzii de pompieri, incendiator de cărţi? Răspunsul surprinzător al lui Beatty a venit într-o scenă în care căpitanul îl invita la el acasă pe eroul nostru, Guy Montag. Intrând, Montag descoperă uluit mii şi mii de cărţi care umpleau pereţii bibliotecii secrete a căpitanului de pompieri! Montag se întoarce şi-i strigă lui Beatty:

— Dar dumneata eşti şeful incendiatorilor! Nu poţi avea cărţi chiar în locuinţa dumitale!

La care şeful, cu un zâmbet vag şi detaşat, răspunde:

— Nu faptul de a *avea* cărţi reprezintă un delict, Montag, ci faptul de a le *citi*! Da, e adevărat. Am cărţi, dar nu le *citesc*! Şocat, Montag aşteaptă explicaţia lui Beatty. Nu vezi unde-i frumuseţea, Montag? Eu nu le citesc niciodată. Nici măcar o carte, nici măcar un capitol, nici măcar o pagină, nici măcar un paragraf. *Chiar* că-i paradoxal, nu-i aşa?! Să ai mii de cărţi şi să nu deschizi niciuna, să le întorci spatele la toate şi să spui: „Nu.” E ca şi cum ai avea casa plină de femei frumoase şi, zâmbind, nu te-ai atinge… de niciuna. Aşadar, vezi bine că nu sunt un infractor. Dacă mă prinzi vreodată *citind* o carte, atunci da,

poţi să mă denunţi! Dar locul acesta e la fel de pur ca dormitorul imaculat al unei fete de doisprezece ani în nopţile de vară. Cărţile mele mor pe rafturi. De ce? Pentru că aşa vreau eu. Eu nu le întreţin, nu le dau speranţe nici cu mâna, nici cu ochiul, nici cu vorba. Nu valorează mai mult decât praful de pe ele.

— Nu înţeleg cum de nu poţi fi…, protestează Montag.

— Tentat? exclamă căpitanul brigăzii de pompieri. Oh, *asta* s-a întâmplat cu multă vreme în urmă. Mărul a fost mâncat şi acum nu mai există. Şarpele s-a înapoiat la copacul lui. Grădina s-a umplut de bălării şi rugină.

— Cândva…, Montag şovăie, apoi continuă: Cândva, probabil, ai iubit cărţile foarte mult.

— Touché! răspunde căpitanul. Lovitură sub centură. În bărbie. În inimă. În stomac. Oh, uită-te la mine, Montag. Sunt omul care a iubit cărţile, ba nu, băiatul pasionat cândva de ele, nebun după ele, care se căţăra pe rafturi ca un cimpanzeu înfometat. Le devoram ca pe salată, cărţile erau sandvişul meu de la amiază, gustarea de după-masă, cina şi gustarea de la miezul nopţii. Rupeam paginile, le mâncam cu sare, le muiam în sos, ronţăiam coperţile, întorceam capitolele cu limba! Cu zecile, cu sutele, cu milioanele. Duceam atât de multe cărţi acasă, încât, ani întregi am rămas cocârjat. Filosofie, istoria artei, politică, ştiinţe sociale, poezie, eseuri, piese grandioase, orice, le înghiţeam pe nemestecate. Apoi… apoi…

Vocea căpitanului începe să se piardă.

— Apoi? îi dă ghes Montag.

— Apoi m-am lovit de viaţă. Căpitanul închide ochii şi-şi aminteşte. Viaţa. Viaţa obişnuită. Aceeaşi dintotdeauna. Iubirea care nu a fost aşa cum trebuie, visul care s-a destrămat, dragostea fizică de care s-a ales praful, moartea care mi-a secerat prea curând câţiva prieteni care nu meritau să piară aşa curând, uciderea unei persoane sau a alteia, nebunia cuiva apropiat, moartea lentă a unei mame, sinuciderea neaşteptată a unui tată – ca un tropăit de elefanţi, ca un masacru săvârşit de boală. Şi nicăieri, nicăieri nu exista cartea potrivită, cea pe care s-o propteşti

la momentul oportun în barajul pe cale să se năruie, ca să poţi împiedica dezastrul, să dai sau să iei o metaforă, să pierzi sau să găseşti o comparaţie. Pe la treizeci de ani, când mă pregăteam să păşesc în cel de al treizeci şi unulea, m-am ridicat de jos cu toate oasele rupte, cu trupul plin de julituri, vânătăi sau cicatrice. M-am privit în oglindă şi am descoperit un om bătrân, pierdut în spatele figurii speriate a unui tânăr, am văzut acolo ura împotriva a tot şi a orice – numeşte un lucru la întâmplare şi am să-l blestem; atunci am deschis paginile frumoaselor mele cărţi din bibliotecă şi am găsit… ce? Ce? Ce!?

Montag ghiceşte.

— Paginile erau goale?

— Ai nimerit-o! Goale! Oh, cuvintele erau la locul lor, dar îmi treceau prin faţa ochilor ca un ulei fierbinte, fără să însemne nimic. Fără să-mi ofere nici ajutor, nici mângâiere, nici tihnă, nici adăpost, nici dragoste adevărată, nici pat şi nici lumină.

Montag se duce cu gândul în trecut.

— În urmă cu treizeci de ani… Ultimele biblioteci incendiate…

— Ai ghicit, încuviinţează Beatty. Neavând o slujbă şi fiind un romantic ratat sau dracu' ştie ce, am făcut o cerere pentru pompier categoria întâi. Primul pe scară, primul în bibliotecă, primul în inima arzândă a concetăţenilor lui etern învăluiţi de flăcări, stropeşte-mă cu petrol, dă-mi foc! Am încheiat prelegerea. Hai, şterge-o, Montag! Afară cu tine!

Montag pleacă, mai curios decât oricând în privinţa cărţilor, deja pe cale să devină un proscris; nu peste multă vreme va fi urmărit şi aproape răpus de Dulăul Mecanic, robotul clonat de mine după câinele din Baskerville al lui A. Conan Doyle.

În piesa mea, bătrânul Faber – profesorul oarecum lipsit de ocupaţie, care-i vorbeşte lui Montag în noaptea cea lungă (prin casca radio vârâtă în ureche) – este victimizat de către căpitanul pompierilor. Cum? Beatty bănuie că Montag primeşte instrucţiuni prin acest dispozitiv secret, i-l

smulge din ureche şi-i strigă profesorului aflat la mare depărtare:

— Venim să te înhăţăm! Suntem la uşă! Suntem pe scară! Te-am prins!

Ameninţarea îl sperie atât de mult pe Faber, încât inima lui cedează.

Idei foarte bune. Tentante chiar şi acum. Am fost nevoit să mă lupt cu mine însumi ca să nu le introduc în această nouă ediţie a romanului.

În sfârşit, mulţi cititori mi-au scris, protestând împotriva dispariţiei Clarissei şi întrebându-mă ce s-a întâmplat cu ea. François Truffaut a fost mânat de aceeaşi curiozitate şi în versiunea cinematografică a romanului meu a salvat-o pe Clarisse de uitare, aşezând-o lângă Oamenii Cărţilor care se ascundeau în pădure şi-şi recitau unii altora volume întregi ca pe nişte litanii. Am simţit şi eu aceeaşi nevoie de a o salva: în definitiv, acest personaj înrudit cu palavragiul idealist şi lunatic este din multe puncte de vedere răspunzător pentru faptul că Montag începe să-şi pună întrebări despre cărţi şi despre ce se găseşte în ele. Aşadar, în piesa mea Clarisse reapare ca să-l întâmpine pe Montag, sfârşit oarecum mai optimist la o carte în esenţă destul de sumbră.

Totuşi, romanul rămâne fidel primei sale versiuni. Nu sunt adeptul rescrierii unor lucrări din tinereţe, îndeosebi când tânărul scriitor de odinioară sunt chiar eu. Montag, Beatty, Mildred, Faber, Clarisse, toţi stau, evoluează, intră şi ies din scenă la fel ca în urmă cu treizeci şi doi de ani, când i-am creionat pentru prima oară, plătind cu zece cenţi jumătatea de oră, în subsolul bibliotecii Universităţii din Los Angeles. Nu am schimbat nicio idee şi niciun cuvânt.

O ultimă descoperire. După cum aţi văzut, îmi scriu toate romanele şi povestirile într-un elan de pasiune şi încântare. Abia de curând, aruncându-mi privirea pe roman, mi-am dat seama că Montag poartă numele unei companii producătoare de hârtie. Iar Faber, desigur, este creatorul de creioane! Ce intuiţie a avut subconştientul meu ca să-i numească astfel.

Fără să-mi spună şi *mie*!

Coda

Cu vreo doi ani în urmă am primit o scrisoare de la o tânără şi solemnă doamnă din oraşul Vassar, care îmi spunea ce mult o încântase să citească experimentul meu în mitologia spaţiului, *Cronici marţiene*.

Totuşi, adăuga ea, n-ar fi o idee bună ca după un timp să rescrieţi cartea introducând mai multe personaje şi roluri feminine?

Acum câţiva ani am primit alte scrisori, referitoare la aceeaşi scriere despre marţieni, care protestau că negrii din carte erau Unchi Tom şi mă întrebau de ce nu-i mai „fasonez niţel”?

Cam tot pe atunci am primit şi o scrisoare de la un alb din Sud, care opina că înclinam să ţin partea negrilor şi-mi sugera că era cazul să renunţ la întreaga povestire. Acum două săptămâni muntele de corespondenţă primit de mine a scos la iveală un şoricel de scrisoare de la o cunoscută editură, care dorea să publice *Cornul de ceaţă*, într-o colecţie de lecturi pentru liceu.

Povestirea vorbea despre un far care se aprindea noaptea târziu, de la ceea ce numeam în carte o „Lumină a Domnului”. Privindu-l din perspectiva unor creaturi subacvatice, oricine ar fi simţit că se afla „în Prezenţa Lui”.

Editura scosese cuvintele „Lumina Domnului” şi „în Prezenţa Lui”.

În urmă cu vreo cinci ani, editorii altei antologii şcolare elaboraseră un volum cu circa patru sute (număraţi-le) de schiţe. Cum să înghesui patru sute de schiţe de Twain, Irving, Poe, Maupassant şi Bierce într-o singură carte?

Simplu ca bună ziua. Jupoi, scoţi oasele, scoţi măduva, incizezi, topeşti, scrii ce rămâne şi distrugi. Fiecare adjectiv

care-şi avea rostul lui, fiecare verb cu o mişcare proprie, fiecare metaforă care cântărea mai mult decât un ţintar – toate fuseseră scoase din text! Fiecare comparaţie care ar fi făcut să tresară buzele unui elev sub mediocru fusese eliminată! Fiecare aparteu care explica filosofia simplă a unui scriitor de elită fusese sacrificat!

Fiecare povestire – subţiată, redusă la esenţă, ciopârţită, stoarsă de vlagă şi de sânge – semăna cu toate celelalte. Twain se citea la fel ca Poe, ca Shakespeare, ca Dostoievski şi – în final – ca Edgar Guest. Toate cuvintele mai lungi de trei silabe fuseseră eliminate. Toate imaginile care reţineau atenţia o clipă fuseseră împuşcate mortal.

Începeţi să înţelegeţi grozăvia?

Cum am reacţionat la tot ce v-am relatat mai sus?

„Dând foc” la tot.

Trimiţând note de respingere pentru fiecare în parte.

Expediind tot acel conclav de idioţi în străfundurile iadului.

E limpede ce vreau să spun. Există mai multe feluri de a arde o carte. Lumea e plină de oameni care o colindă ţinând în mână chibrituri aprinse. Orice minoritate, baptişti, unitarieni, irlandezi, italieni, octogenari, budişti, sionişti, adventişti de ziua a şaptea, feminişti, republicani, protestanţi, crede că are voinţa, dreptul, datoria de a stropi cu petrol şi de a aprinde torţa. Orice editor sărac cu duhul, care se consideră sursa unei literaturi nedospite, terciuite şi insipide, îşi linge ghilotina, gata să sară la gâtul autorului care ar îndrăzni să ridice puţin glasul sau să scrie peste nivelul unei poezii de grădiniţă.

Căpitanul de pompieri Beatty din romanul meu *Fahrenheit 451* povestea cum la început cărţile fuseseră distruse de către minorităţi, fiecare rupând câte o pagină sau un paragraf dintr-un volum, apoi din altul, până în ziua în care cărţile rămăseseră goale, minţile oblonite şi bibliotecile închise pentru totdeauna.

„Închide uşa, vor intra pe fereastră, închide fereastra, vor intra pe uşă”, sunt cuvintele unui vechi cântec. Ele ilustrează existenţa mea, în care noi cenzori-măcelari apar

în fiecare lună. Cu numai şase săptămâni în urmă, am descoperit că, în decursul anilor, anumiţi editori fricoşi de la Ballantine Books, temându-se să nu contamineze tineretul, cenzuraseră rând cu rând vreo şaptezeci şi cinci de secţiuni distincte ale romanului. Citind cartea – care, la urma urmei, tratează tocmai despre cenzurarea şi incendierea cărţilor în viitor – studenţii mi-au scris despre acest subtil paradox. Vara aceasta, Judy-Lynn Del Rey, unul dintre editorii de la Ballantine, reface întreaga carte, care urmează a fi republicată cu toate înjurăturile şi drăcuielile la locul lor.

O ultimă încercare la care a fost supus Iov al II-lea: acum o lună am trimis o piesă, *Leviathan 99*, la un teatru universitar. Bazată pe mitologia din *Moby Dick*, piesa mea este dedicată lui Melville şi povesteşte despre echipajul unei nave cosmice condusă de un căpitan orb, care se aventurează în spaţiu în căutarea Marii Comete Albe, ca să „distrugă distrugătorul”. Piesa se va juca în premieră ca operă, la Paris, toamna aceasta. Deocamdată, universitatea mi-a răspuns că nu îndrăzneşte să-mi monteze piesa… pentru că în ea nu apare nicio femeie! Dacă ar îndrăzni cumva să încerce o montare, adeptele egalităţii în drepturi din campusul universitar ar tăbărî pe ei cu bâtele de base-ball!

Scrâşnind din dinţi, gata să mi-i sfărâm, le-am sugerat că asta ar însemna ca pe viitor să nu se mai reprezinte *Băieţii din orchestră* (fără femei) sau *Femeile* (fără bărbaţi). Sau, dacă număram bărbaţii şi femeile, ar însemna ca o bună parte din creaţia lui Shakespeare să nu se mai joace niciodată, mai ales dacă numeri şi versurile, cele mai bune revenind bărbaţilor!

Le-am scris din nou, cu sugestia că ar putea juca o săptămână piesa mea şi în următoarea *Femeile*. Şi-au închipuit, probabil, că glumeam… de fapt, nici eu nu sunt prea sigur că nu fusese o ironie.

Trăim într-o lume nebună, care va înnebuni de tot dacă îngăduim minorităţilor – importante sau nesemnificative, urangutani sau delfini, adepţi ai armelor nucleare sau ai bătutului apei în piuă, fani ai computerelor sau adversari ai

progresului, săraci cu duhul sau înţelepţi – să se amestece în estetică. Lumea reală este terenul de joc al tuturor acestor grupuri, care pot face şi desface legi. Dar în punctul în care începe cartea mea sau povestirile şi poeziile mele, acolo încetează drepturile lor şi încep imperativele mele teritoriale: acolo conduc şi guvernez eu. Dacă mormonilor nu le plac piesele mele, n-au decât să şi le scrie pe ale lor. Dacă irlandezii detestă povestirile mele despre Dublin, n-au decât să închirieze maşini de scris. Dacă profesorii şi învăţătorii au impresia că frazele mele nesfârşite le strepezesc dinţii obişnuiţi doar cu dulcegării, n-au decât să mănânce prăjituri mucegăite, muiate într-o poşircă de ceai preparat de mâna lor profanatoare. Dacă intelectualii de origine mexicană vor să recroiască „Minunatul costum de îngheţată”, aşa încât să-i vină bine lui „Zoot”, n-au decât să-şi desfacă cureaua, ca să le cadă pantalonii în vine.

Fiindcă – să spunem lucrurilor pe nume – digresiunea este esenţa înţelepciunii. Omiteţi consideraţiile filosofice ale lui Dante, Milton sau ale duhului tatălui lui Hamlet şi nu va rămâne decât un schelet golit de sevă. Laurence Sterne spunea cândva: „Incontestabil, digresiunile sunt soarele, viaţa, sufletul lecturii! Scoateţi-le din text şi o iarnă rece şi eternă va domni pe fiecare pagină. Redaţi-le scriitorului şi el va păşi ca un mire, le va ieşi în întâmpinare şi va aduce diversitate, făcând să nu vă piară pofta de lectură.”

În concluzie, nu mă mai insultaţi decapitând, retezând degetele şi golind plămânii scrierilor mele. Am nevoie de cap, ca să-l mişc în semn de da sau nu, de mână ca s-o flutur amical sau ca s-o încleştez în pumn, de plămâni ca să strig sau ca să şoptesc. Refuz să mă aşez cuminte pe un raft, golit de măruntaie, şi să devin non-literatură.

Cât despre voi, arbitri, înapoi la galerie! Voi, arbitri, penalizaţi lichelele. E jocul meu. Eu arunc, eu lovesc, eu prind. Eu conduc jocul. La asfinţitul soarelui, voi pierde sau voi câştiga. Dar în zori mă voi găsi din nou pe teren, gata s-o iau de la capăt.

Şi nimeni nu mă poate ajuta. Nici măcar voi.

Cuprins

Fahrenheit 451 –
temperatura la care hîrtia
de carte se aprinde și arde.

Sistemul era foarte simplu.
Toată lumea îl înțelegea.
Cărțile trebuiau arse,
împreună cu casele în care
erau ascunse...

„De cît timp ești pompier?
– De zece ani, de la vîrsta
de douăzeci de ani.
– *Citești* vreodată cărțile pe
care le arzi?
– E interzis prin Lege! –
rîse el.
– O, desigur.
– E o muncă bună. Luni
ardem Millay, miercuri
ardem Whitman, vineri
Faulkner, le facem scrum,
apoi ardem și scrumul.
E deviza noastră oficială."

Editura
FAHRENHEIT

